

II SAMUEL

Te' skab' hum yet Samuel ti' xhlahni tzet xichekoj te' b'ab'el hum yet Samuel, haxkam hune'nhe humal yeh skab'il te'. Ya' rey David q'a' xhb'ina b'et ti', haxkam ha' ya' q'a' ayto yelapnojal yeh xol sunil heb' ya' x'ek'le sreyaloj Israel. Ha' versículo xhyeniloj yinh lemb'il tzet chal te' skab' Samuel ti' ha' 2 Samuel 7.16 yet xwatx'en Komam Dios hune' slahk'ulal b'oj ya' David xta'wenkankoj Komam yul sti' ta yik'alnhetik'a ya' ch'okojkantoj reyal yinh stohb'al q'inal.

Oxeb' majan yeh tzet tz'ib'nheb'ilayoj yinh 2 Samuel ti': yinh capítulo 1 hat ayayoj hune' b'it xakoj ya' David yuh skamikal ya' Saúl b'oj ya' Jonatán; capítulo 2 ch'apni yinh 4, hat chala tzet xuh yek' ya' David reyal yinh Judá; capítulo 5 ch'apni yinh 24 hat chala tzet xuh yek' ya' rey David reyal yinh sunil Israel. Yinh yik'al ya' rey David tu' x'eltoj Komam Jesús.

Xab'ehiloj ya' David ta xkamtoj ya' Saúl

(2 S. 1:4-12; 1 S. 31:1-13; 1 Cr. 10:1-12)

1 ¹ Yet xax kamtoj ya' Saúl, yet xax i'wa ya' David yinh howal yinh heb' naj amalecita, hat x'ehayoj ya' kab' tz'ayik b'et Siclag. ² Yinhxa syox tz'ayik, x'apni hune' naj soldado ya' Saúl sk'atanh ya' David, hatz'b'ilkantoj xil sq'ap naj yuh, aykanatoj tx'otx' tx'otx' xol xil swi' naj, yecheloj ta b'isk'ulal yeh naj. Yet x'apni naj sk'atanh ya' David tu', x'ay jahnoj

naj yinh sat ya', xanihayoj naj spalanh sat tx'otx'.

³Xq'amb'en ya' tet naj:

—¿B'ay tu' hapetoh?, xhi ya'.

—Xta'wi naj:

—Xin kolchaltij xol howal b'ay ch'ehayoj heb' naj soldado israelita han, xhi naj.

⁴Xq'amb'en ya' David tu' tet naj, xalni ya':

—¿Tzet xuh b'et tu'? Chin q'an tawet han ta chawal wet han, xhi ya'.

Xta'wi naj:

—X'elkanojkanh sunil heb' naj soldado israelita yinh howal. Kaw tx'ihal heb' naj xkamkanoj.

Xkampaxkantoj ya' Saúl b'oj ya' Jonatán sk'ahol, xhi naj.

⁵Xalni ya' David tet naj soldado x'initij ab'ix tu':

—¿Tzet xuh hawohtajnheni ta xkam ya' Saúl b'oj ya' Jonatán sk'ahol tu'?, xhi ya'.

⁶Xalni naj:

—K'uxan hat ayin b'et witz Gilboa han, yet xwilnitoj ya' Saúl han, nhohankoj ya' yib'anh slanza; lawitu' kaw kawilxa yekankoj heb' naj ayatoj yul scarro yet howal yinh ya' b'oj heb' naj ayatoj yib'anh sheh. ⁷Yet xt'anhxitoj ya' yinh taj, xin yilnitoj ya' han, haktu' xuh hinyawtentoj ya' sk'atanh han, xwalni tet ya' han: “Ayin han la mamin”, kinchi han.

⁸Xq'amb'en ya' wet han: “¿Mak hach hachil?”, xhi ya'. Xwalni han ta amalecita hin han. ⁹Haktu' xuh yalni ya' wet han: “Hitzanhkoj hink'atanh han, chin q'an tawet han, ta chin hapotx'nakantoj han, haxkam mach xtechahoj wuh xhwab'e han, lawitu' maxhto chin kamkanayoj han”, xhi ya' wet han. ¹⁰Haktu' xuh hin hitzkoj sk'atanh ya' han, xin potx'ni ya' han;

haxkam xwil han ta matxa xhtechahoj yuh ya', lawi sk'aywa ya' yinh howal. Xwiloj scorona ya' yinh swi' han b'oj sbrazalete ya' aykoj yinh sq'ab', xwinitij tawet han mamin, xhi naj tu'.

¹¹ Haktu' xuh shatz'nitoj ya' David xil sq'ap b'oj heb' naj tzujan yinh. ¹² X'ok-kanoj heb' ya' oq'oj sunil, b'isk'ulal yekanoj heb' ya' yuh skamikal ya' Saúl b'oj ya' Jonatán sk'ahol; b'isk'ulal yekanoj heb' ya' yuh heb' naj soldado israelita skonhob' Komam Yahveh, b'oj yuh konhob' Israel, haxkam xpotx'laxkantoj heb' ya' yinh ch'en espada; xa'kanoj heb' ya' ayuno sunilb'al tz'ayik, masanto yet x'ay numnahi.

¹³ Xq'amb'empax ya' David tu' tet naj tzeh x'initij ab'ix tu', xalni ya':

—¿B'ay tu' elnajachkoj?, xhi ya'.

—Nan konhob'al hin han, amalecita hinmam han yaja' hat chin ehayoj Israel ti' han, xhi naj.

¹⁴ Xalni ya' David tu':

—¿Tzet yuh mach xach xiw hawanikoj haq'ab' yinh ya' Saúl, xapotx'nitoj mak ab'ilkoj reyal yuh Komam Yahveh?, xhi ya'.

¹⁵ Haktu' xuh yawtentij ya' David hune' soldado, xalni ya' tet naj ta xhspotx'toj naj, naj tzeh tu'. Haktu' xuh spotx'nitoj naj, naj tu'. ¹⁶ Xalni ya' David: “Hamul chatanhtze ti', haxkam yultik'a hati' x'eltij ta hach xapotx'toj ya' Saúl sik'leb'il reyal yuh Komam Yahveh”, xhi ya'.

**Xb'itni ya' David yinh skamikal
ya' Saúl b'oj ya' Jonatán**

¹⁷ Xb'itnhetoj ya' David hune' b'it kaw b'isk'ulal yuh skamikal ya' Saúl b'oj ya' Jonatán sk'ahol ya' Saúl tu'. ¹⁸ Xalni ya' ta yilal skuyni sunil anma ah Judá hune' b'it ti'. Ha' hune' b'it ti' yib'anhiloj te' arco^a tz'ib'nheb'ilayoj yul yum ya' Jaser,^b chalni yinh hakti':

¹⁹ «¡Ay, konhob' Israel,
xkamkantoj heb' naj winaj ch'inikanh hamay xol
hej witz!
¡Wak'a' xuh skamkantoj heb' naj winaj kaw ay
smay!

²⁰ Mach chepujb'atoj hune' ti' b'et Gat,
mach cheyalpaxk'oj yul hej b'eh b'et Ascalón;
yunhe mach stzalakanh heb' ix skutz'in heb' naj
filisteo,
yunhe mach sq'inhtze heb' ix ichamta mach Dios
sat tu'.

²¹ «Ay, hej witz ay Gilboa,
oxhimi matxa b'aq'inh ch'ayoj yal chew b'oj ha'
nhab' heyib'anh.
Oxhimi matxa xhch'ib'oj ixim trigo yet ofrenda sat
hetx'otx',
haxkam b'et tu' xb'akmokantoj spahb'al lanza

^a1:18 arco Ay mak ch'alni ta xtz'ib'nhelaxayoj hune' b'it ti' yuh skuylax anma tzet chuh yanikoj te' arco. Aypax mak ch'alni ta haktu' sb'ih hune' b'it tu'.

^b1:18 Jaser St'inhanil, chaliloj hune' tzoti' ti'. Ilwejk'anab' yinh Jos. 10:13, hat xhb'inapaxoj.

heb' naj winaj kaw ay smay yuh chik',
matxa ch'alaxojkoj te' aceite yinh.

²² »Wal yarco ya' Jonatán b'oj ya' Saúl,
b'oj yespada heb' ya',
mach hunekoj

ta mach b'akb'ilojtoj ch'en yinh schik'il
b'oj yinh smantekahil heb' naj winaj kaw k'ul yinh
howal yuh heb' ya'.

²³ »Hach ti' Saúl b'oj hach ti' Jonatán, kaw
ocheb'ilex.

¡Mach ninnoj xepohtoj heb'ah yulb'al heq'inal,
mach ninnoj xk'oji kamikal hex spohnitoj!

¡Q'a' anheto chex ek' sataj hej no' t'iw,
q'a' ayto heyip sataj hej no' b'alam!

²⁴ »Oq'ojab' heb' ix yuninal Israel ti' yinh ya' Saúl,
haxkam kaw xq'aptzelax heb' ix yinh k'ul-la xil
q'ape lino

b'oj yinh xil q'ape kaj jilni yuh ya';
aykoj oro yinh hej xilq'ape xakoj heb' ix yinh yuh
ya'.

²⁵ »¡Wak'a' xuh skamkantoj heb' naj winaj kaw ay
smay,

xkamkantoj heb' naj yinh howal!

¡Swi'ta witz xkamkantoj ya' Jonatán!

²⁶ ¡Ay, kaw ya'kanoj wanma hawuh han wuxhtaj
Jonatán!

¡Kaw k'ulch'an xin hawil han!

¡Q'a' ek'b'alto sk'ulal xin hawil sataj hinyochen
hunuj ix ix han!

²⁷ »¡Wak'a' xuh skamkantoj heb' naj winaj kaw ay
smay!

¡Wak'a' xuh yetaxkantoj sch'en heb' naj yet howal!», xhi ya'.

X'alaxkoj ya' David reyal b'et Judá

2¹ Lawi yek'kantoj sunil hunq'ahan tzetet tu', xq'amb'en ya' David tet Komam Yahveh, xalni ya':

—Mamin, ¿taxka yetwanoj ay hinmeltzotoj b'ay hunuj skonhob'al Judá han?, xhi ya'.

Xta'wi Komam Yahveh:

—Ho', xhi Komam.

Xq'amb'enpax ya' David tet Komam:

—¿B'aytet konhob'al b'ay chin toh han Mamin?, xhi ya'.

Xalnipax Komam:

—As b'et Hebrón, xhi Komam.

²Haktu' xuh yahtoj ya' David b'et konhob' Hebrón tu' b'oj heb' ya' kawanh yixal; ya' Ahinoam ah Jezreel, b'oj ya' Abigail yixaltik'a ya' kamom Nabal ah Carmel. ³Xipaxtoj ya' David tu' soldado b'oj sfamilia heb' naj soldado tu'. Hat x'apni heb' ya' ehoj b'et Hebrón b'oj hej wayanhb'al kawil yekoj yinh Hebrón tu'. ⁴Lawitu', x'apni heb' naj ah Judá sk'atanh ya' David tu', xanihatoj heb' naj te' aceite yinh swi' ya', xanikankoj heb' naj ya' reyal yinh yik'al ya' Judá.

Lawitu' x'al-laxpax tet ya' David, ta xmujtuj anma ah Jabes yet Galaad ya' Saúl. ⁵Haktu' xuh yanitoj ya' ab'ix tet heb' ya' ah Jabes yet Galaad tu', xalnitoj ya' yinh hakti': «Ha' hojab' Komam Yahveh ch'anojayoj stxahyeb'al heyib'anh, haxkam mach xeyakanoj ya' Saúl, kaw k'ulch'an xeyute hek'ul yinh ya',

xemujnitoj ya'. ⁶Ha' hojab' Komam Yahveh syenoj sk'ulch'anil sk'ul heyila'; mach hojab' b'aq'inh chex yaha'kanoj Komam. Hakinpaxtu' han, k'ul chex wila' yuh hune' tzet xeyuh ti' han. ⁷Ti'nanh xin, iwejtij heyanma teyinh, ay yip cheyute heb'ah; waxamkami xax kamtoj ya' Saúl heyahaw, yaja' xax hinyakoj anma ah Judá sreyaloj han», xhitoj ya'.

⁸Yaja' xitoj naj Abner naj Is-boset, sk'ahol ya' Saúl b'et Mahanaim. Sk'ahol ya' Ner yeh naj Abner ti', ha' naj aykoj swi'aloj soldado ya' Saúl. ⁹Xakoj naj Abner ti' naj Is-boset sreyaloj konhob' Galaad, Gesuri, Jezreel, Efraín, Benjamín b'oj yinh sunil Israel. ¹⁰40 hab'il naj Is-boset sk'ahol ya' Saúl tu', yet x'alaxkoj naj sreyaloj Israel, kab' hab'il x'oktoj naj reyal. Hanhk'axanhe anma ah Judá x'anikoj ya' David sreyaloj. ¹¹Hujeb' hab'il yok yiktaj x'ok ya' David tu' sreyaloj Judá, hat x'oktoj ya' reyal b'et Hebrón.

X'ok howal xol konhob' Israel b'oj Judá

¹²Hune' tz'ayikalil, x'el naj Abner sk'ahol ya' Ner b'et Mahanaim b'oj heb' naj soldado naj Is-boset sk'ahol ya' Saúl, ha' naj Abner tu' swi'al yekoj yinh heb' naj, x'apni heb' naj b'et Gabaón. ¹³X'elpaxtij naj Joab yunin ya' Sarvia yaha'koj howal, ha' naj swi'al yekoj yinh soldado ya' David. Hat xchayoj sb'ah kab' majan heb' naj soldado tu' b'ay ch'etxi ha' ha' yet Gabaón. Hune' majan heb' naj x'ok sq'axepal b'ay ch'etxi ha' ha' tu', yok hune'xa majan heb' naj xkan q'axepxa. ¹⁴Xalni naj Abner tu' tet naj Joab:

—Elojab'tij haywanhoj heb' naj hasoldado tu', kat ya'ni heb' naj howal b'oj hinsoldado han, kat jilni mak q'a' k'ultu yinh howal, xhi naj.

—K'ultik'a, xhi naj Joab tu'.

¹⁵ Haktu' xuh sik'lelax 12 heb' naj soldado xol heb' naj yet naj Is-boset sk'ahol ya' Saúl tu' yinh yik'al ya' Benjamín; xsik'lelaxpax 12 heb' naj soldado yet ya' David tu'. ¹⁶ X'ok heb' naj yinh sat hunun, xtzab'nihayoj heb' naj swi' hunun, xanihaktoj heb' naj yespada smotxlaj hunun, yuxin hun-nhe xuh skamtoj heb' naj sunil. Hataxtik'atu' x'ok-kan “Helcat-hazurim” sb'ihoj hune' lugar ay b'et Gabaón tu'. ¹⁷ Kaw ay yip xuh yok howal b'et Gabaón yet hune' tz'ayik tu'. Haktu' xuh sk'aywakanoj naj Abner b'oj heb' naj soldado yet Israel, yuh heb' naj soldado ya' David tu'. ¹⁸ Aykoj heb' naj oxwanh yunin ya' Sarvia xol heb' naj soldado ya' David tu': naj Joab, naj Abisai b'oj naj Asael. Kaw ay yanhe naj Asael tu' haka' yanhewi no' sajchek. ¹⁹ X'ok surnuj naj yinh naj Abner, maxhtik'a ninnoj xtukb'a sb'ah naj stzumb'en naj. ²⁰ Yet xt'anhxitoj naj Abner tu' yinhtaj, xilnitoj naj, naj Asael tu', x'awikanh naj:

—Hach ti' Asael hach, xhi naj.

—Ho', hayin han, xhi naj.

²¹ Haktu' xuh yalni naj Abner tu':

—B'ejkanoj hin hatzumb'en han. Q'a' k'ultu, as a' howal b'oj hunujxa naj soldado, kat hawiniloj stzetet naj yet howal, xhi naj.

Yaja' maxhtik'a xb'ejkanoj naj Asael tu' stzumb'en naj. ²² Xalnipax naj Abner tu' tet naj Asael tu' hunekxa:

—B'ejkanoj hin hatzumb'en han, ta mach xin, chach hinpotx'o' han. ¿Tzet-to k'anab' satehal xhwaha'koj tet naj hawuxhtaj Joab han ta chach hinpotx' han?, xhi naj Abner tu'.

²³ Yaja' maxhtik'a xb'ejkanoj naj Asael tu' stzumb'en naj Abner tu', haktu' xuh yanitoj naj syutz slanza yul sk'ul naj Asael tu'. Xq'axponkanik'toj ch'en stel yinh naj, haktu' xuh skam naj Asael tu', xkankan pak'noj naj b'et tu'. Maktik'a ch'ek'toj b'ay xkankanoj pak'na naj tu', xhkan tuknuj, kat smatz'en naj Asael tu'. ²⁴ Wal naj Joab b'oj naj Abisai xto kam stzumb'e heb' naj naj Abner tu'.

Xax toh tz'ayik, yet x'apni heb' naj b'et witz Amma, skawilal Gía, b'ay sb'elal desierto yet Gabaón.

²⁵ X'okpax heb' naj soldado xol yik'al ya' Benjamín skolo' naj Abner tu', xetb'inhén sb'ah heb' naj sunil, xwatx'enkoj sb'ah heb' naj swi' hune' witz yuh yanikoj howal. ²⁶ Haktu' xuh yawik'toj naj Abner tu' tet naj Joab, xalni naj:

—Matxa xhkopotx'petoj kob'ah hunun honh, kaw b'isk'ulal xhtanhojkanoj hune' howal ti'. Al tet heb' naj hasoldado tu', ta matxa stzumb'e heb' naj yuxhtaj ti', xhi naj. ²⁷ Xta'wi naj Joab tu', xalni naj:

—Ta mach ninoj tzet xawala, chin ta'wekoj yinh sb'ih Komam Dios han, ta xex kotzumb'e sunilb'al aq'b'al han, masanto sab'sahk'alil, xhi naj.

²⁸ Lawitu' xoq'tzen ya' Joab tu' yuk'a' no' kaneluh, haktu' xuh stanhk'o sunil heb' naj soldado ya' tu' stzumb'en heb' naj soldado yet Israel, matxa kam xakoj heb' naj howal. ²⁹ Sunilb'al aq'b'al xb'elwikanoj naj Abner b'oj soldado tu' b'ay yak'alil Arabá, xq'axponik'toj heb' naj yul ha' Jordán, x'ek'toj heb' naj b'ay sunil Bitrón, x'apni heb' naj masanta b'et Mahanaim.

³⁰ Xtanhk'opaxkanoj naj Joab tu' stzumb'en naj Abner b'oj heb' naj soldado tu', xyamb'ankoj naj

sunil soldado. Yet xinikanh naj Joab tu' sb'isil heb' naj soldado, 19 nhe soldado ya' David xkami, yinh machkoj naj Asael xol. ³¹ Yaja' 360 heb' naj soldado naj Abner yinh yik'al ya' Benjamín xkam yuh heb' naj soldado ya' David.

³² Lawitu' x'ilaxkanh snimanil naj Asael, xmujlaxaytoj naj b'ay mujb'ilaytoj smam naj b'et Belén. Sunilb'al aq'b'al xb'elwikanoj naj Joab b'oj soldado tu'. Yet xsajb'iloj, ha' tu' x'apni heb' naj b'et Hebrón.

3 ¹ Kaw nahatil xteyekanoj howal xol sfamilia ya' Saúl b'oj xol sfamilia ya' David. Kaw yahnhetik'akanokan h smay ya' David, wal ya' Saúl, yelnhetik'akanokan h smay ya'.

Sk'ahol ya' David xpitzk'a b'et Hebrón

(2 S. 3.2-5; 1 Cr. 3.1-4)

² Ha' hunq'ahan ti' yuninal ya' David xpitzk'a b'et Hebrón: Amnón sb'ih naj b'ab'el k'ahole, yunin ya' Ahinoam ah Jezreel yeh naj. ³ Quileab sb'ih naj skab', yunin ya' Abigail yeh naj, ya' yixaltik'a ya' kamom Nabal ah Carmel. Absalón sb'ih naj syox, yunin ya' Maaca skutz'in ya' Talmai sreyal Gesur yeh naj. ⁴ Adonías sb'ih naj skanh, yunin ya' Haguit yeh naj. Sefatías sb'ih naj sho' yunin ya' Abital yeh naj, ⁵ Iream sb'ih naj swaj, yunin ya' Egla yeh naj. Ha' hunq'ahan sk'ahol ya' David ti' xpitzk'a b'et Hebrón.

X'ok naj Abner yetb'ihoj ya' David

⁶ Yet aykankoj howal xol sfamilia ya' Saúl b'oj xol sfamilia ya' David, x'ahkanokan h smay naj Abner xol sfamilia ya' Saúl. ⁷ Aytik'a hune' sconcupina

ya' Saúl, Rizpa sb'ih, yunin ya' Aja yeh ix. Hune' tz'ayikalil, xalkoj naj Is-boset yinh sat naj Abner tu', xalni naj:

—¿Tzet yuh xach way b'oj sconcubina hinmam han?, xhi naj.

⁸Kaw xtitkanoj lemna chil naj Abner tu' yinh naj Is-boset tu', xalni naj:

—¿Tom tx'i' wekoj tet Judá ti' han xin yuxin hakti' hawalnikoj yinh hinsat han? Lawi hinyeni sk'ulch'anil hink'ul yinh sfamilia hamam b'oj yinh yamigo ya' han, mach xex wakoj yul sq'ab' ya' David han, ¿xhtowal hach pohlipax winh yuh hune' tu' han? ⁹Ha' hojab' Komam Yahveh ch'anojayoj hunuj niman sya'tajil wib'anh han, ta mach wub' tzet xta'wekoj Komam Yahveh yul sti' tet ya' David han, ¹⁰yet xalni Komam, ta chiha'loj Komam sfamilia ya' Saúl reyal, kat yanojkoj Komam ya' David reyal yinh konhob' Israel, b'oj Judá; ch'ichojkantij b'et Dan masanta b'et Beerseba», xhi naj.

¹¹Yuxin matxatik'a ninoj tzet xal naj Is-boset tet naj abner tu', haxkam xiw naj tet naj. ¹²Haktu' xuh yanitoj naj Abner ab'ix tet ya' David, xalnitoj naj: «Jaha'koj hunuj lahk'ulal koxol kokawanhil. Chach hinkolo' han, xhwaha'koj yinh yanma konhob' Israel ti' han, yunhe hawokoj sreyaloj; haxkam yinh kaw yeli, hawet yeh sunil tx'otx' tx'otx' yet Israel ti'», xhitoj naj.

¹³Xalnitij ya' David:

«K'ultik'a, xhwaha'koj lahk'ulal hinxol b'oj hach han, yaja' yilal hawinojtij ix Mical wet han, ix skutz'in ya' Saúl, ta mach xin mach chach huluj yinh hinsat han», xhitij ya'.

¹⁴ Xalnipaxtoj ya' David tu' tet naj Is-boset: «A' paxoj ix Mical wixal han, haxkam xin loq' ix han, yet xin potx'ni 100 heb' naj filisteo han»,^c xhitoj ya'.

¹⁵ Haktu' xuh schejni naj Is-boset tu' ilaxojiloj ix Mical tu' tet naj Paltiel^d yichamil, naj sk'ahol ya' Lais.

¹⁶ Xtohan naj Paltiel tu' tzujnuj yinh ix, ch'oq'kanoj naj, x'apnikanoj naj masanta b'et Bahurim. Yuxin xal naj Abner tu' tet naj tu' yinh hakti': «Paxanhto hawatut», xhi naj. Haktu' xuh spaxtij naj tu'.

¹⁷ Xaxtik'a tzotel naj Abner b'oj heb' ya' icham winaj yet konhob' Israel, xalni naj: «Payxa ichi heyocheni, ta ch'ok ya' David hereyoj. ¹⁸ Ti'nanh xin, awejkoj ya' hereyoj, haxkam xax yal Komam Yahveh tet ya': “Ya' David hinchejab'lom xhkolnoj hinkonhob Israel tet heb' naj filisteo b'oj tet heb' naj yenemigo han”», xhi Komam, xhi naj Abner tu'.

¹⁹ Xtzotelpax naj Abner tu' b'oj heb' naj yik'al ya' Benjamín. Lawitu' xtohan naj yalnoj tet ya' David b'et Hebrón, tzet yalni heb' ya' israelita b'oj heb' naj yik'al ya' Benjamín tu'. ²⁰ 20 heb' naj winaj xtohan yinh naj b'et Hebrón sk'atanh ya' David tu'; xek'tzen ya' David tu' hune' niman q'inh tet naj Abner tu' b'oj tet heb' naj tzujan yinh naj tu'. ²¹ Xalni naj Abner tu' tet ya' David:

—Mamin rey, chin kutxb'a'koj sunil heb' ya' israelita han, kat hawanojkoj hunuj lahk'ulal haxol b'oj heb' ya', haktu' chuh hawokoj sreyaloj heb' ya' haka' kaw chawoche», xhi naj Abner tu'.

^c3:14 yet xin potx'ni 100 heb' naj filisteo han Yinh hebreo chala: ta ha' stz'umal swi' sch'ik heb' naj filisteo. Ilwejk'anab' yinh 1 S. 18:27, hat ayayoj ta ya' David xpotx'ni heb' naj.

^d3:15 Paltiel Palti yeyoj hune' b'ihe ti' yinh 1 S. 25:44

Lawitu' kaw aq'ank'ulal xuh stokanoj naj Abner tu'.

Xpotx' naj Joab naj Abner

²² Lanhanto kaw staq'likanoj ya' David tet naj Abner, kaw aq'ank'ulal xuh stoh naj pax, matxataj hat ay naj sk'atanh ya' David tu' b'et Hebrón, yet x'apni naj Joab b'oj soldado ya' David tu'. Speto heb' naj stzumb'enoj yenemigo, ib'il tx'ihal hej tzetet yuh heb' naj, hej tzetet xiloj heb' naj tet yenemigo. ²³ Yet x'apni naj Joab tu', ha' tu' xab'eniloj naj ta xulk'uj naj Abner tzoteloj b'oj ya' David, lawitu' kaw aq'ank'ulal xuh schanitoj ya' naj. ²⁴ Haktu' xuh stoh naj Joab tu' yilnoj ya' David, xalni naj:

«Rey, ¿Tzet yuh xawuh hune' ti'? ¿Tzet yuh xachatoj naj Abner ti' yinh haknhena ti'? ²⁵ Kaw hawohtaj tzet yeh naj Abner sk'ahol ya' Ner ti'; xiytij naj hawi', tonhe xul naj yila' sunil tzet chawuh, b'oj sunil tzet xax hawuh», xhi naj Joab tu'. ²⁶ Xinhetik'a tanhk'o naj Joab stzotel b'oj ya' David tu', xanitoj naj hej schejab'lom yalnoj tet naj Abner, ta xhmeltzotij naj, yaja' mach ninoj tzet xal naj tet ya' David. Hat-xa ay naj Abner tu' b'et ha' oq' yet Sira yet xmeltzotij naj yuh heb' naj chejab'lom tu'. ²⁷ Yet x'apnipax naj Abner tu' b'et Hebrón, hat xitoj naj Joab tu' naj b'ay spultahil konhob'; nan b'ay xitoj naj, naj Abner tu', haka' aynapax tzet choche naj yala' tet naj yinh ewantajil. Xanitoj naj ch'en espada yul sk'ul naj Abner tu'. Haktu' xuh spajtzen naj skamikal naj Asael yuxhtaj. ²⁸ Yet xab'eniloj ya' David tzet xuh tu', xalni ya': «Yinh kaw yeli, chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta mach ninoj tzet wok yinh skamikal naj Abner sk'ahol ya' Ner ti' b'oj

hinkonhob' yinh stohb'al q'inal han. ²⁹ Ha' naj Joab b'oj sunil sfamilia ay smul yinh skamikal naj Abner ti'. Ayojab'nhetik'a mak ch'eloy saj yinh snimanil yinh sfamilia smam naj, mak ch'ahojiloj yab'il yinh snimanil, mak kotxlanhe yek'oj, mak xhpotx'laxoj yinh ch'en espada b'oj mak chijle' nhohchalal», xhi ya' David tu'.

³⁰ Haktu' xuh spotx'nitoj naj Joab b'oj naj Abisai naj Abner, haxkam ha' naj Abner tu' xpotx'nitoj naj Asael yuxhtaj heb' naj yinh howal b'et Gabaón.

X'oq' ya' David yinh skamikal naj Abner

³¹ Lawitu' xalni ya' David tet naj Joab b'oj tet sunil heb' naj tzujan yinh naj: «Hatz'wejtoj xil heq'ap, kat heyanikoj xilq'ape stzako teyinh, kat heyoq' yinh naj Abner ti'», xhi ya'. Tzujankankoj ya' rey David tu' yinh naj Abner tu' yet xtoh naj mujuh.

³² Hat xmujlaxaytoj naj Abner tu' b'et Hebrón. Kaw x'oq'kanoj ya' rey tu' b'oj sunil anma yinh naj yet xmujlaxaytoj naj. ³³ Haktu' xuh yanikoj ya' David hune' b'it tila:

«Ay Abner,
mach xchah hakam yinh hakti'.

³⁴ Mach xk'al-laxayoj haq'ab'
b'oj mach xk'al-laxayoj hawoj yinh ch'en cadena.
Haka' chuh spotx'lax hunuj anma yuh hunuj mak
kaw tx'oj,
haktu' xuh hapotx'laxi, xhi ya'.

Sunil anma x'oq'paxkanh yinh naj Abner tu' hunekxa. ³⁵ Sunil anma ch'alnikanoj tet ya' David tu', ta xhwa' ya' yulb'al tz'ayik tu'; yaja' xta'wekoj

ya' yul sti', xalni ya': «Ha' hojab' Komam Dios ch'anojayoj hunuj niman sya'tajil wib'anh han, ta chin wa'oj yalanhto maxhto xhtoh tz'ayik han», xhi ya'.

³⁶ Kaw xochekanoj anma yab'e' tzet xal ya' rey tu'. Kaw chochekanoj anma sunil tzet chuh ya'. ³⁷ Haktu' xuh yilniloj sunil heb' ya' israelita ay b'et Judá b'oj b'et Israel, ta mach ninoj tzet yok ya' David tu' yinh skamikal naj Abner sk'ahol ya' Ner tu'. ³⁸ Lawitu' xalnipax ya' rey tu' tet heb' naj schejab'lom: «¡Kaw heyohtaj, ta kaw ay yelapnojal yeh naj ijb'alom xkam b'et Israel ti'! ³⁹ Waxamkami rey hin han, yaja' kaw mach wip wab'en hinb'ah han. Mach chin k'oji wilnitoj stx'ojal heb' naj yunin ya' Sarvia ti' han. ¡Ha' hojab' Komam Yahveh xhpajzenoj tet heb' naj yuh stx'ojal xuh heb' naj ti'!», xhi ya'.

Xpotx'lax naj Is-boset

4 ¹ Yet xab'eniloj naj Is-boset sk'ahol ya' Saúl, ta xkam naj Abner b'et Hebrón, xpaxkaniloj yip naj, xiwkanojkanh sunil heb' ya' israelita. ² Ay kawanh heb' naj yuxhtaj sb'ah xhmunla yinh naj Is-boset, aykoj heb' naj swi'aloj hune' majan heb' naj xhb'ey stzumb'enoj yenemigo: Naj Baana b'oj naj Recab. Sk'ahol ya' Rimón ah Beerot heb' naj, yik'al ya' Benjamín yeh heb' naj, haxkam yet heb' naj yik'al ya' Benjamín yeh konhob' Beerot tu'. ³ Heb' naj kaw ah Beerot tu', x'elkanh heb' naj, xtoh heb' naj b'et Gitaim, hat-to ch'ehkanayoj heb' naj ti'nanh^e haka' nan konhob'al.

^e4:3 *ti'nanh* Ha' hune' tiempohal b'ay xtz'ib'nhelaxayoj stzoti' Komam Dios.

⁴ Ay hune' sk'ahol ya' Jonatán, Mefi-boset sb'ih. Yet x'apni ab'ix b'et Jezreel ta xkam ya' Saúl b'oj ya' Jonatán; yuxa sq'a'il yeh ix xch'ib'tzen naj Mefi-boset tu', yinhxanhe anhe xijkanh ix naj yuh yelkanh ix, x'ayk'ay naj yuh ix, haktu' xuh skankanoj naj yinh mach chuh yek'i. Yet tu' howeb' hab'il naj ni'an tu'.

⁵ Hune' tz'ayikalil, xtoh naj Recab b'oj naj Baana, sk'ahol ya' Rimón ah Beerot tu' yatut naj Is-boset yinhmi chuman tz'ayik, yet kaw lanhan xew naj Is-boset tu' yatut. ⁶ Yet tu', lanhantik'a yiniloj ix xhtanhen pultah sq'al ixim trigo^f, yaja' xtit swayanh ix, xwaykank'oj ix. Haktu' xuh yoktoj naj Recab b'oj naj Baana tu' yul te' nhah. ⁷ Saq'al swayatoj naj Is-boset tu' yib'anh stx'at, yet x'okapnoj heb' naj. Xanikoj heb' naj lahwilal yinh naj Is-boset tu', xpotx'ni heb' naj naj, xk'upnikaniloj heb' naj swi' naj, xinikantoj heb' naj swi' naj tu'. X'elkanojkanh heb' naj, xb'elwikantoj heb' naj sunilb'al aq'b'al b'ay sb'elal Arabá. ⁸ Yet x'apni heb' naj b'et Hebrón, xinitoj heb' naj swi' naj Is-boset tu' tet ya' David, xalni heb' naj:

“Xjitij swi' naj Is-boset tawet han, naj sk'ahol ya' Saúl hawenemigo, ya' x'ochen hach spotx'noj. Ha' Komam Yahveh xpajtzen tzet xach yute ya' Saúl mamin rey, ha' Komam xpajtzen tet yik'al ya'”, xhi heb' naj.

⁹ Haktu' xuh sta'wi ya' David tet naj Recab b'oj tet naj Baana sk'ahol ya' Rimón ah Beerot tu', xalni ya': Komam Yahveh xin kolni tet sunil sya'tajil han, ha' Komam hintestigo han. ¹⁰ Yet hunek, ay hune' mak

^f4:6 *sq'al ixim trigo* Yinh hebreo chala, ta xichenapaxkanh heb' naj ta choche heb' naj yi'altij ninoj strigo yul nhah.

x'alni wet han: “Xkam ya' Saúl”, xhi; ham yalni ta sk'ulal tzet xul yala' wet han. Yaja' xin tzab'ayoj han, xin potx'ni b'et Siclag han. ¡Ha' hune' tu' xwa' spajoj tet han, yuh tzet xul yala' wet han! ¹¹ Hak'anab' hune' ti'. ¿Tox mach chin pajtze' tet heb' naj winaj tx'oj xpotx'nitoj hune' naj winaj kaw tohol sb'eyb'al yul yatut han xin? Kaw yib'anh stx'at naj xb'ey potx'laxoj. Ti'nanh xin, chetohla' skamikal hune' naj winaj ti'. Chex hintanhtze'kaniloj sat tx'otx' tx'otx' ti' han, xhi ya'.

¹² Haktu' xuh schejni ya' David potx'laxoj heb' naj tu' yuh heb' naj schejab'lom. Xk'upnikaniltoj heb' naj sq'ab' heb' naj b'oj yoj heb' naj, xlokb'alaxkanojkanh heb' naj skawilal b'ay ch'etxi ha' ha' b'et Hebrón. Lawitu' xmujnikanaytoj heb' naj swi' naj Is-boset b'et Hebrón, b'ay mujb'ilaytoj naj Abner.

X'alaxkoj ya' David sreyaloj konhob' Israel

(1 Cr. 11:1-3)

5 ¹ Lawitu' xul sunil hej yik'al Israel tzoteloj b'oj ya' David b'et Hebrón, xalni heb' ya' tet ya': «Hayonh ti', kaw kochik'il kob'ah. ² Yet payxa, yet aytoktoj ya' Saúl koreyaloj han, hachtik'a kaw chawijb'a konhob' Israel ti' yet xhtoh yinh howal, kat hawinipaxtij paxoj. Lawitu' xalni Komam Yahveh tawet: “Hach chatanhe' hinkonhob' haka' hunuj naj tanhehom kaneluh han, hach chach okoj yahawoj”», xhi Komam tawet, xhi heb' ya'.

³ Haktu' xuh yanikankoj ya' David hune' lahk'ulal xol b'oj heb' ya' icham winaj tu' b'et Hebrón yinh sat Komam Yahveh, lawitu' x'alaxatoj te' aceite yinh swi' ya', x'ok-kanoj ya' sreyaloj konhob' Israel. ⁴ 30

hab'il ya' David tu' yet x'ok ya' reyal, 40 hab'il x'ek'le ya' reyal. ⁵ Hujeb' hab'il yok yiktaj x'ok ya' reyal b'et Hebrón yet Judá, yok 33 hab'il x'ok ya' sreyaloj sunil konhob' Israel b'oj Judá, hat x'oktoj ya' reyal b'et Jerusalén.

Xetnhe ya' David konhob' Jerusalén

(1 Cr. 11.4-9)

⁶ Hune' tz'ayikalil, xtoh ya' rey David b'oj heb' naj soldado yaha'koj howal yinh heb' naj jebuseo, hat ch'ehayoj heb' naj b'et Jerusalén, hat-tik'a kaw elnajkoj heb' naj b'et tu'. Ham yalni heb' naj jebuseo, ta mach chuh yokojtoj ya' David yul hune' konhob' tu', xalni heb' naj tet ya': «Mach chach okojtij b'et ti', mach ch'aq'lohoj sk'ul heb' naj tz'op b'oj heb' naj kotxlanhe yek' tawinh, hanhem heb' naj mach chach chanojiktij b'et ti'», xhi heb' naj. ⁷ Yaja' xetnhe ya' David speyab'il Sión, Skonhob' ya' David ch'al-lax yinh hune' konhob' tu' ti'nanh. ⁸ Yet aykoj howal tu', xalni ya' David: «Sunil mak ch'ochen spotx'noj heb' naj jebuseo ti', ahojab'tij b'ay sb'elal ha' ha', kat spotx'nitoj heb' naj, heb' naj ichamta tz'op b'oj heb' naj kotxlanhe yek'i. ¡Kaw chin yah heb' naj ichamta ti' han!», xhi ya' David. Yinh hune' ti' x'eltoj yal-lax hune' payat tzoti': «Mach ch'okojtoj naj kotxlanhe yek' b'oj naj tz'op yul te' nhah» xhi.

⁹ Haktu' xuh skankanoj ya' David tu' ehoj yul hune' konhob' tu', xanikoj ya': Skonhob' ya' David sb'ihoj. Lawitu' xanikoj ya' yaq'b'ilxa speyab'il konhob' tu', hat x'ichikoj ya' b'et Milo masanta b'ay spalacio ya'. ¹⁰ Kam yahnhetik'akanojkanh smay ya' David tu',

haxkam ha' Komam Dios Yahveh Sunil Chuh Yuh aykoj yetb'ihoj ya'.

**Xatoj ya' rey Hiram schejab'lom
sk'atanh ya' David**

(1 Cr. 14.1-2)

¹¹ Xatoj ya' Hiram sreyal Tiro hunq'ahan heb' naj schejab'lom sk'atanh ya' David, lawitu' xanipaxtoj ya' te' aq'in ch'eltoj yinh te' tzis tet ya', heb' naj hosom te' b'oj heb' naj pohom ch'en, yuh yanikanh heb' naj hunuj spalacio ya' David. ¹² Haktu' xuh stxumnihiloj ya' David, ta ha' Komam Yahveh x'anikoj ya' sreyaloj konhob' Israel; ha' Komam xnimej hitzan-nheniloj smay ya', haxkam kaw choche Komam skonhob'.

Sk'ahol ya' David xpitzk'a b'et Jerusalén

(1 Cr. 3.5-9; 14.3-7)

¹³ Lawi yel ya' David b'et Hebrón, xtoh ya' ehoj b'et Jerusalén. Xi' ya' yaq'b'ilxa yixal b'oj sconcupina, xpitzk'a yaq'b'ilxa sk'ahol ya' b'oj skutz'in ya'. ¹⁴ Ha' ti' sb'ih sk'ahol ya' David xpitzk'a b'et Jerusalén la: Naj Samúa, naj Sobab, naj Natán, naj Salomón, ¹⁵ naj Ibhar, naj Elisúa, naj Nefeg, naj Jafía, ¹⁶ naj Elisama, naj Eliada, b'oj naj Elifelet.

**Xk'aywa heb' naj filisteo
yinh howal yuh ya' David**

(1 Cr. 14.8-17)

¹⁷ Yet xab'eniloj heb' naj filisteo, ta x'alaxkoj ya' David sreyaloj konhob' Israel, x'ahtoj heb' naj saynoj ya', yuh yanikoj heb' naj howal yinh ya'.

Yet xab'eniloj ya' David hune' tu', x'oktoj ya' b'ay cheb'atoj sb'ah. ¹⁸ Lawitu' x'apni heb' naj filisteo tu', xwatx'enayoj sb'ah heb' naj b'ay Yak'alil sti' ha' ha' yet Refaim. ¹⁹ Haktu' xuh sq'amb'en ya' David tet Komam Yahveh, xalni ya':

—Mamin, ¿taxka yetwanoj ay hintoh wanojkoj howal yinh heb' naj filisteo ti' han? ¿Taxka chawaha'koj heb' naj yul hinq'ab' han?, xhi ya'.

Xta'wi Komam Yahveh:

—Ho', asi', haxkam yinh kaw yeli xhwaha'koj heb' naj yul haq'ab' han, xhi Komam.

²⁰ Haktu' xuh stoh ya' David b'et Baal-perazim,^g xk'aywakanoj heb' naj filisteo tu' yuh ya', xalni ya'. «Ha' Komam Yahveh xshajni b'eh wet haka' chuh shotx'motoj tx'otx' tx'otx' yuh ha' eloma' han, xin i'wa yinh heb' naj wenemigo han», xhi ya'. Yuxin Baal-perazim xakankoj ya' sb'ihoj hune' lugar tu'. ²¹ Xakanoj heb' naj filisteo yechel hej sdios b'et tu', haxa ya' David b'oj soldado x'inikantoj.^h

²² Tototik'a tu', x'apnipax heb' naj filisteo tu' yanojkoj howal yinh ya' David hunekxa, hat xwatx'epaxayoj sb'ah heb' naj b'ay Yak'alil sti' ha' ha' yet Refaim. ²³ Xq'amb'empax ya' David tet Komam Yahveh hunekxa; xalni Komam tet ya':

—«Mach chach ahojtoj. Tonhe chahoyo'ayoj heb' naj skawilal te' álamo,ⁱ yinhtajil heb' naj chach okoj lemna hawaha'koj howal. ²⁴ Yet chawab'enoj

^g5:20 *Baal-perazim* Ha' Komam xshajni b'eh wet han, haktu' chaliloj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

^h5:21 *x'inikantoj* Yinh 1 Cr. 14:12, hat chala ta xnhuskantoj heb' naj tiyoxh tu'.

ⁱ5:23 *álamo* Mach ohtajb'iloj tzet te' al te' xhb'ina b'et ti'.

yayoj txojtxon oje yib'anh swi' hej te' te' tu', ha' tu' chach okoj lemna hawanojkoj howal yinh heb' naj; haxkam ha' hune' tu' xhyenojiloj, ta hayin b'ab'el hin yinh hasat han, yuh hintanhtzenojiloj sunil heb' naj soldado filisteo tu' han», xhi komam.

²⁵ Haktu' xuh syijyen ya' David yuni tzet xaltij Komam Yahveh. Xtanhtzekaniloj ya' heb' naj soldado filisteo tu'; hat x'ichitij ya' b'et Geba^j masanta b'et Gezer.

Xoche ya' David yiha'toj te' Kaxhah b'et Jerusalén

6¹ Xyamb'apaxkoj ya' David heb' naj soldado sik'leb'il yul konhob' Israel, 30 mil heb' naj yinh sunil. ² Lawitu' xinitoj ya' heb' naj b'et Baala yet Judá, yuh yinitij heb' naj paxoj te' Kaxhah yet Komam Dios, ha' te' Kaxhah b'ay xhb'ina sb'ih Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh, Komam tz'onhan yiktajb'al kawanh querubín. ³⁻⁴ Hat aykoj yatut ya' Abinadab yinh sk'ul witz. X'ilaxiltij te' Kaxhah tu' yul yatut ya', x'alexatoj te' yul hune' ak'la carreta. Ha' naj Uza b'oj naj Ahío sk'ahol ya' Abinadab x'initoj te' ak'la carreta tu' b'ay ayatoj te' Kaxhah yet Komam Dios tu'; naj Ahío, ha' naj b'ab'el sataj te' Kaxhah tu'. ⁵ Ch'ek'kanok tx'ejla ya' David skanhalwi b'oj sunil heb' ya' israelita yinh sat Komam Yahveh; xhb'itnikanoj heb' ya', chanikankok heb' ya' hej lira, hej arpa, hej pandereta, hej chinh chinh b'oj hej címbalo. ⁶ Yet x'apni heb' ya' b'ay hune' lugar b'ay ch'ilaxiloj sq'al ixim trigo yet ya' Nacón, xlekta hej no' buey, yuxin xtzab'ayoj naj Uza tu' te' Kaxhah yet Komam Dios, yunhe mach ch'ayk'aytij te'. ⁷ Haktu'

^j5:25 *Geba* Ha'tik'apax Gabaón. Ilwejk'anab' yinh 1 Cr. 14:16.

xuh stit lemna chil Komam Yahveh yinh naj Uza tu', xiniloj Komam sq'inaj naj. Sk'atanhtik'a te' Kaxhah yet Komam Dios tu' xkamayoj naj.

⁸Xtit showal ya' David, yuh xiloj Komam Yahveh sq'inaj naj Uza tu'. Xanikankoj ya' Pérez-uza^k sb'ihoj b'et tu', haktokantu' sb'ih ti'nanh. ⁹Kaw xiwkanojkanh ya' David tet Komam Yahveh hune' tz'ayikal tu', xalni ya': «Machta ninoj, mach witoj te' Kaxhah yet Komam Yahveh ti' watut han», xhi ya'. ¹⁰Yuxin matxa xoche ya' David tu' yiha'toj te' Kaxhah yet Komam Yahveh tu' b'ay Skonhob', hat-xaxikantoj ya' te' yatut ya' Obed-edom b'et Gat. ¹¹Oxeb' x'ahaw x'eh te' Kaxhah yet Komam Yahveh tu' yatut ya' Obed-edom tu', kaw xakanayoj Komam Yahveh stxahyeb'al yib'anh ya' b'oj sfamilia.

Xitoj ya' David te' Kaxhah b'et Jerusalén

(1 Cr. 15.1—16.6)

¹²X'al-lax tet ya' rey David ta kaw xax yakanayoj Komam Yahveh stxahyeb'al yib'anh ya' Obed-edom b'oj sfamilia b'oj sunil tzet ay ya' yuh te' Kaxhah yet Komam Dios; yuxin xtoh ya' yiha'tij te' yatut ya' Obed-edom tu' yinh kaw tzalalal, xinitoj ya' te' b'ay Skonhob'. ¹³Yet kaw ninch'anexto xhb'elwitoj heb' ya' i'nhe te' Kaxhah yet Komam Dios tu', xanikoj ya' David hune' no' buey b'oj hune' no' winaj kaneluh kaw b'aq'ich xahanb'alil tet Komam Yahveh.

¹⁴Aykoj hune' xil q'ape lino yinh ya' David, ch'ek'kanoj tx'ejla ya' yinh kaw k'ul yinh sat Komam Yahveh. ¹⁵Ch'awikanoj ya' b'oj sunil heb' ya' israelita, yet lanhan yinitoj heb' ya' te' Kaxhah yet

^k6:8 Pérez-uza Hatik'a hune' lugar ti' xhb'ina yinh 2 S. 5:20

Komam Yahveh tu', choq'tzenkanoj heb' ya' yuk'a' no' winaj kaneluh.

Xiloj ix Mical spixan ya' David

¹⁶ Yet x'okapnoj te' Kaxhah yet Komam Yahveh yul Skonhob' ya' David, xilnihaltij ix Mical skutz'in ya' Saúl yul wentanah, ta xanhe tx'ejla yek'kanoj ya' rey David skanhalwi yinh sat Komam Yahveh, haktu' xuh syahnikanh ix ya'.

¹⁷ Lawitu' x'alaxiktoj te' Kaxhah yet Komam Yahveh tu' yul hune' pat xakanh ya' David. Kaw yet-tik'a te' xuh yah hune' pat tu'. Xanikoj ya' David tu' xahanb'al xnhuslaxkantoj sunil tet Komam Yahveh b'oj xahanb'al yet aq'ank'ulal. ¹⁸ Yet xtanhk'o ya' yanikoj xahanb'al tu' tet Komam, x'ok ya' stxahyenoj yet konhob' tu' yinh sb'ih Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh. ¹⁹ Lawitu' xa'ni ya' hunun xitan chib'e¹ tet heb' ix ix b'oj tet heb' naj winaj israelita yamankoj b'et tu'; xa'nipax ya' hunun span^m heb' ya' yok hunun setan te' tajinh uva kilb'iltoj. Lawitu' xmeltzokantoj heb' ya' yatut.

²⁰ Yet xpaxtoj ya' David yatut, yunhe stxahyen ya' sfamilia, x'eliløj ix Mical skutz'in ya' Saúl schab' ya', xalni ix tet ya':

—Ay, asb'i'tik'a sreyal Israel haweyi. Wak'a' sk'ulch'anil xuh hayeni hab'ah yinh sat heb' ix schejab'lom heb' naj hamunlawom. Lahan xawute b'oj haka' chute mak tx'oj yeh swi', xhi ix.

¹6:19 *xitan chib'e* Ay mak ch'alni ta hune' setan te' sat palma kilb'iltoj ch'al-lax dátílal, ha' te' xa' ya' tet heb' ya'.

^m6:19 *hunun span* Mach kaw stxumlaxi tzet choche yala'loj hebreo b'et ti'.

²¹ Haktu' xuh sta'wi ya' David tu', xalni ya':

—Yinh sat Komam Yahveh xin ek' tx'ejla hinkanhalwi han, haxkam ha' Komam xin sik'len shelb'aloj hamam b'oj hafamilia han, xin yanikoj Komam sreyaloj skonhob' Israel han. Yuxin chin ek'oj tx'ejla yinh sat Komam Yahveh han. ²² Q'a' xhto toj niman wek'oj tx'ejla han. Matzet wok yinh han ta q'a' xhto ilaxojiloj hinpixan haka' hawalni han; yaja' wohtaj han, ta aynhetik'a yelapnojaj xhwub'kuj yul sat heb' ix chejab'lom chawal tu' han, xhi ya'.

²³ Yuxin matxa yunin ix Mical skutz'in ya' Saúl tu' xil yinh sunilb'al sq'inal.

Slahk'ulal Komam Dios b'oj ya' David

(1 Cr. 17.1-27)

7 ¹ Yet xax ya' Komam aq'ank'ulal tet ya' rey David yinh sunil heb' naj yenemigo ch'ehayoj shoyanil, yet hat-xa ayiktoj ya' yul spalacio, ² xalni ya' tet ya' Natán profeta:

—Ilk'anab'i, yul hune' palacio watx'eb'il yinh te' tziš hat ayiniktoj han, wal te' Kaxhah yet Komam Dios, yulnhe hune' ni'an pat ayiktoj te', xhi ya'.

³ Xta'wi ya' Natán tu' tet ya' rey, xalni ya':

—Uh sunil tzet ayiktoj yul hanab'al hawuni, haxkam aykoj Komam Yahveh hawetb'ihøj, xhi ya'.

⁴ Yaja' yinhtik'a hune' aq'b'al tu' xul stzoti' Komam Yahveh tet ya' Natán, xalni Komam tet ya': ⁵ «As al tet ya' David hinchejab'lom han, ta hakti' xhwute walni han: ¿Tox hach chawatx'e'kanh hinpalacio b'ay chin ehøj han xin? ⁶ Yet-tax tik'a xwinihaltij heb' ya' israelita b'et tx'otx' Egipto han masanta ti'nanh, yulnhetik'a hune' pat xikiltaj yeh b'ay chin ehayøj

han; maxhto hunuj nhah k'ul yeh b'ay chin ehayoj han. ⁷ Yichotax ayinkoj yetb'ihoj heb' ya' israelita ti' han, maxhto hunekoj chin tejayoj hunuj watut watx'eb'il yinh te' tzis tet hej yik'al Israel han, heb' ya' xwakoij ijb'alomal yinh hinkonhob' han. ⁸ Yuxin al tet ya' David hinchejab'lom tu' han, ta hakti' walni hayin Yahveh Sunil Chuh Wuh han: “Tanhehom kaneluh hachtik'a, hayin xach hin sik'lehiltij han, yunhe hawok ijb'alomal yinh hinkonhob' Israel han. ⁹ Ayin-nhetik'akoj hawetb'ihoj sunil b'ay xax hach ek' han. Hayin xin tanhtzeloj sunil heb' naj hawenemigo yinh hasat han. Hayin xhwaha'koj hamay haka' heb' naj winaj kaw ay yelapnojal yeh ay sat tx'otx' tx'otx' han. ¹⁰ Chin sik'le'kanokoj hunuj lugar tet hinkonhob' Israel han, b'et tu' xhwaha' ehoj heb' ya' han, yunhe matxa heb' naj winaj tx'oj ch'etlojkoj yinh heb' ya', kat ya'laxoj ek'oj ya' yanma heb' ya' yuh heb' naj haka' yet payxa, ¹¹ yet xwanikoj heb' ya' juez swi'aloj hinkonhob' Israel han. Hayin xhwaha'koj aq'ank'ulal haxol b'oj sunil heb' naj hawenemigo han, mach chuh yanojkoj heb' naj howal tawinh.

»”Yaja' xhwalpax tawet ti'nanh han, ta hayin Yahveh hin ti' xhwaha'kanh hunuj hawatut han. ¹² Yuxin yet ch'apnoj stz'ayikalil b'ay chach kamoj, yet chach apnoj sk'atanh heb' ya' hawichmam, xoltik'a hawik'al ti' xhwiha'paxkanh hunuj naj ch'okoj reyoj hahelb'aloj han, kat hinkawxenojkankoj sreino naj han. ¹³ Ha' naj tu' ch'anojkanh hune' nhah tu' yinh hinb'ih han, kat hinkawxenojkankoj sreino naj yinh stohb'al q'inal han. ¹⁴ Hayin chin okoj smamoj naj han, kat yokoj naj hink'aholoj han.

Ta ay stx'ojal chub' naj, hayin chin kacha' naj han, kat hin hatenoj naj haka' chuh skuyni hunuj ya' mame yuninal. ¹⁵ Yaja' mach xhwihailoj sk'ulch'anil hink'ul yinh naj haka' xuh winiloj sk'ulch'anil hink'ul yinh ya' Saúl han, yet xach wanikoj shelb'aloj ya' han. ¹⁶ Chin kawxe'kankoj hafamilia b'oj hareino yinh hinsat yinh stohb'al q'inal han, chach okojkanoj reyal yinh stohb'al q'inal»», kachinahoj tet ya', xhi Komam tet ya' Natán.

¹⁷ Haka'tik'a xuh syeni Komam sunil hunq'ahan ti' tet ya' Natán, haktu' xuh yalni ya' tet ya' David.

Xtxahli ya' David.

¹⁸ Lawitu' x'oktoj ya' rey David txahloj yinh sat Komam Yahveh, x'ay tz'onhnoj ya', xalni ya':

«Mamim Yahveh, ¿Tzet yelapnojal weh b'oj hinfamilia han, yuxin chawa' sunil hunq'ahan tzetet ti' wet han? ¹⁹ Lawitu' xawalpaxoj ta chawaha'koj wik'al reyal yinh yahtoj tu' han Mamin Yahveh. ¿Tom q'aynajachtik'a hayeni sk'ulch'anil hak'ul yinh anma yinh hakti' Mamin Yahveh? ²⁰ Matxa tzet chin tz'aj wala' tawet han Mamin, haxkam hin hawohtaj yinh kaw k'ul han. ²¹ Haka'tik'a xuh hata'wenkoj hawib'anh, haktu' xuh hawuni sunil hunq'ahan sk'ulch'anil ti'; kaw x'el yinh hawanma, xawa'ni wohtajnhe'iloj hayin hin hachejab'lom ti' han. ²² Mach hunuj mak haka' hach Mamin Yahveh, kaw nimejalkanoj skanhil hamay. Mach hunujxa Dios xax jab'ehiloj yuni sunil hunq'ahan tzetet xax hawuh ti' han Mamin Yahveh. ²³ Mach hunujxa konhob' ay sat tx'otx' tx'otx' haka' hakonhob' Israel ti' Mamin. To kaw hanhk'anhe

xakoliltij yalanh sik'leb'il munil, xawanikoj hakonhob'oj. Kaw nimejalkanoj hamay x'oki, yet xawinihaltij hakonhob' ti' b'et tx'otx' Egipto. Nimejtaj k'ayb'alk'ule xawuh yinh hakonhob' ti', xawinikaniloj hej konhob' yinh sat, b'oj sdiosal hej konhob' tu'. ²⁴ Xawakankoj konhob' Israel ti' hakonhob'oj yinh stohb'al q'inal, xach ok-kanoj sDiosaloj Mamin Yahveh.

²⁵ »Ti'nanh xin Dios Mamin Yahveh, hin hachejab'lom han; yijye hawuni tzet xata'wekoj hawib'anh tu' yinh hinq'inal b'oj yinh sq'inal hinfamilia yinh stohb'al q'inal han. Haka' hojab' xuh hawalni, hakojab'tu' chuh yijnoj sb'ah.

²⁶ Okojab' hamay yinh stohb'al q'inal Mamin, yunhe yal-laxoj: “Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh, ha' Komam sDiosal konhob' Israel ti'”, xhinahoj tawinh. Hach hojab' chakawxe'kankoj wik'al reyal yinh stohb'al q'inal han.

²⁷ »Waxamkami hin hachejab'lomnhe han Mamin Yahveh Sunil Chuh Yuh, sDiosal Israel, yaja' xawa' wohtajne'iloj han, ta chakawxe'kankoj wik'al reyal han. Yuxin x'ahiloj yul hinti' walni hunq'ahan tzetet ti' tawet han Mamin. ²⁸ Ti'nanh xin Dios Mamin Yahveh, Dios hach, syelal tzet chawala Mamin. Xax hata'we hawuni hune' sk'ulch'anil ti' winh hayin hin hachejab'lom ti' han. ²⁹ Ti'nanh xin, x'el yinh hak'ul hatxahyen wik'al b'oj hayin hin hachejab'lom ti' han, yunhe hakawxenkankoj wik'al reyal han. Hach xata'wekoj hawib'anh hawuni Dios Mamin Yahveh, kaw txahyeb'il chub'kanoj wik'al yinh stohb'al q'inal han, haxkam hach xatxahyekanoj», xhi ya' David tu' tet Komam.

X'i'wa ya' David yinh yenemigo

(1 Cr. 18.1-13)

8¹ Lawi yek'kantoj hunq'ahan tzetet tu', xk'aywa heb' naj filisteo yinh howal yuh ya' David, haktu' xuh yanikaniktoj ya' heb' naj yalanh schejb'anil, xetnhenkanoj ya' Meteg-ama. ² Xetnhenpax ya' tx'otx' Moab. Xchej ya' sunil heb' naj ti' shilb'a'ayoj sb'ah sat tx'otx', xmalen ya' heb' naj yinh hune' tx'anh tx'anh:ⁿ xpotx' ya' heb' naj k'uxan x'oktoj b'ay x'apni kab' tx'anh; wal heb' naj xkan yinh syox tx'anh, mach xpotx' ya' heb' naj. Haktu' xuh yok-kantoj heb' naj moabita tu' yalanh schejb'anil ya' David, xtohlawikanoj heb' naj tet ya'.

³ Xk'aywapax ya' Hadad-ezer yinh howal yuh ya' David, yet xochen ya' skolnojiløj stx'otx' b'et ha' niman Éufrates; sk'ahol ya' Rehob yeh ya', ha' ya' sreyal Soba. ⁴ Xtzab'toj ya' David tu' mil 700 heb' naj soldado ayatoj yib'anh cheh, yok 20 mil heb' naj xhb'elwi yuh yoj; yaja' xikanoj ya' hayk'onh no' cheh k'uxan ch'inik'øj hune' ciento ch'en carro yet howal, xk'upnikaniltoj ya' yib'otx'al yoj yaq'b'ilxa no'.

⁵ Haktu' xuh stitpax heb' naj sirio ah Damasco skolnoj naj Hadad-ezer sreyal Soba tu' yalni; yaja' xtanhtzepaxiløj ya' David tu' 22 mil heb' naj.

⁶ Lawitu' xanikoj ya' David tu' tx'ihal hej cuartel b'et Siria yet Damasco, xanikaniktoj ya' heb' naj yalanh schejb'anil, xtohlawikanoj heb' naj tet ya'. Masan-nhetik'a xa' i'wahøj Komam Yahveh ya' David tu' yinh sunil b'ay xb'eyk'øj yinh howal.

ⁿ8:2 *xmalen ya' heb' naj yinh hune' tx'anh tx'anh* Mach ohtajb'iløj tzet chuh smalelax yinh tx'anh tx'anh.

⁷ Lawitu' xinitoj ya' David tu' sunil hej ch'en pahb'al lanza nab'a' oro b'et Jerusalén, ch'en ch'oknikoj yuh heb' naj schejab'lom ya' Hadad-ezer tu'. ⁸ Xetnhenpaxkanoj ya' sunil hej ch'en bronce ay b'et konhob' Beta^o b'oj Berotai skonhob' naj Hadad-ezer tu'.

⁹ Yet xab'en ya' Toi sreyal Hamat,^p ta xtanhtzekaniloj ya' David sunil soldado ya' Hadad-ezer, ¹⁰ xanitoj ya' naj Joram sk'ahol sk'atanh ya' David, yuh stoh naj ya'noj felicitar ya', kat ya'ni naj skawil sk'ul ya', haxkam kaw k'ul xuh sk'aywakanoj ya' Hadad-ezer yinh howal yuh ya'. Yenemigo sb'ah ya' Hadad-ezer tu' b'oj ya' Toi, aynhetik'akankoj howal xol heb' ya'. Xitoj naj Joram tu' hej sab'ehal nab'a' plata tet ya' David tu', hej tzetet nab'a' oro b'oj bronce.

¹¹ Xpohiloj ya' David tu' sunil hunq'ahan tzetet tu' tet Komam Yahveh, haka'tik'a xuh spohniloj ya' hej plata b'oj hej oro xitij ya' yul hunq'ahanxa konhob' x'ok-kantoj yalanh schejb'anil. ¹² Hunq'ahan xitij ya' yul skonhob' heb' naj sirio,^q heb' naj moabita, heb' naj amonita, heb' naj filisteo b'oj heb' naj amalecita, b'oj sunil hej tzetet xiloj ya' David tu' yinh howal tet naj Hadad-ezer sk'ahol ya' Rehob, sreyal konhob' Soba. ¹³ Haktu' xuh yahkanojkanh smay ya' David tu'. Lawi sb'eyk'oj ya' yinh howal yinh heb' naj sirio, xtanhtzekaniloj ya' 18 mil heb' naj edomita b'et

^o8:8 *Beta* Tébjaj, yeyoj hune' tzoti' ti' yinh yinh griego.

^p8:9 *Hamat* Skonhob'altik'a Siria yeh Hamat ti' b'oj Berotai.

^q8:12 *sirio* Yinh yaq'b'ilxa te' Biblia, Edom maka Aram yeyoj hune' tzoti' ti', haxkam etza lahan yinh hebreo. Aypaxayoj hune' tzoti' ti' yinh versículo 13.

Yak'alil sti' ha' ha' yet Atz'am Atz'am. ¹⁴Lawitu', xapaxkoj ya' hej scuartel heb' naj soldado yul sunil tx'otx' Edom, x'ok-kantoj sunil heb' naj edomita yalanh schejb'anil ya' David tu'. Masan-nhetik'a xa' i'wahoj Komam Yahveh ya' yinh sunil b'ay xb'eyk'oj yinh howal.

Heb' naj smunlawom ya' David

(2 S. 20:23-26; 1 Cr. 18:14-17)

¹⁵Kaw k'ul xuh smunla ya' David tu' yul sunil konhob' Israel, yet x'ok ya' sreyaloj konhob'. St'inhanilnhetik'a b'oj sk'ulalnhetik'a xuh ya' yinh konhob' tu'. ¹⁶Ya' Joab yunin ya' Sarvia, ha' ya' aykoj swi'aloj yinh heb' naj soldado ya'. Ya' Josafat sk'ahol ya' Ahilud, ha' ya' smunlawom ya' rey q'a' ay yelapnojal yeyi. ¹⁷Heb' ya' sacerdote: ha' ya' Sadoc sk'ahol ya' Ahitob b'oj ya' Ahimelec sk'ahol ya' Abiatar; ya' Seraías, ha' ya' stz'ib'nhenayoj hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal konhob'. ¹⁸Ya' Benaía sk'ahol ya' Joiada, ha' ya' aykoj swi'aloj yinh heb' naj cereteo b'oj heb' naj peleteo xhtanhen ya' rey. Heb' naj sk'ahol ya' David, ha' heb' naj aykoj swi'aloj yinh heb' naj xhkolwa yinh ya' rey.

Sk'ulch'anil sk'ul ya' David yinh ya' Mefi-boset

9 ¹Hune' tz'ayikalil, xq'amb'e ya' David, xalni ya': «¿Taxka ayto hunuj sfamilia ya' Saúl aytok'oj b'ay chuh hinyeni sk'ulch'anil hink'ul han?, haxkam kaw xwoche ya' Jonatán han», xhi ya'. ²Haktu' xuh yawtelaxtij hune' schejab'lomtik'a ya' Saúl tu' Siba sb'ih, yuh yapni naj yinh sat ya' David. Xq'amb'en ya' rey David tu' tet naj:

—¿Hach ti' Siba hach?, xhi ya'.

—Ho' mamin, hayin ti' Siba hin han, ¿tzet b'ay chuh woknikoj hawuh han?, xhi naj.

³ Haktu' xuh sq'amb'empax ya' rey tu' tet naj:

—¿Taxka ayto hunuj sfamilia ya' Saúl aytok'oj, b'ay chuh hinyeni sk'ulch'anil hink'ul han? Xhwub' hune' tu' yinh sb'ih Komam Dios han, xhi ya'.

Xta'wi naj Siba tu', xalni naj:

—Ho' mamin aytok'oj hune' sk'ahol ya' Jonatán mach chuh sb'elwi, xhi naj.

⁴ —¿B'ay tu' ay naj?, xhi ya'.

Xalni naj Siba tu';

—Hat ay naj b'et Lo-debar, b'ay yatut ya' Maquir sk'ahol ya' Amiel, xhi naj.

⁵ Haktu' xuh schejni ya' rey David tu', stoh ilaxojtij naj b'et Lo-debar b'ay yatut ya' Maquir sk'ahol ya' Amiel tu'. ⁶ Yet x'apni naj Mefi-boset sk'ahol ya' Jonatán tu' yinh sat ya' David, x'ay jahnoj naj yinh sat ya', x'aykanoj spalanh naj sat tx'otx' yuh syeni naj ta kaw nimej hitzan yeh ya'. Xalni ya' tet naj:

—Mefi-boset, xhi ya'.

Xta'wi naj:

—Ayin han la mamin, xhi naj.

⁷ Xalni ya' David tu':

—Mach chach xiwi, xhwoche hinyeb' sk'ulch'anil hink'ul tawinh han, haka' xuh hinta'wenkankoj wib'anh tet ya' Jonatán hamam han. Xhwaha' paxoj sunil stx'otx' hamam icham Saúl tawet han, lawitu' hink'atanhxa chach wa'oj han, xhi ya'. ⁸ Haktu' xuh yay jahnoj naj Mefi-boset tu', xalni naj:

—¿Tzet yelapnojal weh hayin hin hachejab'lom ti' han mamim, yuxin kaw k'ul chin hawil han? Lahan hin-nhe b'oj haka' hunuj metx kamnaj tx'i' han, xhi naj.

⁹Lawitu' xawtentij ya' David tu' naj Siba, schejab'lomtik'a ya' Saúl tu', xalni ya' tet naj:

—Xax wak'oj sunil tzetet yet-tik'a ya' Saúl tet naj yihtxikin han b'oj tzetet yet-tik'a sfamilia ya'.

¹⁰Chamunlanhe' tx'otx' tx'otx' tu' b'oj hak'ahol b'oj hachejab'lom; chawaha'ayoj tz'unub' sat tx'otx', kat hak'ub'anojtoj sat tz'unub' tu', haximwal maxhtik'a xhmahlanojkanh tzet slob' sfamilia ya' hawahaw tu'. Wal naj Mefi-boset yihtxikin ya' hawahaw tu', hat xhwa'oj naj hink'atanh b'et ti' han, hun chin wa'oj b'oj naj yinh mexhah han, xhi ya'.

15 sk'ahol naj Siba ti', yok 20 schejab'lom naj; ¹¹xta'wi naj tet ya' rey tu':

—Chin yijye' sunil tzet xawal wet hayin hin hachejab'lom ti' han mamim rey, xhi naj.

—Xalnipax ya' rey tu':

—Hat xhwa'oj naj Mefi-boset ti' hink'atanh yinh hinmexhah haka' hunuj hink'ahol han, xhi ya'.

¹²Ay hune' sk'ahol naj Mefi-boset ti' txanto, Micaía sb'ih. Hataxtik'atu' x'ok-kanoj sunil sfamilia naj Siba tu' schejab'lomoj naj Mefi-boset. ¹³Mach chuh sb'elwi naj Mefi-boset tu', hat x'ehayoj naj Jerusalén. Yinh-nhetik'a smexhah ya' rey tu' xwa' naj.

**Xk'aywa heb' naj amonita b'oj heb'
naj sirio yinh howal yuh ya' David**

(1 Cr. 19.1-19)

10 ¹Lawi yek'kantoj hunq'ahan tzetet tu', xkamtoj ya' Nahas sreyal heb' naj amonita, haxa naj Hanún sk'ahol ya', x'oktoj reyál shelb'aloj. ²Haktu' xuh yalni ya' David: «Chin yeb' sk'ulch'anil hink'ul yinh naj Hanún sk'ahol ya' Nahas ti' han, haka'tik'a xuh hinyilni smam naj han», xhi ya'. Haktu' xuh yanitoj ya' David tu' heb' naj schejab'lom, yuh stoh heb' naj ya'noj snimanil sk'ul naj Hanún tu' yuh skamikal smam. Yaja' yet x'apni heb' naj schejab'lom ya' David tu' sat stx'otx' heb' naj amonita, ³xalni heb' naj swi'al yekoj yinh heb' naj amonita tu' tet naj Hanún yahaw tu': «¿Tom chawa' yuluj hak'ul mamin rey, ta yuh ya'ni heb' naj chejab'lom ti' snimanil hak'ul yuh hamam, yuxin xatij ya' David tu' heb' naj? Tonhe chul heb' naj yila'toj tzet yeh kokonhob', lawitu' kat stanhtzenojiloj heb' naj», xhi heb' naj.

⁴Haktu' xuh smajchen naj Hanún tu' heb' naj schejab'lom ya' David tu', xinikaniltoj naj yiktaj xil sat heb' naj, xk'upnikantoj naj xil sq'ap heb' naj; yinhtak'a syutz heb' naj, x'ahiloj sk'upb'enal xil sq'ab tu', xchejnikantoj naj heb' naj pax. ⁵Yet xab'eniloj ya' David hune' ti', xanitoj ya' schejab'lom schanoj heb' naj tu', haxkam kaw xtx'ixwikanoj heb' naj; xalnitoj ya' tet heb' naj xtoh chawal yinh heb' naj tu', ta xhkankanoj heb' naj tu' b'et Jericó masantotik'a xhch'ib'ojpaxtij xil sat heb' naj hunekxa, kat-to spaxojtij heb' naj.

⁶ Yet xilniloj heb' naj amonita, ta xitij heb' naj showal ya' David. Xtohlan heb' naj 20 mil heb' naj soldado xol heb' naj sirio^r ah Bet-rehob b'oj heb' naj sirio ah Soba, yok mil heb' naj soldado yet naj sreyal Maaca yok 12 mil heb' naj soldado ah Is-tob. ⁷ Yet xab'eniloj ya' David hune' ti', xanitoj ya' naj Joab yinh howal b'oj sunil heb' naj soldado kaw k'ul yinh howal. ⁸ Xitztij heb' naj amonita ti', hat xwatx'ekoj sb'ah heb' naj yinh howal b'ay spultahil konhob'. Wal heb' naj soldado sirio ah Soba, heb' naj ah Rehob, heb' naj ah Is-tob b'oj heb' naj soldado yet ya' rey Maaca, nantik'a b'ay xwatx'ekoj sb'ah heb' naj yinh howal, hat xkan heb' naj xol telaj. ⁹ Yet xilni naj Joab, ta ch'alaxojkoj howal yinh naj, sataj b'oj yinhtaj naj, xsik'leniltoj naj heb' naj soldado israelita kaw sik'leb'il yinh howal, xwatx'enkoj sb'ah naj yinh howal tu' yinh heb' naj sirio. ¹⁰ Lawitu' xanikanoj naj yaq'b'ilxa heb' naj soldado yul sq'ab' naj Abisai yuxhtaj, yunhe yanojkoj heb' naj howal yinh heb' naj amonita. ¹¹ Xalni naj Joab tu' tet naj Abisai yuxhtaj: «Ta chawila' ta lanhan hink'aywahoj yuh heb' naj sirio han, chach toj kolwal winh han; yaja' ta xhwila' han, ta lanhan hak'aywahoj yuh heb' naj amonita, chin toj hach hinkolo' han. ¹² Ay yip chawute hab'ah, jaha'koj howal yinh kaw k'ul, yuh kokolni kokonhob' b'oj hej skonhob' Komam Dios. Yub'ab' haka' choche sk'ul Komam Yahveh», xhi naj.

¹³ Haktu' xuh yok naj Joab tu' b'oj heb' naj soldado yanojkoj howal yinh heb' naj sirio; yaja' x'elkanojkanh heb' naj sirio tu' tet heb' naj. ¹⁴ Yet xilni heb' naj amonita, ta x'elkanojkanh heb' naj

^r10:6 *sirio* Aram yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

sirio tu', x'elpaxkanojkanh heb' naj tet naj Abisai, hat xtokanoj heb' naj yeb'a' sb'ah yul konhob'. Yet xtanhk'okanoj yanikoj ya' Joab howal yinh heb' naj amonita tu', xpaxkantoj ya' b'et Jerusalén.

¹⁵ Yet xilni heb' naj sirio tu', ta xk'aywa heb' naj yinh howal yuh heb' ya' israelita, x'okpax heb' naj syamb'anojkoj sb'ah hunekxa. ¹⁶ Xa' tij naj Hadad-ezer heb' naj sirio ch'ehayoj sq'axepal ha' niman Éufrates, x'apni heb' naj b'et Helam. Naj Sobac ch'ijb'an heb' naj soldado tu', ha' naj aykoj swi'aloj heb' naj soldado naj Hadad-ezer tu'. ¹⁷ Yet x'al-lax hune' ti' tet ya' David, x'ok ya' syamb'anojkoj sunil heb' naj soldado israelita, xq'axponik'toj heb' ya' yul ha' Jordán, x'apni heb' ya' b'et Helam. Xwatx'enkoj sb'ah heb' naj sirio yinh howal yinh ya' David tu', xanikoj heb' naj howal yinh ya'.

¹⁸ Yaja' x'elpaxkanojkanh heb' naj sirio tu' tet heb' naj soldado israelita, xpotx'nikantoj ya' David 40 mil heb' naj soldado ayatoj yib'anh cheh, yok 700 heb' naj ch'inik'oj ch'en carro yet howal. B'et tu' xpotx'kantoj ya' naj Sobac aykoj swi'aloj. ¹⁹ Yet xilni sunil heb' naj rey x'ok yetb'ihoj naj Hadad-ezer tu', ta xk'aywakanoj heb' naj yinh howal yuh heb' ya' israelita, xanikankoj heb' naj aq'ank'ulal xol b'oj Israel, x'ok-kantoj heb' naj yalanh schejb'anil heb' ya'. Hataxtik'atu', matxatik'a xk'ojcha heb' naj sirio skolni heb' naj amonita tu' yuh xiwkilal.

Ya' David b'oj ya' Betsabé

11 ¹ Yet x'ayiloj hunxa hab'il, yet jichan ch'eltoj sunil heb' naj rey yinh howal. Xatoj ya' David naj Joab b'oj heb' naj schejab'lom yinh howal, b'oj

sunil heb' naj soldado israelita. Xtanhtzekaniloj heb' naj, heb' naj amonita, xshoynikanayoj heb' naj konhob' Rabá, skonhob' heb' naj. Wal ya' David, hat xkan ya' b'et Jerusalén.

²Hune' sk'ejb'alil, lawi yah wanoj ya' David sat stx'at, x'ahtoj ya' yib'anh sterrazahil spalacio, x'ichikoj ya' yek'atoj kolo b'et tu'. Lawitu', xilnitoj ya' hune' ya' ix axhnoj chuh, kaw k'ulch'an yilot.

³Haktu' xuh yanitoj ya' hune' mak sq'amb'enoj mak ixal hune' tu', x'al-lax tet ya': «Betsabé sb'ih ya', yixal ya' Urías heteo yeh ya'; smam ya' yeh ya' Eliam», xhi tet ya'. ⁴Lawitu' xchejnitoj ya' ilaxojtij ya' Betsabé tu', x'apni ya' yinh sat ya'. Xway ya' David tu' b'oj ya', lawitu' xpaxtoj ya' yatut. Toto xtanhk'o stx'ahwi snimanil ya' Betsabé tu', ⁵yuxin xkankanoj ya' yinh tzet yeyi; xanitoj ya' ab'ix tet ya' David, xalnitoj ya' ta ayxa tzet yeh ya'. ⁶Haktu' xuh yalnitoj ya' David tu' tet ya' Joab: «Atij ya' Urías heteo wet han», xhitoj ya'; haktu' xuh yanitij ya', ya' Urías tu' sk'atanh ya' David. ⁷Yet x'apni ya' Urías tu' yinh sat ya' David, xq'amb'en ya' tet ya', hanik' yeh ya' Joab, hanik' yeh heb' naj soldado b'oj hanik' yekoj howal. ⁸Lawitu' xalni ya' David tu' tet ya' Urías: «Paxanhtoj hawatut, as wayanh^s b'oj hawixal», xhi ya'.

Yet xax eltij ya' Urías tu' yul spalacio ya' David tu', xanitoj ya' David hune' sab'ehal tet ya'. ⁹Yaja' mach xpaxtoj ya' Urías tu' yatut, hat xkankanoj ya' wayoj sti' spultahil spalacio ya' David tu', sk'atanh sunil heb' naj xhtanhen ya' David. ¹⁰Yet xab'eniloj

^s11:8 as wayanh Tx'ah hawoj, haktu' yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

11:4 stx'ahwi Lv. 15:19-24

ya' David, ta mach xpaxtoj ya' Urías tu' yatut, xalni ya' David tu':

—Nahat hapetoh, ¿tzet yuh mach xach paxtoj hawatut?, xhi ya'.

¹¹ Xta'wi ya' Urías tu' tet ya':

—¿Tom k'ul wab'enoj hinb'ah han, ta chin toh uk'uj watut han, hinwa' han, kat hinway b'oj wixal han?, wal te' Kaxhah yet Komam Dios, heb' naj soldado israelita, b'oj heb' naj yet Judá, yalanh-nhe sq'ab' te' te' watx'eb'ilkanh ch'ehayoj heb' naj; hakpaxtu' ya' Joab wahaw han b'oj pax heb' naj hachejab'lom, xol telajnh ch'ehayoj heb' ya'. Yinh kaw syelal xhwal han, chin ta'wekoj yul hinti' yinh hab'ih han mamin rey, ta mach b'aq'inh xhwub' hune' tu' han, xhi ya' Urías tu'.

¹² Haktu' xuh yalni ya' David tu' tet ya' Urías:

—K'ultik'a chaltu', kananhpax b'et ti' hunekxa, hekalto chach meltzohojtoj, xhi ya'.

Haktu' xuh skan ya' Urías tu' b'et Jerusalén yet hune' tz'ayikal tu', masanta yinh hunxa tz'ayik.

¹³ Lawitu' xawten ya' David tu' ya' Urías wa'oj sk'atanh, xuk'tzenkanh ya', ya' Urías tu'. Yaja' mach xtopax ya' yatut, hat x'ek'pax aq'b'al yuh ya' sk'atanh heb' naj xhtanhen ya' David tu'.

¹⁴ Haxa yet xsajb'iloj yinh hunxa tz'ayik, xtz'ib'nhentoj ya' David hune' te' hum tet ya' Joab, xanitoj ya' te' yinh ya' Urías. ¹⁵ Chalnihayoj sat te' hum tu' yinh hakti': «Yinh sat, b'ay kaw ay yip yekoj howal, hat chawaha'koj ya' Urías, kat hetinhchanojkanoj ya', haximwal ch'alaxojkoj lahwilal yinh ya', kat skamoj ya'», xhihayoj yib'anh te'.

¹⁶ Yuxin yet xshoynihayoj ya' Joab tu' konhob', yinh sat b'ay aykoj heb' naj kaw k'ul yinh howal, hat xakoj ya', ya' Urías tu'. ¹⁷ Lawitu', x'eltij heb' naj soldado enemigo tu' yul konhob', xanikoj heb' naj howal yinh ya' Joab; haktu' xuh skamkantoj haywanh soldado ya' David tu', xkampaxkantoj ya' Urías heteo xol heb' naj tu'.

¹⁸ Lawitu' xalnitij ya' Joab tet ya' David tzet x'elkoj howal tu'. ¹⁹ Xa'ni ya' hune' chejb'anile ti' tet naj ch'inik'oj ab'ix: «Yet xax hach tanhk'o hawalnoj sunil hej tzetet yib'anhiloj howal tu' tet ya' rey, ²⁰ ta xhtij lemna chila' ya', kat yalnoj ya' tawet: “¿Tzet yuh kaw xex hitzkankoj yinh konhob' yet xex ok heya'noj howal? ¿Tom mach heyohtajoj, tzet jichan xhb'ejlaxaytij yib'anh peyab' xin? ²¹ Nawejk'anab'tij tzet xuh skam ya' Abimelec, sk'ahol ya' Jerobaal, ¿tox mach ixoj ix xpotx'ni ya' xin? Xb'ejaytij ix hune' ch'en kok'tzeb'al trigo yib'anh ya', b'ay speyab'il konhob' Tebes. ¿Tzet yuh kaw xex hitzkankoj yinh peyab' tu'?”, ta xhinahoj ya' tawet, kat hawalnoj pax tet ya' yinh hakti': “Xkampaxkantoj ya' Urías heteo, hachejab'lom”», kachinahoj, xhi ya' Joab tet naj tu'.

²² Haktu' xuh stit naj chejab'lom ch'inik'oj ab'ix tu', xalni naj tet ya' David sunil tzet xaltij ya' Joab tu'. ²³ Xalni naj tet ya' David:

—X'eltij heb' naj jenemigo yaha' howal jinh yinhtaj konhob' han, kok'aywaxakanoj yuh heb' naj han, xonh ok surnuj yinh heb' naj hata b'ay spultahil konhob' han; ²⁴ haktu' xuh shirnihaytij heb' naj ayatoj yib'anh peyab' hej sflecha jib'anh han, xkamkantoj haywanh hasoldado mamin rey;

xkampaxkantoj ya' Urías heteo hachejab'lom xol heb' naj tu', xhi naj.

²⁵ Xta'wi ya' David tu' tet naj, xalni ya':

—Al tet ya' Joab, ta matzet chal sk'ul ya' yuh hune' tzet x'ek'toj tu'; haxkam haktik'ati' yeh howal ti', ay mak xhkami, aypax mak xhkolchahi. Yaja' yahab'koj ya' howal yinh konhob' tu' hunekxa, masantotik'a stanhtze'kaniloj ya', xhitoj ya' David tu' tet naj tu'.

²⁶ Yet xab'en ya' Betsabé, ta xkam ya' Urías yichamil tu', x'loq' ya' yinh ya'. ²⁷ Yet xtanhk'okanoj stz'ayikal b'ay xoq'te ya' Betsabé tu' skamikal ya' Urías tu', xa'ni tij ya' David tu' ya' b'ay spalacio, xi'nikanoj ya', ya' yixaloj. Haktu' xuh spitzk'a hune' yuninal ya' David tu' b'oj ya' Betsabé. Yaja' mach xchah swi' Komam Yahveh tzet xuh ya' David tu'.

Xkachwa ya' Natán yinh ya' David

12 ¹ Yuxin xatoj Komam Yahveh ya' Natán sk'atanh ya' David; yet x'apni ya' sk'atanh ya' David tu', xalni ya' tet ya':

—Ay kawanh heb' naj winaj ay yul hune' konhob': hune' naj q'alom yok hune'xa naj meb'a'. ² Naj q'alom tu', kaw aykanoj skaneluh naj b'oj swakax naj; ³ wal naj meb'a' tu', mach ninoj tzet ay naj, hune'nhe ni'an ix skaneluh naj loq'b'il yuh, ha' naj xlotzeni. Hat xch'ib'kanh ni'an skaneluh naj tu' sk'atanh, hun xuh sch'ib'kanh b'oj yuninal naj. Yultik'a sek' naj xwa'aytoj ni'an ix skaneluh tu', yultik'apax svaso naj xuk' ya'; lawitu' sk'atanh naj xway ni'an skaneluh tu', kaw xahan xilkanoj naj haka' hunuj skutz'in. ⁴ Hune' tz'ayikalil, ay hune' naj winaj x'apni paxhyal sk'atanh naj q'alom tu', yaja'

mach xoche naj spotx'o' hunuj skaneluh, mato hunuj swakax, yuh ya'ni naj tzet sloh naj x'apni sk'atanh tu'. Haktu' xuh yok naj yinojiloj ni'an ix skaneluh naj meb'a' tu', xwatx'entoj naj no' itahil, xa'ni naj no' slob' naj x'apni paxhyal sk'atanh tu', xhi ya' Natán.

⁵ Ha' yet xab'en ya' David hune' ti', xtitkanoj lemna chil ya' yinh naj q'alom tu', xalni ya' tet ya' Natán:

—¡Chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta yilal skam naj winaj x'uni hune' tu'!

⁶ Yilal stohlank'oj naj kanhel el, haka' stohol no' ni'an ix kaneluh yuh hune' tzet xuh tu', mach ninoj xtz'a' sk'ul naj yinh naj meb'a' tu', xhi ya'.

⁷ Haktu' xuh yalni ya' Natán tet ya' David:

—¡Hach hune' mak xhwal ti' han! Hakti' yalni Komam Yahveh sDiosal Israel tawet: “Hayin xwahtoj te' aceite yinh hawi' han, yuh hawok sreyaloj konhob' Israel, xach hinkolni yul sq'ab' ya' Saúl han,

⁸ xwa'nikanoj spalacio ya' hawahaw tu' tawet b'oj heb' ix yixal ya' han. Hayin xach wakoj sreyaloj Israel b'oj Judá han. Yaja' ta kaw ninch'an-nhe tzet xwa' tawet ti' hawab'en han, xim huh wa'ni yaq'b'ilxa hej tzetet tawet han. ⁹ ¿Tzet yuh mach xawa' syilalil hintzoti' hayin Yahveh hin ti' han, xawuni tzet mach xhchah hinwi' han? Xawa' potx'o' ya' Urías heteo, ha' heb' naj amonita xpotx'nitoj ya' yinh ch'en espada hawuh, xach kankanoj yinh yixal ya'. ¹⁰ Ti'nanh xin, matxa b'aq'inh xhtanhojajoj howal xol hafamilia, haxkam xamanhk'o tzet xwal han, xawinihaloj yixal ya' Urías heteo, xawanikoj hawixaloj. ¹¹ Yuxin xhwalkanoj tawet hayin Yahveh hin ti' han ta hatik'a kaw hafamilia ch'unujkoj stx'ojal tawinh. Kaw yinhtik'a hasat xhwiha'iloj heb'

ix hawixal han, kat wanojk'oj heb' ix tet hunujxa hawet anmahil han, yinh sajsajil xhwayoj hune' mak tu' b'oj heb' ix hawixal tu'. ¹² Ewantajnhe xawuh hune' ti', wal hin han, mach ewantajnhehoj xhwub' hune' tu' han, to yinh sat sunil konhob' Israel xhwub' han”, xhitij Komam tawet, xhi ya' Natán tu'.

¹³ Haktu' xuh yalni ya' David tu' tet ya' Natán:

—Xwako'j hinmul tet Komam Yahveh han, xhi ya'.

—Xalnipax ya' Natán tu' tet ya' David:

—Xax ya' nimank'ulal Komam Yahveh yinh hamul, mach chach kamoj, xhi ya'. ¹⁴ Yaja' wal ni'an hak'ahol, mach ch'ek'ojtoj yet skamoj, haxkam xawiloj spixan Komam Yahveh yinh tzet xawuh, xhi ya' Natán tu'.

¹⁵ Lawitu' xpaxtoj ya' Natán tu' yatut.

Xaniko'j Komam Yahveh hune' yab'il kaw tx'oj yinh naj ni'an sk'ahol ya' David xpitzk'a b'oj ya' Betsabé yixaltik'a ya' Urías, xtx'ojb'ikanojkanh sk'ul naj.

¹⁶ Haktu' xuh sq'an-ni ya' David tu' tet Komam Dios yinh naj ni'an sk'ahol tu'; cha'nikanoj ya' ayuno, hilankantoj ya' hunun aq'b'al sat tx'otx' tx'otx'.

¹⁷ Xhb'eyk'oj heb' ya' icham winaj ay yul spalacio ya' David tu' yila', chalnikanoj heb' ya' tet ya', ta ch'ah wanoj ya' sat tx'otx', kat swa' ya' b'oj heb' ya', yaja' maxhtik'a xk'ojchakanoj ya'.

¹⁸ Xkamayoj naj ni'an sk'ahol ya' David tu' yinh shuj tz'ayik. Xiwkanoj heb' naj schejab'lom ya' yalni tet, ta xkam naj ni'an tu', chalni heb' naj tet hunun: «Mach xab'etoj ya' tzet xjala, yet itzitzto naj ni'an ti', hak'anab' ti'nanh. Tzet xhjute' jalnoj tet ya' ti'nanh ta xax kamayoj naj ni'an ti', wak'am ay tzet chute

sb'ah ya'», xhi heb' naj. ¹⁹ Yet xilni ya' David, ta tonhe sahson heb' naj schejab'lom ya' tu' tet hunun, xtxumnihiloj ya' ta xax kamayoj naj ni'an sk'ahol ya' tu'. Haktu' xuh sq'amb'en ya' tet heb' naj schejab'lom tu':

—¿Xax kamayoj ni'an hink'ahol han?, xhi ya'.

—Ho' mamin, xax kamayoj naj, xhi heb' naj.

²⁰ Haktu' xuh yah wanoj ya' David tu' sat tx'otx', x'ok ya' axhnoj, xanikoj ya' sperfume; xshelniloj ya' xil sq'ap, xtoh ya' yul yatut Komam Yahveh shaq'enoj Komam. Lawitu', xpaxtij ya' yul spalacio, xq'an-ni ya' yitah, xwa' ya'. ²¹ Haktu' xuh sq'amb'en heb' naj schejab'lom ya' tu' tet, xalni heb' naj:

—¿Tzet yuh hakti' chawute mamin? Yet maxhto xhkamayoj ni'an hak'ahol, kaw chach oq'kanoj, xach ok-kanoj yinh ayuno; ti'nanh xin, k'ajam xax kamtoj ni'an hak'ahol, xach ahpaxwanoj, xahach wa'paxoj, xhi heb' naj.

²² Xalni ya' David tu':

—Kaw yel cheyala. Yet itzitzto ni'an hink'ahol han, kaw chin oq'kanoj han, xin ok-kanoj yinh ayuno han, haxkam xwaktoj yul hin-nab'al han: “Lemtakaxhi stz'a'kanh sk'ul Komam Dios winh han, kat yanhten Komam ni'an hink'ahol ti' han”, kinchi han. ²³ Yaja' ti'nanh, xax kamtoj ni'an hink'ahol han, nab'a'xanhe xhwa' ayuno han, ¿toxtto chuhuj hinpitzk'anojkanh ni'an hink'ahol han xin, kat smeltzohojtij hink'atanh han? Hayin chin apnoj b'ay ay naj han, haxkam matxa b'aq'inh chuh smeltzohojtij naj hink'atanh han, xhi ya' David tu'.

²⁴ Lawitu' xa'ni ya' David tu' snimanil sk'ul ya' Betsabé yixal. Xwaypax heb' ya', haktu' xuh

skankanoj ya' Betsabé yinh tzet yeyi. Xpitzk'a hune' yuninal heb' ya', Salomón xakoj ya' David sb'ihoj. Kaw xochekanoj Komam Yahveh naj ni'an Salomón tu'. ²⁵ Haktu' xuh yalnitij Komam tet ya' Natán, ta yilal Jedidías^t ch'ok sb'ihoj naj ni'an tu'. Xanikankoj ya' David Jedidías sb'ihoj naj.

Xetnhe ya' David konhob' Rabá

1 Cr. 20:1-3

²⁶ Wal ya' Joab, aykankoj howal yuh ya' b'oj heb' naj amonita yet Rabá. Yet yetnhenxakanoj ya' hune' konhob' b'ay ay ya' rey tu'. ²⁷ Xanitij ya' heb' naj chejab'lom yalnoj tet ya' David: «Xwakoj howal yinh konhob' Rabá han, xax wetnhe konhob' b'ay ha' ha' han. ²⁸ Ti'nanh xin mamin, yamb'akoj yaq'b'ilxa heb' naj hasoldado, kat hehoynihayoj konhob', kat heyetnhenkanoj. Haxkam ta machoj, hayin xhwetnhe' konhob' tu' han, kat yalaxojkankoj hinb'ih yinh han», xhitoj ya'.

²⁹ Haktu' xuh syamb'ankoj ya' David sunil soldado, xtoh ya' b'et Rabá; xanikoj ya' howal yinh konhob' Rabá tu', xetnhenkanoj ya'. ³⁰ Lawitu' xiniloj ya' David tu' corona aykoj yinh swi' sreyal konhob' tu', x'alaxkoj hune' corona tu' yinh swi' ya'. Yinh oro watx'eb'il hune' corona tu', oxeb' arroba yalil, aykoj ch'en nixhtej ch'en kaw k'ulch'an jilni yelawoj hune' corona tu'. Kaw tx'ihal sq'alomal hune' konhob' tu' xikantoj ya' David. ³¹ Xikaniltij ya' anma ay yul konhob' tu', xanikankoj ya' schejab'lomoj. Xchejkoj ya' anma smunlanhe' ch'en sierra, ch'en piocha

^t12:25 *Jedidías* Kaw chochekanoj Komam Dios, haktu' chaliloj hune' b'ihe ti' yinh hebreo.

watx'eb'il yinh ch'en hierro, b'oj ch'en echeh, xchejnipaxkankoj ya' anma tu' munlahoj yinh hej horno b'ay xhwatx'i ladrillo. Haktu' xutepax ya' sunil skonhob' heb' naj amonita; lawitu' xmeltzotoj ya' b'oj sunil soldado b'et Jerusalén.

Naj Amnón b'oj ix Tamar

13¹ Lawi yek'kantoj hunq'ahan ti', ay hune' yanab' naj Absalón sk'ahol ya' David, kaw k'ulch'an jilni, Tamar sb'ih ix, xochekoj naj Amnón ix, snoh ix^u yeh naj Amnón ti', sk'aholpax ya' David yeh naj. ²Maxhto hunuj winaj b'ay xax way ix Tamar ti' yuxin aynhetik'a mak ch'ek' tzujtzun yinh ix. Xtx'obj'ikanojkanh sk'ul naj Amnón ti', haxkam xaktoj naj yul snab'al, ta mach hab'anoj yunuj naj tzet chal sk'ul yinh ix. ³Ay hune' yamigo naj Amnón ti' Jonadab sb'ih, sk'ahol ya' Simea yeh naj; yuxhtaj ya' David ya' Simea ti'. Kaw helan naj Jonadab ti' sub'wahi. ⁴Hune' tz'ayikalil, xq'amb'e naj Jonadab ti' tet naj Amnón, xalni naj:

—¿Tzet haweyi? Sk'ahol ya' rey haweyi. ¿Tzet yuh tx'ojxanhetik'a hach jilni hunun tz'ayik? ¿Tzet yuh mach chawal wet han tzet haweyi?, xhi naj.

Haktu' xuh sta'wi naj Amnón tu', xalni naj:

—Kaw xhwochekanoj ix Tamar yanab' naj wuxhtaj Absalón han, xhi naj.

⁵Haktu' xuh yalni naj Jonadab tu' tet naj Amnón tzet wal yuten sb'ah naj:

—«Chach ahojtoj hilnoj yib'anh hatx'at, haka' tx'oj yeh hak'ul chawute'napaxoj. Yet ch'apnoj hamam

^u13:1 *noh ix* Hune'nhe smam ix Tamar ti' b'oj naj Amnón, yaja' nanan-nhe smi'.

hach yilnoj, kat hawalnoj tet ya': "Chin q'an tawet han mam, ta chawatij xo' Tamar wanab' yaha' tzet chin loh han. Xhwoche wila' swatx'en xo' hunuj itah yinh hinsat b'et ti' han, ha' kaw xo' ch'a'noj witah han", kachinahoj tet hamam tu', xhi naj.

⁶Haktu' xuh yay hilnoj naj Amnón tu', tx'oj yeh xute napax sb'ah naj. Yet x'apni ya' rey yilnoj naj, xalni naj tet ya':

—Chin q'an tawet han mam, ta chawatij wanab' Tamar swatx'e' kab'oj hintorta b'et ti' han, ha' xo' kaw ch'anojiltij witah han, xhi naj.

⁷Haktu' xuh yanitoj ya' David ab'ix yatut ix Tamar, yunhe yal-lax tet ix ta xhtoh ix yatut naj Amnón snoh tu', kat swatx'en ix yitah naj.

⁸Haktu' xuh stoh ix Tamar tu' yatut naj Amnón snoh tu', hilanayoj naj yet x'apni ix. X'ok ix somnoj ixim harina, xwatx'en ix ixim torta b'et tu', xtahtzen ix ixim. ⁹Lawitu' xinitoj ix xhaltin b'ay ayaytoj ixim torta tu' tet naj, yaja' mach xsjeh naj wa'oj, xalni naj:

—Elanhwejtoj hehunil. Mach hunuj mak xhwoche wila' b'et ti' han, xhi naj. Haktu' xuh yelkantij sunil anma. ¹⁰Xalni naj Amnón tu' tet ix Tamar:

—«Itij witah yul hincuarto han, kaw haq'ab' ch'a'ni tzet chin loh han», xhi naj.

Yuxin xitoj ix Tamar tu' ixim torta xwatx'e tu' tet naj Amnón snoh tu' yul scuarto. ¹¹Yet xitzkoj ix sk'atanh naj, yuh ya'ni ix yitah naj yalni, x'ok naj slapchanoj ix, xalni naj tet ix:

—;Katah wanab', wayojonh!, xhi naj.

¹²Haktu' xuh sta'wi ix tet naj:

—Machoj noh. Mach chawiloj hinpixan han, haxkam mach ch'ulax hune' ti' b'et Israel. Mach

chawuh hune' tzetet kaw tx'ixwob'al ti'. ¹³ ¿B'ay tu' chin tojkoj b'oj hune' tx'ixwilal ti' hawalni han? ¿Tzet chach tanhojkanoj hawalni? Manhtx'ixwil chach utelaxojkankoj yul konhob' Israel ti'. Chin q'an tawet ti'nanh han, ta chach tzotel b'oj ya' rey, wohtaj han, ta sjeb' ya' wokoj hawixaloj han, xhi ix.

¹⁴ Yaja' mach xab'etoj naj Amnón tu' tzet xal ix. Xpak'ikoj naj yinh ix, xway naj b'oj ix, haxkam q'a' ayto yip naj sataj ix.

¹⁵ Lawitik'a spak'ikoj naj Amnón tu' yinh ix, q'a' ek'b'alto xuh syahnikanojkanh naj ix haka' xuh yochen naj ix. Xalni naj tet ix:

—¡Ahanh wanoj, paxanhtoj!, xhi naj. ¹⁶ Xta'wi ix tet naj:

—Q'a' tx'ojto tzet lanhan hawuni winh yinh hin hatzumb'eniltoj, sataj tzet xin hawute han, xhi ix.

Yaja' maxhtik'a xab'etoj naj tzet xal ix, ¹⁷ xawtentij naj schejab'lom, xalni naj:

—Iltoj hune' ix ix ti' b'et ti', kat hapeb'aniltoj pultah yinh sat ix, xhi naj.

¹⁸ Haktu' xuh yinihaltij naj chejab'lom tu' ix yul te' nhah, xpeb'ankanoj naj pultah yinh sat ix. Aykoj hune' xilq'ape kaw k'ulch'an jilni yinh ix, hune' xilq'ape jichan chakoj heb' ix q'opoh skutz'in heb' ya' rey. ¹⁹ Lawitu' xanihatoj ix Tamar tu' tanh xol xil swi', xatz'nitoy ix hune' xil sq'ap nanantajnhe yelaw aykoj yinh tu', x'ok tzab'noj ix yinh swi', ch'awikanoj ix, xhtokanoj ix. ²⁰ Haktu' xuh yalni naj Absalón snoh ix tu' tet:

—¿Xach way b'oj naj Amnón hanoh yeli? Yaja' matzet chal hak'ul wanab', matzet chawala, hanoh naj. Matxa tzet chawakoj yinh hak'ul, xhi naj.

Hat xkankanoj ix Tamar tu' yatut naj Absalón snoh tu', kaw schukilxanhekanoj ix yab'en sb'ah, kaw ch'oq'kanoj ix yinh. ²¹ Yet xab'eniloj ya' rey David hune' ti', kaw xtitkanoj lemna chil ya'^v yinh machnhe hanik'oj. ²² Wal naj Absalón, mach ninoj tzet xal naj tet naj Amnón tu', haxkam kaw chuk'kanoj naj showal yinh naj, yuh xpak'ikoj naj yinh ix yanab' Tamar tu'.

Xpajni naj Absalón yinh naj Amnón

²³ Kab'xa hab'il xax ek'toj, yet lanhan sk'uplaxiloj xil skaneluh naj Absalón b'et Baal-hazor, b'ay skawilal stx'otx' yik'al ya' Efraín, xawten naj sunil sk'ahol ya' rey yinh hune' q'inh. ²⁴ X'apni naj sk'atanh ya' rey, xalni naj:

—Mamin rey, lanhan sk'uplaxiloj xil nixhtej hinkaneluh hayin hin hachejab'lom ti' han, yuxin xhwoche han ta chach toh hawek'tze' hink'atanh b'oj heb' naj hachejab'lom han, xhi naj.

²⁵ Haktu' xuh sta'wi ya' rey tu' tet naj Absalón, xalni ya':

—Machoj k'ahol. Mach chuh kotoh kohunil han, ya'taj xhjub'kankoj tawinh han, xhi ya'.

Kaw chalkanoj naj ta xhtoh ya' yinh naj, yaja' maxhtik'a xk'ojchatoj ya'; yaja' xstxahyekanoj ya' naj. ²⁶ Haktu' xuh yalni naj Absalón tu':

^v13:21 *xtitkanoj lemna chil ya'* Yaja' mach xkach ya' naj Amnón sk'ahol tu', haxkam kaw choche ya' naj, ha' naj b'ab'el winaj. Hakti' yeyoj yinh yinh griego b'oj yinh te' hum chulan yeh xnacha b'ay Mar Muerto.

—K'ul chaltu', ta mach chuh hatohi. Yaja' chin q'an tawet han, ta chachatoj ho' wuxhtaj Amnón jinh han, xhi naj.

Xta'wi ya' rey tu':

—¿Tzet yuh chawitoj ho' tawinh?, xhi ya'.

²⁷ Yaja' xchatoj ya' rey naj Amnón tu' yinh naj Absalón tu' b'oj yaq'b'ilxa sk'ahol ya', haxkam kaw sq'ankanoj naj tet ya'.

²⁸ Lawitu', xalni naj Absalón tu' tet heb' naj schejab'lom yinh hakti': «Chin q'an teyet han, ta cheq'ata' naj Amnón wet han. Yet xax ah vino yinh swi' naj, kat walnoj teyet han ta chepotx'o' naj, haktu' chuh hepotx'noj naj. Mach chex xiwoj hepotx'noj naj, haxkam hayin chex hinchej han. Iwejtij heyanna teyinh, ay yip cheyute heb'ah», xhi naj.

²⁹ Haktu' xuh syijyen heb' naj schejab'lom naj Absalón tu' yuni tzet xal naj tet heb' naj; xpotx'kantoj heb' naj, naj Amnón tu'. Yuxin x'ah wanoj sunil heb' naj sk'ahol ya' rey tu', x'ahtoj heb' naj yib'anh smula,^w x'elkanokanheb' naj.

³⁰ Aytotik'akoj heb' naj yinh b'el, yet x'apni ab'ix tet ya' David, chalni yinh hakti': «Xpotx'kantoj naj Absalón sunil sk'ahol ya' rey, matxa hunuj mak xkolchahi», xhi tet ya'. ³¹ Haktu' xuh yah wanoj ya' David tu', xatz'nitoj ya' xil sq'ap yuh b'isk'ulal, xb'ejnikanayoj sb'ah ya' yinh tx'otx'. Haktu' xutepax sunil heb' naj schejab'lom ya' David ayk'oj sk'atanh, xatz'paxtoj heb' naj xil sq'ap. ³² Wal naj Jonadab

^w13:29 *smula* Hanhk'anhe sfamilia ya' rey ch'oknikoj no' mula ti' yuh.

sk'ahol ya' Simea yuxhtaj ya' David, xtzotelkanh naj, xalni naj:

—Mach chawaktoj yul hanab'al mamin rey, ta xpotx'laxkantoj sunil hak'ahol, hanhk'anhe naj Amnón xkami. Yet-taxtik'a xpak'ikoj naj Amnón tu' yinh ix Tamar yanab', hataxtik'atu' xanihaktoj naj Absalón yul snab'al spotx'nitoj naj. ³³ Mach chawakoj hune' tzet ch'al-lax tu' yinh hak'ul mamin rey, mach xkamtoj sunil hak'ahol, hanhk'anhe naj Amnón xkami, xhi naj. ³⁴ Wal naj Absalón xax elnakanojkanh naj.

Xt'anhxitoj naj soldado xhtanhen konhob' tu' yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik, xilnitoj naj ta lanhan yayiloj tx'ihal anma yinh sk'ul witz, b'ay sb'elal konhob' Horonaim; haktu' xuh stoh naj yalnoj tet ya' rey, ta xil naj yayiloj anma b'ay sb'elal Horonaim tu'. ³⁵ Xalni naj Jonadab tu' tet ya' rey:

—Ilk'anab' tzet xwal han mamin rey, chul heb' naj hak'ahol la, xhi naj.

³⁶ Yet xtanhk'o naj Jonadab tu' stzoteli, x'okapnoj heb' naj sk'ahol ya' rey tu', ch'oq'kanoj heb' naj yinh machnhe hanik'oj. Hakpaxtu' ya' rey tu', telan xuh yoq'kanoj ya' b'oj sunil heb' naj schejab'lom.

³⁷⁻³⁸ Yet x'elkanojkanh naj Absalón tu', hat xtoh naj yeb'a'toj sb'ah sk'atanh ya' Talmai smam icham, sk'ahol ya' Amiud; sreyal Gesur yeh ya' Talmai tu'; oxeb' hab'il x'ehayoj naj b'et tu'. Kaw nahatil x'oq'kanoj ya' David tu' yinh naj Amnón sk'ahol tu'. ³⁹ Yet xax k'aytoj skamikal naj Amnón tu' yinh sk'ul ya' David, x'ichikoj ya' snab'en naj Absalón, xochen ya' yilnoj naj.

Xpaxtoj naj Absalón b'et Jerusalén

14¹ Yet xilniloj ya' Joab yunin ya' Sarvia, ta kaw snab'ekanoj ya' rey tu' naj Absalón,² xa'ni tij ya' hune' ix ix kaw ay stz'ajanil sk'ul ah Tecoa, xalni ya' tet ix: «Kaw chin q'an tawet han, ta chawute hab'ah haka' mak ay skamom, kat hawanikoj xil haq'ap haka' chakoj anma ay skamom; mach chawakoj haperfume, utenapax hab'ah haka' hunuj ix ix, payxa x'ichitij yoq' yinh hunuj skamom.³ Lawitu' kat hawapnoj yinh sat ya' rey, kat hawalnoj tet ya' yinh hakti'», xhi ya' tet ix. Kaw k'ul xute ya' Joab tu' yalni tet ix, tzet yetwanoj ay yalnoj ix tet ya' rey tu'.

⁴ Yet x'okapnoj ix yinh sat ya' rey tu', x'ay jahnoj ix yinh sat ya', x'aykanoj spalanh ix sat tx'otx', yuh syeni ix sni'anb'ahil tet ya'; xalni ix:

—¡Kol hin han mamin rey!, xhi ix.

⁵—Xta'wi ya' rey tu' tet ix:

—¿Tzet haweyi?, xhi ya'. Xta'wipax ix, xalni ix:

—Yinh kaw yeli mamin, xax kamtoj wichamil han, matxak'oj wichamil han,⁶ Hayin hin hachejab'lom ti' han, kawanhtik'a wunin han, yaja' xa' heb' naj howal xol telaj skawanhil; lawitu' yuh mach mak xpohni heb' naj, yuxin xkamtoj hune' naj yuh hunxa naj.⁷ Ti'nanh xin mamin, sunil hinfamilia ch'inikanh sb'ah winh hayin hin hachejab'lom ti' han, chalni: “Atij naj xpotx'nitoj yuxhtaj jet han, xhkopotx'o' naj han, yuh stanhtzen naj skamikal yuxhtaj xpotx'toj, xhkamojkanoj naj yetwanoj ay skan herencia tet”, xhi anma wet han. Mach yok heb' ya' yinh, ta matxa hunuj wunin xhkanojkanoj han. Ta xhspotx'o'toj

heb' ya' wunin han, hinchukilxanhe chin kanojkanoj han, kat sk'ayojkanayoj sb'ih wichamil b'oj yik'al wichamil sat tx'otx' tx'otx' ti' yinh stohb'al q'inal han, xhi ix.

⁸ Haktu' xuh yalni ya' rey tu' tet ix:

—Paxanhtoj hawatut, hayin chin watx'e' hune' tzetet ti' han, xhi ya'.

⁹ Xalnipax ix ah Tecoa tu' tet ya' rey:

—jKaw yuch'antiyoxh tawet mamin rey!

—Ta ay tzet ch'al-laxoj tawinh yuh hin hakolni han, wib'anhojab' ch'ayk'ayoj sya'tajil b'oj yib'anh sfamilia hinmam han; wal hach mamin, mach sya'tajil ch'ayoj hawib'anh b'oj yib'anh hakonhob' b'ay ayachkoj reyal ti', xhi ix.

¹⁰ Xta'wipax ya' rey tu', xalni ya':

—Maktik'a tx'oj stzoteloj tawinh, chawiha'tij b'et ti', haximwal matxa b'aq'inh ch'etlojkoj tawinh, xhi ya'. ¹¹ Haktu' xuh yalnipax ix:

—Kaw chin q'an tawet han mamin rey, ta chata'wekankoj yul hati' yinh sb'ih Komam Yahveh haDiosal, ta mach chachab' spajtzexoxoj skamikal wunin han, kat spotx'laxojtoj hunxa ho', xhi ix.

Xta'wi ya' rey tu':

—jChin ta'wekankoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han ta mach ninnoj tzet ch'utelaxoj hawunin tu'!, xhi ya'.

¹² Xto kam yalnipax ix:

—Mamin rey, xhto woche wala' hayeb'ojxa tzoti' tawet han, xhi ix.

Xta'wi ya':

—Tzotelanh, xhi ya'. ¹³ Haktu' xuh yalni ix:

—¿Tzet yuh mach chawuh yinh skonhob' Komam Dios tzet xata'wekoj hawib'anh hawuni winh ti' han? Hachtik'a kaw xawalkaniloj hab'ah ta ay hamul, yet xawalni hunq'ahan tzetet ti' wet han, haxkam mach chachah paxojtij hak'ahol tzumb'eb'ilkantoj.

¹⁴Ch'apnoj stz'ayikalil b'ay chonh kamoj kohunil, haxkam lahan koq'inal ti' b'oj haka' ha' ha' tonhe xhmalmohayoj sat tx'otx', matxa chuh kokutxb'ankanh hunekxa. Yaja' wal Komam Dios, mach chonh stanhtzenakaniloj Komam yet hitznajonhkaniloj; to say Komam, tzet chuh honh yinitij Komam hunekxa.

¹⁵»Xin hul wala' hune' ti' tawet han mamin rey, haxkam kaw chin xiw tet konhob' han. Xwalni wet han: “Lemtakaxhi chab'e'toj ya' rey tu' tzet xhwala' han, ¹⁶kat hin skolnoj ya' b'oj wunin tet mak ch'ochen honh spotx'nojtoj sat tx'otx' tx'otx' xa' Komam Dios ti' jet han”, kinchi han. ¹⁷Xwapaxiktoj yul hin-nab'al hayin hin hachejab'lom ti' han mamin rey, ta chawaha' yaq'lob'al hink'ul han, haxkam lahan hach b'oj hunuj yángel Komam Dios, chuh stxumni sk'ulal b'oj stx'ojal. Ha' hojab' Komam Yahveh haDiosal ch'okoj hawetb'ihoj, xhi ix

¹⁸Haktu' xuh yalni ya' David tu' tet ix:

—Ay tzet chin q'amb'e' tawet han, yaja' xhwoche han ta chawaliloj syelal wet han, xhi ya'.

Xalni ix:

—Alah mamin, xhi ix. ¹⁹Xq'amb'en ya' rey tu':

—¿Yeli ya' Joab xach chejni hawunuj hune' ti'?, xhi ya'.

Xta'wi ix:

—Ho' mamin rey, kaw yel chawala, haktu' yeyi. Matzet chuh yeb'alaxayoj tawet. Ha' ya' Joab xin chejnitij tzoteloj b'oj hach han, ha' ya' xalni wet sunil tzet xwal tawet ti' han. ²⁰ Xuh ya' Joab hachejab'lom hune' ti' mamin, yunhe swatx'ikoj sunil hej tzetet. Yaja' tz'ajan hak'ul haka' hunuj yángel Komam Dios; kaw hawohtaj sunil tzet ch'ek'toj sat yib'anh q'inal ti', xhi ix.

²¹ Lawitu' xalni ya' rey tu' tet ya' Joab:

—K'ultik'a, xhwub' tzet xaq'an ti' han. As itij naj Absalón tu', xhi ya'.

²² X'ay jahnoj ya' Joab tu', x'ay kanoj spalanh ya' sat tx'otx', yuh syeni ya' ta ay sni'anb'ahil ya' tet ya' rey tu', xtxahyenkanoj ya', ya' rey tu', xalni ya':

—Xwohtajnheloj ti'nanh han mamin rey ta k'ul xin ayk'ay yul hasat han, xawab'entoj tzet xwal han, haxkam xawuh tzet xin q'an tawet han, xhi ya'.

²³ Haktu' xuh stoh ya' Joab tu' yinojtij naj Absalón tu' b'et Gesur, xinitij ya' naj b'et Jerusalén. ²⁴ xalni ya' rey tu': «Tojab' naj yatut, mach xhwoche wila' naj b'et ti' han», xhi ya'. Haktu' xuh stoh naj Absalón tu' yatut, maxhtik'a xil naj ya' rey tu'.

²⁵ Kaw ocheb'ilkanoj naj Absalón tu' yuh sk'ulch'anil yilot, mach hunuj mak kaw k'ulch'ankanoj yilot ay yul konhob' Israel, haka' sk'ulch'anil naj Absalón tu'. Sunil tzet k'ulch'ankanoj yinh naj, ch'ichitij yinh yoj naj masanta yinh swi' naj. ²⁶ Hununto hab'il sk'upniltoj naj xil swi', haxkam kaw alkanoj yab'en naj. Howeb' libra yalil xil swi' naj Absalón tu' ch'eltoj, haka' smalil mal ch'oknikoj yuh ya' rey. ²⁷ Oxwanh sk'ahol naj Absalón tu' yok hune' skutz'in naj. Tamar sb'ih skutz'in naj tu', kaw

k'ulch'ankanoj yilot ix. ²⁸ Kab' hab'il x'ehayoj naj Absalón tu' b'et Jerusalén, yaja' maxhtik'a hunekoj xil naj ya' rey tu'. ²⁹ Hune' tz'ayikalil, xq'an naj Absalón tu' tet ya' Joab, ta xhtoh ya' yila' ya' rey, yaja' mach xsjetoj ya'. Xq'an-nipax naj tet ya' hunekxa, yaja' maxhtik'a xtoh ya'. ³⁰ Haktu' xuh yalni naj Absalón tu' tet heb' naj schejab'lom: «As nhuswejtoj cebada naj Joab tz'unb'ilayoj yuh b'ay stx'otx', ixim ayayoj skawilal wet han», xhi naj.

Yuxin xtoh heb' naj schejab'lom naj tu' snhusu'kantoj cebada ya' Joab tz'unb'ilayoj yuh b'ay stx'otx', haka' xuh ya'ni naj schejb'anil heb' naj. ³¹ Haktu' xuh stoh ya' Joab tu' yatut naj Absalón tu', xalni ya':

—¿Tzet yuh xnhuskantoj heb' naj hachejab'lom hintx'otx' han?, xhi ya'. ³² Xta'wi naj Absalón tu', xalni naj:

—Xin q'an tawet han ta chach toh hawila' ya' rey, yuh haq'amb'en tet ya' walni han, tzet yuh xin ya' tij ya' b'et Gesur han. Ta mach choche ya' hinyila' han, q'a' k'ultumnahi hat ayin b'et tu' ti'nanh han. Xhwoche wila' ya' rey han. Ta ay b'ay chin mahlan tet ya' han, hin spotx'ab' ya' han, xhi naj Absalón tu'.

³³ Haktu' xuh stoh ya' Joab tu' yilnoj ya' rey, xalni ya' tzet xal naj Absalón tu'. Yuxin xchejtoj ya' rey tu' awtelaxojtij naj Absalón tu'. X'apni naj sk'atanh ya' rey tu', x'ay jahnoj naj yinh sat ya', x'ay kanoj spalanh naj sat tx'otx', xtz'ohnihayoj ya' naj.

Xikanh sb'ah naj Absalón yinh ya' David

15 ¹ Lawi yek'kantoj hune' tu', xloq' naj Absalón hune' ch'en carro yet howal b'oj hej no'

cheh. Xtohan naj 50 heb' naj winaj xhtanheni kat spohni sb'eh naj. ²Kaw sab' ch'ah wanoj naj hunun sab'sahk'alil, kat stoh naj b'ay spultahil konhob'. Maktik'a ch'a'ni howal kat yapni yinh sat ya' rey, yuh swatx'en ya' hej stzetet yinh st'inhanil, ch'ok naj Absalón tu' yawte'toj, kat sq'amb'en naj tzet konhob'al; haktu' chuh yalni anma tu' tzet ik'alehal. ³Lawitu' kat yalni naj tet anma tu': «Kaw syelal chawala, kaw ay hanab'al tzet chuh hakolni hab'ah, kaw syelal tzet chawala, yaja' mach mak xhwatx'en hunq'ahan ti' yuh ya' rey», xhi naj. ⁴Xhto kam yalnipax naj Absalón tu': «Walk'anab' juez hin yul hune' konhob' ti' han, waltu' chuh yul sunil mak ch'ek'ayoj sya'tajil xol hinyilnoj han, kat hinwatx'en hej stzetet yinh st'inhanil han», xhi naj. ⁵Yet ay mak ch'ochen ayoj jahnoj yinh sat naj Absalón tu', mach schah naj ayoj jahnoj yinh sat. To chatoj naj sq'ab' tet, slaq'nihayoj naj, kat stz'ohnihayoj naj. ⁶Hakti' chutekanøj naj sunil heb' ya' israelita xhb'eyk'oj ilnoj ya' rey tu', yuh swatx'en ya' hej sya'tajil ch'ek'ayoj xol heb' ya' yinh st'inhanil. Yuxin x'ok yanma heb' ya' israelita yinh naj Absalón tu'.

⁷Lawi yek'toj kanheb' hab'il, xalni naj Absalón tu' tet ya' rey:

—Chin q'an tawet han mamin rey, ta chin hachatoj b'et Hebrón han, yuh hintoh wunuj tzet xin ta'wekoj wib'anh tet Komam Yahveh han. ⁸Haxkam yet hat-to ayin b'et Gesur yet Siria hayin hin hachejab'lom ti' han mamin, xin ta'wekoj hune' tzetet wib'anh tet Komam Yahveh han, xwalni han ta chin yaha' meltzohojtij Komam b'et Jerusalén han; xhwaha'koj

xahanb'al tet Komam b'et Hebrón^x han, xhi naj Absalón tu'.

⁹ Haktu' xuh yalni ya' rey tu':

—Asi', matzet chal hak'ul, xhi ya' tet naj.

Haktu' xuh stoh naj b'et Hebrón. ¹⁰ Yaja' yet hat ay naj Absalón tu' b'et Hebrón, xatoj naj ab'ix yinh ewantajil tet sunil yik'al Israel, xalnitoj naj: «Yet cheyab'enoj yoq'oj ch'en trompeta, kat heyalnoj: “X'oktoj ya' Absalón reyal b'et Hebrón”», kexchinahoj, xhitoj naj. ¹¹ Kab' ciento heb' naj winaj ah Jerusalén xawtetoj naj Absalón tu' yinh, yaja' mach yohtajoj heb' naj tzet choche naj yub'. ¹² Yet aykoj naj Absalón tu' yanikoj hej xahanb'al tet Komam, xchejnitoj naj awtelaxojtij naj Ahitofel ah Gilo, naj b'ay sq'umla sb'ah ya' David. Pet-tik'a xi'kanh yip yinikanh sb'ah anma yinh ya' David, xch'ib'kaniloj sb'isil anma x'ok tzujnuj yinh naj Absalón tu'.

X'elkanh ya' David b'et Jerusalén

¹³ Lawitu' x'apni hune' naj chejab'lom yalnoj tet ay ya' David, xalni naj: «X'ok-kanoj sunil heb' ya' israelita yetb'ihoj naj Absalón», xhi naj. ¹⁴ Haktu' xuh yalni ya' David tu' tet sunil heb' naj schejab'lom ay sk'atanh b'et Jerusalén:

—Elojonhwejkanh ti'nanh-nhenahi, ta mach xin, matxa chuh jelojkanh tet naj Absalón. Yelwej hek'ul, tonhwejnahi. Tajka chonh tzujcha yuh naj, kat yuni naj tzet choche sk'ul jinh, kat spotx'nikantoj naj sunil anma ay yul hune' konhob' ti' yinh ch'en espada, xhi ya' David tu'.

^x15:8 *Hebrón* Hakti' yeyoj hune' tzoti' ti' yinh griego.

¹⁵ Xta'wi heb' naj schejab'lom ya' David tu':

—Ayonhkoj hawetb'ihøj han mamin. Uh b'aytet-tik'a q'a' k'ultu hawab'eni, xhi heb' naj.

¹⁶ Haktu' xuh yel b'el yuh ya' rey tu' b'øj sunil sfamilia. Xanikanoj ya' lahunhwanh heb' ix sconcubina, yunhe stanhen heb' ix spalacio ya'.

¹⁷ X'el b'el yuh ya' David tu' b'øj sunil mak tzujan yinh; hat xlinhb'a sb'ah heb' ya' b'ay te' nhah ay b'ay stxam konhob'. ¹⁸ Sunil heb' naj schejab'lom ya' David tu' aykoj sq'axq'epal. Wal heb' naj cereteo, heb' naj peleteo, heb' naj geteo b'øj wajeb' ciento heb' naj winaj x'ok tzujnuj yinh ya' David tu' b'et Gat, b'ab'el heb' naj yinh sat ya' rey tu'. ¹⁹ Xalni ya' rey tu' tet naj Itai ah Gat:

—¿Tzet yuh tzujanachpaxkoj jinh hach ti' han? Paxanhtoj sk'atanh ya' rey Absalón, haxkam nan konhob'al hach, lawitu' tzumb'eb'ilachiltij yul hakonhob'. ²⁰ Kaw toto xach huli, ¿tom chin chila'ayoj hawokoj tzujnuj jinh han xin? Somanta hayin han, mach wohtajoj han b'ay xhka hintojkoj han. Paxanhtoj, kat hawinitoj hafamilia tawinh. ¡Ha' hojab' Komam Yahveh xhyenoj sk'ulch'anil sk'ul tawinh, kat yokoj Komam hawetb'ihøj yinh stohb'al q'inal!, xhi ya' David tu' tet naj. ²¹ Xta'wi naj Itai tu', xalni naj:

—Chin ta'wekankoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh b'øj yinh hab'ih han mamin rey; ta b'aytik'a chach toj, chin toj tawinh han. Matzet xhwi' yinh han tzet ch'ek'ojtoj. Yala'tik'a ta chin kamoj han, mato machoj, xhi naj.

²² Haktu' xuh yalnipax ya' David tu' tet naj:

—K'ultik'a, tonh jinh han, xhi ya'.

Haktu' xuh stoh naj Itai ah Gat tu' yetb'ihøj
 ya' David b'øj sunil sfamilia b'øj pax heb' naj
 schejab'lom naj. ²³ Sunil konhob' ch'oq'kanøj yinh
 kaw ip yet lanhan sq'axponik'tøj ya' rey b'øj mak
 tzujan yinh yul snuq' ha' Cedrón. Hat xka stoh heb'
 ya' sb'elal desierto. ²⁴ Somanta ya' Sadoc tzujanpax
 yinh ya' David tu' b'øj sunil heb' naj yik'al ya' Leví,
 ha' heb' ya' i'nhe te' Kaxhah yet lahk'ulal yet Komam
 Dios. Hat xayøj heb' ya' te' Kaxhah yet Komam Dios
 tu' sk'atanh ya' Abiatar,^y masantotik'a x'elkantij
 sunil anma tu' yul konhob'. ²⁵ Yaja' xal ya' rey tet ya'
 Sadoc tu':

—As akanøj paxøj te' Kaxhah yet Komam Dios ti'
 yul konhob'. Ta k'ul chin ayk'ayøj yul sat Komam
 Yahveh han, chin yaha' meltzohøjtij Komam han, kat
 wilnoj te' Kaxhah b'øj te' Pat xikiltaj^z yeh hunekxa
 han. ²⁶ Yaja' ta machøj, yul sq'ab' Komam ayinkøj
 han; yub'ab' Komam b'aytet q'a' k'ultu yab'eni, xhi
 ya' David tu'.

²⁷ Xto kam yalnipax ya' David tu' tet ya' Sadoc:

—Ilk'anab'i, matzet chal hak'ul. Paxanhøj b'øj
 ya' Abiatar yul konhob', kat heyinitøj hek'ahol:
 naj Ahimaas hak'ahol b'øj naj Jonatán sk'ahol ya'
 Abiatar, xhi ya' David tu'. ²⁸ Wal hin han, chin kanoj
 b'ay yak'alil desierto wechma' han, masantotik'a
 chuluj ab'ix wet han tzet heyekøj, xhi ya'.

²⁹ Haktu' xuh stoh ya' Sadoc b'øj ya' Abiatar tu'
 yanojkanøj paxøj te' Kaxhah yet Komam Dios tu' b'et

^y15:24 *Abiatar* Mach kaw stxumlax yinh hebreo tzet xuh ya'
 Abiatar ti'.

^z15:25 *Pat xikiltaj* Yinh hebreo chala ta ha' slugar Komam Dios,
 b'ay ay Komam.

Jerusalén, hat xkankanoj heb' ya' b'et tu'. ³⁰ Lawitu' x'ahtoj ya' David tu' b'ay hune' b'eh ch'ahapnoj swi' witz b'ay te' olivo, ch'oq' ya', ch'ahkantoj ya'. Pichb'iltoj swi' ya' yuh, t'eb'ankanoj yoj ya' yuh b'isk'ulal. Hakpaxtu' sunil anma tzujan yinh ya', pichb'ilkantoj swi' yuh, b'oj ch'oq'kanoj anma tu' ch'ahkantoj. ³¹ Lawitu' x'al-lax tet ya' David ta ayxakoj naj Ahitofel stz'ajoj heb' naj x'ok tzujnuj yinh naj Absalón. Haktu' xuh yok ya' David tu' txahloj, xalni ya': «Etatoj tzet choche naj Ahitofel tu' yub' Mamin Yahveh», xhi ya'.

³² Ha' yet x'ahapnoj ya' David tu' swi' witz b'ay te' olivo, yuh shaq'en ya' Komam Dios; x'eliloj naj Husai arquita chawal yinh ya' David tu'. Hatz'b'ilkantoj xil sq'ap naj yuh, b'oj tx'otx'tajxanhekanoj xol xil swi' naj. ³³ Xalni ya' David tu' tet naj:

—Ya'taj chawub'kuj winh han, ta chach toh winh han, xhi ya'. ³⁴ Q'a' k'ultu, meltzohanhto yul konhob', kat hawalni tet naj Absalón yinh hakti': “Mamin rey, chin ok hachejab'lomoj haka' xuh wok schejab'lomoj hamam han”, kachinahoj. Waltu' chuh hawetanojtoj tzet choche naj Ahitofel yub'.

³⁵ Ch'okoj heb' ya' sacerdote hawetb'ihoj b'et tu': ya' Sadoc b'oj ya' Abiatar. Yuxin chawala' sunil tzet-tik'a chawab'e' yul spalacio ya' rey tu' tet heb' ya'. ³⁶ Hat aypax heb' naj kawanh skahol heb' ya' b'et tu', naj Ahimaas sk'ahol ya' Sadoc b'oj naj Jonatán sk'ahol ya' Abiatar. Ha' heb' naj ch'a'noj wotajnh'e' sunil tzet cheyab'e' han, xhi ya' David tu'.

³⁷ Haktu' xuh smeltzotoj naj Husai yamigo ya' David tu' b'et Jerusalén. Yet kaw lanhan yokapnoj

naj Absalón tu' yul konhob' Jerusalén, ha' tu' x'apni naj Husai tu'.

Xtzotel ya' David b'oj naj Siba

16¹ Yet lanhanto skankanoj swi' witz b'ay ay te' olivo yuh ya' David, x'eliloj naj Siba schejab'lom naj Mefi-boset chawal yinh ya'. Ib'il kak'onh no' burro yuh naj; ijb'il kab' ciento ixim pan yuh no', hune' cien te' tajinh uva kilb'ilotj, hune' cien te' lob'ehal yok hune' tz'um b'ay ayaytoj vino.

²Xq'amb'en ya' rey tu' tet naj Siba:

—¿Tzet yeh sunil hunq'ahan ti'?, xhi ya'.

Xta'wi naj Siba tu':

—Ha' no' cheh ti' ch'ijnojtoj hafamilia mamin rey; ixim pan b'oj te' lob'ehal ti' slob' heb' naj hachejab'lom; ha' vino ti', chuk'u' anma sikojiloj yul desierto, xhi naj.

³Xq'amb'empax ya' David tu' tet naj:

—¿B'ay tu' ay naj Mefi-boset, yihtxikin ya' Saúl?, xhi ya'.

Xta'wi naj Siba tu', xalni naj.

—Xkankanoj naj b'et Jerusalén, haxkam ch'ek' yinh snab'al naj, ta chaha' paxoj heb' ya' israelita sreino ya' Saúl smam icham naj, kat yetnhenoj naj, xhi naj.

⁴Haktu' xuh yalni ya' David tu' tet naj Siba tu':

—Yinh haktu' chaltu', xhwa' sunil tzet yet-tik'a naj Mefi-boset tu' tawet han, xhi ya'.

Haktu' xuh yay jahnoj naj Siba tu', xalni naj:

—Mamin rey, oxhimi k'ulch'an-nhetik'a xhwukuj yul hasat han, xhi naj Siba tu'.

Xtz'akti'nhe naj Simei ya' David

⁵ Yet x'apni ya' rey David tu' b'et Bahurim, x'eltij hune' naj winaj Simei sb'ih chawal yinh ya', sk'ahol ya' Gera b'oj sfamilia ya' Saúl yeh naj. X'ichikoj naj tz'akti'loj, ⁶ xsk'ojni naj ya' David b'oj sunil heb' naj schejab'lom, waxamkami tanheb'il ya' David tu' yuh anma b'oj yuh heb' naj soldado ya' xhtanheni; ⁷ stz'akti'nhekanoj naj ya' David tu', chalni naj:

—Hek'toj hab'ah b'et ti' potx'wahom, manhtx'ixwil.

⁸ Ha' Komam Yahveh lanhan ya'ni tz'a'oj hasat, yuh xapotx'toj sfamilia ya' Saúl, xawanikoj hab'ah reyal shelb'aloj ya'. Ti'nanh xin, haxa naj Absalón hak'ahol xakoj Komam sreyaloj konhob'. Hakti' xach tanhkanoj, haxkam potx'wahom hach, xhi naj tet ya' David.

⁹ Haktu' xuh yalni naj Abisai yunin ya' Sarvia tet ya' rey tu':

—¿Tzet yuh ch'ok naj lahan b'oj metx kamnaj tx'i' ti' hach stz'akti'nhe' mamin rey? Chahintoj han kat hink'upniltoj swi' naj han, xhi naj Abisai tu'.

¹⁰ Xta'wi ya' rey tu':

—¿Tzet cheyi' winh hex ti' han, hex yuninal ya' Sarvia ti'? Ta ha' Komam Yahveh xalni tet naj, ta chin stz'akti'nhe naj han, ¿tzet yelapnojal heyeh hex ti', yuxin chekach naj yuni?, xhi ya' David tu'.

¹¹ Chalni ya' David tu' tet naj Abisai b'oj tet sunil schejab'lom:

—Tox mach cheyila, ta choche naj kaw hink'ahol hin spotx'o'toj han, hak'anab' naj yik'al ya' Benjamín ti'. Awejkanoj naj, hin stz'akti'nhehab' naj han, ha' Komam Yahveh xchejni naj yub'. ¹² Lemtakaxhi, yet

chilnoj Komam Yahveh hune' sya'tajil lanhan yek'toj winhti' han kat shelnojtoj Komam hunq'ahan tz'akti' ti' yinh txahyeb'al, xhi ya' David tu'.

¹³Haktu' xuh yelpax b'el yuh ya' David tu' b'oj heb' naj schejab'lom. Wal naj Simei xin, yinh sk'ul witz xtokanoj naj sq'axepal ya' David tu'. Stz'akti'nhenkan naj ya' David tu', sk'ojnikanik'tij naj ya', stixhnikanojkanh naj pojoj. ¹⁴Kaw sikinajxakanoj ya' rey b'oj sunil anma tzujan yinh tu' yet x'apni heb' ya' sti' ha' niman Jordán,^a yuxin xew heb' ya' b'et tu'.

X'okapnoj naj Absalón yul konhob' Jerusalén

¹⁵Wal naj Absalón b'oj sunil heb' naj israelita tzujan yinh xin, x'apni heb' naj Jerusalén, tzujankoj naj Ahitofel yinh heb' naj. ¹⁶Yet x'apni naj Husai arquita yamigo ya' David, b'ay ay naj Absalón tu', xalni naj:

—¡Okojab' smay ya' rey, okojab' smay ya' rey!, xhi naj.

¹⁷Xta'wi naj Absalón tu' tet naj Husai, xalni naj:

—¿Hakti' chuh hawa'ni spaj shelel tet hawamigo? ¿Tzet yuh mach xach toh yinh hawamigo tu'?, xhi naj.

¹⁸Haktu' xuh yalni naj Husai tu' tet naj Absalón:

—Machoj, mach chuh hintoh han, haxkam yetwanoj ay hinkan sk'atanh mak xsik'le Komam Yahveh b'oj mak xsik'le sunil heb' ya' israelita yinh yok reyal han. ¹⁹Lawitu', ¿tox mach xhwaha' cheja' hinb'ah tawet han xin? Haka'tik'a xuh wa'ni cheja'

^a16:14 *sti' ha' niman Jordán* Hakti' heyoy yinh griego, Wal yinh hebreo machayoj hune' tzoti' ti'.

hinb'ah tet hamam han, haktik'apaxtu' chuh wa'noj cheja' hinb'ah tawet han, xhi naj.

²⁰Haktu' xuh yalni naj Absalón tu' tet naj Ahitofel:

—Al wet han tzet yetwanoj ay wuni ti'nanh han, xhi naj. ²¹Xalni naj Ahitofel tu' tet naj Absalón:

—Wayanh b'oj heb' ix sconcupina hamam aykanoj stanhenoj spalacio, haximwal chohtajnhe'iloj sunil heb' ya' israelita ta matxa chach tzotel b'oj hamam tu'. Haktu' chuh ya'noj sb'ah sunil konhob' tawinh, xhi naj.

²²Haktu' xuh yalaxkanh hune' spat naj Absalón tu' yib'anh palacio, yunhe sway naj b'oj heb' ix sconcupina smam tu' yinh sat sunil heb' ya' israelita.

²³Yet chalni naj Ahitofel tzet yetwanoj ay yuni naj Absalón b'oj ya' David tu', lahan stz'ajanil sk'ul stzotel naj b'oj haka' yalni stzoti' Komam Dios.

Skuywab'al naj Ahitofel b'oj naj Husai

17 ¹Lawitu' xalni naj Ahitofel tet naj Absalón: —Chahin sik'le' 12 mil heb' naj winaj xhtoh saynoj ya' David hune' aq'b'al ti' han, xhi naj. ²Yet kaw sikanajxa ya' b'oj yet matxa yip ya', kat wokoj lemna yinh howal yinh ya' han; wanojkankoj xiwkilal yinh ya' machnhe hanik'oj han, kat yelojkanokan sunil anma tzujan yinh ya', hanhk'anhe ya' chin potx'o' han. ³Lawitu' kat winojtij paxoj sunil anma tawet han, haxkam hune'nhe naj winaj chawoche hawiha'iloj sq'inal; yet chuluj anma tu', ch'okoj aq'ank'ulal haxol b'oj, xhi naj.

⁴Kaw xchah swi' naj Absalón b'oj sunil heb' ya' icham winaj israelita tzet xal naj Ahitofel tu': ⁵Xalni naj Absalón tu':

—Jawte'paxtij naj Husai arquita, yuh jab'enpaxoj tzet yalni naj, xhi naj Absalón tu'. ⁶Yet x'apni naj Husai tu' yinh sat naj Absalón tu', xalni naj Absalón tu' tet naj tzet xal naj Ahitofel, xq'amb'en naj:

—¿Tzet hawalni yib'anhiløj hune' ti'? ¿Tom yetwanoj ay jab'entoj tzet chal naj mato machøj?, xhi naj.

⁷Xalni naj Husai tu' tet naj Absalón:

—Mach k'uluj skuywab'al naj Ahitofel ti' xa' hunekti', xhi naj.

⁸Xto kam yalnipax naj Husai tu':

—Kaw hawohtaj ta kaw helan hamam b'oj heb' naj soldado yinh howal. Kaw lemanmitij chil heb' ya' ti'nanh haka' hunuj no' ixnam xol-telajil oso x'ilaxiløj yunin. Tijab' yinh hak'ul ta kaw ayxa shelanil hamam yinh howal. Mach hunuj ch'ek'øj yaq'b'al ya' b'oj konhob'. ⁹Xam yeb'anatoj sb'ah ya' yul hunuj oq' mato yul hunuj nhahch'en ti'nanh. Yet ch'elojtij ya', kat yanojkoj ya' howal jinh, stanhtze'kaniløj ya' haywanhoj hasoldado; ch'okojkanoj niman xiwkilal yinh hasoldado tu', kat yal-laxoj ta lanhan stanhkaniløj heb' naj winaj tzujan tawinh. ¹⁰Somanta heb' naj soldado kaw helan yinh howal b'oj kaw k'ejkanoj yanma haka' hunuj no' howla b'alam, xiwojkanojkanh heb' naj yinh machnhe hanik'øj; haxkam yohtaj sunil heb' ya' israelita ta kaw k'ul hamam tu' yinh howal b'oj kaw helanpax soldado ya' yinh howal. ¹¹Ti'nanh xin, ha' ti' xhwal tawet han la: Yamb'akøj sunil heb'

naj soldado israelita ay hat-ta b'et Dan masanta b'et Beerseba, haximwal kaw tx'ihal chila' sb'ah heb' naj, haka' stx'ihalil arena ay sti' ha' mar; lawitu' hach kaw chawijb'a' heb' naj yinh howal. ¹²Haktu' chuh janojkoj howal yinh hamam tu' tzantik'a b'ayah. Haka'xanhe yay yal chew yib'anh tx'otx' tx'otx', haktu' stx'ihalil japnoj lemna yinh ya' yinh howal, kat kopotx'nojkantoj ya' b'oj soldado; matxa hunuj mak xhkolchahojkantoj, xhi naj. ¹³Ta xhtoj ya' yeb'a'toj sb'ah yul hunuj konhob', sunil heb' ya' israelita jet konhob' ti' ch'inojtoj stx'anh b'et tu', kat kotarnojtij sunil speyab'il konhob' tu' masanta b'ay snuq' ha' ha'. Waltu' matxa hunuj ch'en ch'en xhkanojkantoj b'et tu', xhi naj Husai tu'.

¹⁴Haktu' xuh yalni naj Absalón tu' b'oj sunil heb' ya' icham winaj israelita yinh hakti': «Q'a' k'ultu skuywab'al naj Husai arquita ti', sataj yet naj Ahitofel», xhi heb' naj. Ha' Komam Yahveh x'uni hune' ti', yunhe mach k'uluj ch'ayk'ay skuywab'al naj Ahitofel tu' tet heb' naj, kat stit sya'tajil yib'anh naj Absalón. ¹⁵Lawitu' xalni naj Husai tu' tet ya' sacerdote Sadoc b'oj tet ya' sacerdote Abiatar, tzet xute naj yalni tet naj Absalón b'oj tet heb' ya' icham winaj israelita; xalnipax naj, tzet xute naj Ahitofel yalni tet naj Absalón b'oj tet heb' ya' icham winaj tu'. ¹⁶Yuxin xal naj: Awejnatoj hune' ab'ix ti' yinh lemb'ilnhena tet ya' David, kat heyalnitoj: “Mataj b'ay yak'alil desierto tu' ch'ek'oj aq'b'al hawuh, to chach q'axponojk'toj yul ha' Jordán yinh lemb'ilnhenahi, yunhe mach chach tanhtzelaxojiloj b'oj sunil anma tzujan tawinh mamin rey”, kexchinahojtoj, xhi naj Husai tu'.

¹⁷Wal naj Jonatán b'oj naj Ahimaas sk'ahol heb' ya' kawanh sacerdote, hat aykanayoj heb' naj b'ay snuq' ha' Rogel,^b haxkam mach chuh yil-lax yoktoj heb' naj yul konhob'. Yuxin hune' ix chejab'lom ch'eliloj ya'noj ab'ix tet heb' naj, yunhe stoh heb' naj yalnoj tet ya' rey David. ¹⁸Yaja' x'il-lax heb' naj yuh hune' naj tzeh, xtoh naj yalnoj tet naj Absalón. Yuxin xtoh heb' naj kawanh tu' yinh lemb'ilnhenahi, x'apni heb' naj yatut hune' naj winaj b'et Bahurim; ay hune' yoq' naj ti' yamaq'il yatut, hat x'aykantoj heb' naj kawanh tu'. ¹⁹Lawitu' xmajchentoj yixal naj winaj tu' sti' hune' oq' tu' yuh hune' q'ape, xanihayoj ix sat ixim trigo yib'anh; yuxin mach mak xtxumnihiloj ta hat ayaytoj heb' naj winaj tu' b'et tu'. ²⁰Ha' yet x'apni heb' naj schejab'lom naj Absalón yatut ix tu', xq'amb'en heb' naj tet ix:

—¿B'ay tu' ay naj Ahimaas b'oj naj Jonatán?, xhi heb' naj.

Xta'wi ix:

—Xax q'axponik'toj heb' naj yul ha' niman, xhi ix.

Xsaykanoj heb' naj schejab'lom naj Absalón tu' heb' naj, yaja' maxhtik'a xchalo heb' naj tu' yuh heb' naj, yuxin xpaxkantoj heb' naj Jerusalén. ²¹Xinhetik'a paxtoj heb' naj schejab'lom naj Absalón tu', x'ahtij heb' naj kawanh tu' yul oq', xtoh heb' naj yalnoj tet ya' rey David yinh hakti': «Yelwej hek'ul, chex q'axpon-nahik'toj yul ha' niman, haxkam xal naj Ahitofel ta ch'alaxojkoj howal teyinh», xhi heb' naj.

²²Haktu' xuh yah wanoj ya' David tu' b'oj sunil

^b17:17 *snuq' ha' Rogel* Hat xhkan snuq' ha' Rogel tu' skawilal Jerusalén.

anma tzujan yinh yet maxhto sajb'iloj, xq'axponik'toj sunil heb' ya' yul ha' Jordán.

²³ Yet xilni naj Ahitofel ta mach x'ab'elaxtoj tzet xal naj, xanikoj naj yarquillohal sburro, x'ahtoj naj yib'anh no', xpaxkantoj naj b'ay skonhob'. Lawi yanikoj naj stzetest yinh stxolal, xt'unhb'ankanojkamoj sb'ah naj. Hat xmujlaxaytoj naj b'ay mujb'ilaytoj smam.

²⁴ Ha' yet x'apni ya' David b'et Mahanaim, lanhan sq'axponik'toj naj Absalón b'oj sunil heb' ya' israelita yul ha' Jordán. ²⁵ Xax yakoj naj Absalón tu' naj Amasa swi'aloj heb' naj soldado shelb'aloj ya' Joab. Sk'ahol ya' Itra ismaelita^c yeh naj Amasa tu'. Xi'le sb'ah ya' Itra tu' b'oj ya' Abigail skutz'in ya' Nahas; snoh ya' Sarvia smi' ya' Joab yeh ya' Abigail tu'.

²⁶ Lawitu', hat x'ehayoj heb' ya' israelita b'oj naj Absalón tu' b'ay tx'otx' Galaad.

²⁷ Yet x'apni ya' David tu' b'et Mahanaim, kaw k'ul xuh schalax ya' yuh naj Sobi sk'ahol ya' Nahas, ah Rabá skonhob' heb' naj amonita; kaw k'ul xuh schalaxpax ya' yuh naj Maquir, sk'ahol ya' Amiel ah Lo-debar, b'oj pax yuh naj Barzilai ah Galaad yet Rogelim. ²⁸ Xitij heb' naj te' tx'at tet ya' David b'oj tet anma tzujan yinh ya' tu'; xitij heb' naj hej vaso, hej netb'al tx'otx', ixim trigo, ixim cebada, ixim harina, ixim q'antzeb'il trigo, te' haba, te' hub'al lenteja, ²⁹ no' kab', no' manteca, no' kaneluh b'oj no' queso, yuh sloni heb' ya' hej tzetest tu', haxkam xal anma tu': «Kaw nhohchalalxam yeh konhob' ti',

^c17:25 *ismaelita* Hakti' yeyoj yinh griego, wal yinh hebreo israelita yeyoj.

kaw sikanajxami b'oj kaw xam xhtaj sti' sb'elwi yul desierto ti'», xhi anma tu'.

Skamikal naj Absalón

18 ¹Xyamb'akoj ya' David heb' naj soldado tzujan yinh, xsik'leniltoj ya' heb' naj x'ok swi'aloj yinh smilal b'oj yinh cienhal heb' naj soldado. ²Oxeb' majan xuh spohnihayoj ya' heb' naj, xanitoj ya' heb' naj yinh howal. Yalanh schejb'anil ya' Joab x'oktoj heb' naj b'ab'el majan. Yalanh schejb'anil ya' Abisai, yunin ya' Sarvia, yuxhtaj ya' Joab x'oktoj heb' naj skab' majan. Yalanh schejb'anil ya' Itai geteo x'oktoj heb' naj syox majan. Xalni ya' rey tet heb' naj soldado tu':

—Chin tojpax teyinh yinh howal han, xhi ya'.

³Xta'wi heb' naj soldado tu', xalni heb' naj:

—Mach chach toh jinh han mamin rey, kananhkanoj yul konhob' ti'. Ta chonh elojkanh han mato ta chonh kamoj yiktaj honh ti' han, matzet chiha' heb' naj jenemigo jinh han; wal hach mamin, q'a' ayto yelapnojal haweh sataj 10 miloj honh han. Kananhkanoj b'et ti', kat hawokoj jetb'ihoj han, xhi heb' naj. ⁴Xta'wi ya' rey tu', xalni ya':

—Ta q'a' k'ultu heyab'en hune' tu' chaltu', chin yijye' tzet cheyal han, xhi ya'.

Haktu' xuh skan ya' rey tu' b'ay sti' spultahil konhob'. Smilal b'oj cienhal yelkantij teq'ton heb' naj soldado tu'.

⁵Xto ya'nipax ya' rey hune' chejb'anile ti' tet ya' Joab, tet naj Abisai b'oj tet naj Itai, xalni ya': «Kaw k'ul cheyila' naj tzeh Absalón wet han», xhi ya'. Sunil heb' naj soldado x'ab'eni, yet xa'ni ya' rey hune'

chejb'anile yib'anhiløj naj Absalón tu' tet heb' naj aykoj swi'aloj heb' naj soldado.

⁶Haktu' xuh stoh heb' naj soldado tu' b'ay q'eb'tajlaj, yuh yanojkoj heb' naj howal yinh heb' ya' israelita. Hat x'ichikoj howal tu' b'ay tx'otx' q'eb'tajlaj yet ya' Efraín. ⁷B'et tu' xk'aywa heb' naj soldado israelita tu' yuh heb' naj soldado ya' David tu'; telan heb' naj xkamkantoj yinh hune' tz'ayik tu', 20 mil heb' naj xkamtoj. ⁸Kaw aykanoj yip tzet xuh yok howal sat tx'otx' tx'otx' tu', yuxin q'a' tx'ihalto mak xkamkantoj b'ay tx'otx' q'eb'tajlaj tu' sataj mak xpotx'laxtoj yinh ch'en espada. ⁹Yulb'al aykoj howal tu', xchayoj sb'ah naj Absalón b'oj haywanh soldado ya' David, xilwen naj yelkanh yib'anh smula; yaja' yet ayatoj naj yib'anh scheh tu', x'ek'toj naj yalanh hune' te' niman hih, xtx'apikanoj swi' naj xol nimantaj sq'ab' te', yuxin xkankanoj loknoj naj; wal no' cheh b'ay ayatoj naj xin, xtokanoj no'. ¹⁰Ay hune' naj soldado x'ilni tzet xuh tu', xalni naj tet ya' Joab:

—Xwil naj Absalón han, lokankanoj naj yinh hune' te' hih, xhi naj.

¹¹Xta'wi naj Joab tu', xalni naj:

—Ta xawil naj, ¿tzet yuh mataj hatik'atu' xapotx'ninakantoj naj? Kaw k'ulmi xuh wa'ni lahunheb'oj ch'en plata tawet han, yok hunuj cinturón ay yelapnojal yeyi, xhi naj.

¹²Xalni naj soldado tu' tet ya' Joab:

—Waxamkami chawa' miløj ch'en plata wet han, mach yokb'al hinq'ab' yinh sk'ahol ya' rey tu' han; haxkam kohunilonh xjab'e yalni ya' tawet b'oj tet naj Abisai b'oj pax tet naj Itai han, ta chetanhe' naj

tzeh Absalón tu'. ¹³ B'oj hunxa, ta xwuh hune' tu' han, nab'a'nhetik'am xwuh han, haxkam mach ninoj tzet ewan yeh yul sat ya' rey tu'. Lawitu' xim hin hatinhchakanoj han, xhi naj.

¹⁴ Xalni ya' Joab tu':

—Mach chin k'ay hintiempo tawinh han, xhi ya'.

Hatik'a tu' xinitoj ya' oxeb' lanza, xanitoj ya' yul yanma naj Absalón tu'. Itzitztotik'a naj xol sq'ab' te' hih yet tu'. ¹⁵ Lawitu', xshoylaxayoj naj Absalón tu' yuh lahunheb' heb' naj ch'inik'oj sch'en ya' Joab yet howal, xlahk'onkanoj heb' naj naj Absalón tu'.

¹⁶ Haktu' xuh yoq'tzen ya' Joab tu' ch'en trompeta, xtanhk'okanoj heb' naj soldado stzumb'en heb' ya' israelita tu'. ¹⁷ Lawitu', xb'ejlaxaytoj snimanil naj Absalón tu' yul hune' niman holan ay b'ay tx'otx' q'eb'tajlaj tu'; xtenb'alaxkanojkanh ch'en ch'en yib'anh snimanil naj. X'elkanojkanh sunil heb' ya' israelita tu', xtokanoj heb' ya' yatut.

¹⁸ Yet aytok'oj naj Absalón tu', xakanh naj hune' ch'en ch'en haka' pilal yeh b'ay Yak'alil sti' ha' ha' yet ya' rey, haxkam xal naj: «Mach hunuj hink'ahol xhwaha'kanoj b'ay chuh hin nalaxojtij han», xhi naj. Haktu' xuh yanikankoj naj «ch'en ch'en yet naj Absalón», sb'ihoj hune' ch'en ch'en tu'; haktokantu' sb'ih ch'en ti'nanh.

Xoq'te ya' David skamikal naj Absalón

¹⁹ Lawitu' xalni naj Ahimaas sk'ahol ya' Sadoc tet ya' Joab:

—Chin q'an tawet han, ta chin hachatoj yinh hanhe wala' tet ya' rey han, ta xax skoliloj Komam Yahveh ya' tet heb' naj yenemigo, xhi naj.

²⁰ Xta'wi naj Joab tu', xalni naj:

Mataj hach yetwanoj ay hatoh hawalnoj hune' ab'ix tu' ti'nanh; nanto tz'ayikal chuh hatoj, haxkam xkamtoj sk'ahol ya' rey, xhi naj.

²¹ Haktu' xuh yalni ya' Joab tu' tet hune' naj soldado etíope:

—As al tet ya' rey tzet xawil ti', xhi ya'.

Haktu' xuh yay jahnoj naj etíope tu' yinh sat ya' Joab, xtokanoj naj yinh anhe. ²² Lawitu' xalnipax naj Ahimaas sk'ahol ya' Sadoc tu' tet ya' Joab tu' hunekxa:

—Yala'tik'ami tzet ch'ek'ojtoj, yaja' chahintoj yinh naj etíope ti' han, xhi naj.

Xalni ya' Joab tu':

—¿Tzet yuh chawochetoj k'ahol? Matzet chawiha' spajoj yinh hunq'ahan ab'ix tu', xhi ya'. ²³ Xta'wipax naj, xalni naj:

—Yila'xami, yaja' xhwochetoj han, xhi naj. Haktu' xuh yalni ya' Joab tu':

—K'ultik'a xin, asi', xhi ya'.

Haktu' xuh sk'otzb'an naj Ahimaas tu' sb'eh b'ay ak'al, b'ab'el x'apni naj sataj naj etíope tu'. ²⁴ Tz'onhanayoj ya' David yiktajb'al kab' pultah b'ay sti' konhob', hune' ayiktoj yul, yok hune' ayiltij yinh taj; wal naj xhtanhen konhob' xin, ayatoj naj yib'anh spultahil speyab'il konhob' tu'. Ha' yet xt'anxitoj naj, xilnitoj naj hune' naj winaj lanhan yul yinh anhe schukil, ²⁵ xalni naj tet ya' David tu' yinh kaw ip, xta'wi ya' tet naj:

—Ta schukilnhe naj chuli, k'ul tzet ib'il yuh naj, xhi ya'.

Yet lanhan shitzkoj naj winaj tu' sk'atanh heb' ya', ²⁶ xilnipaxtoj naj xhtanhen konhob' tu' hunxa naj winaj xhtit yinh anhe schukil, xalni naj tet naj xhtanhen pultah: «Ay hunxa naj winaj xhtit yinh anhe schukil», xhi naj.

—K'ul tzet ib'ilpax yuh naj ti', xhi ya' rey tu'.

²⁷ Xto kam yalnipax naj xhtanhen konhob' tu': Haka' tajnhe wilni naj b'ab'el xhtit yinh anhe ti' han, ha' naj Ahimaas sk'ahol ya' Sadoc, xhi naj.

Xta'wi ya' rey tu', xalni ya':

—Kaw k'ulch'an sk'ul naj tu', k'ul tzet ib'il yuh naj, xhi ya'.

²⁸ Yet xitzkoj naj Ahimaas tu' sk'atanh ya' rey, xalni naj tet ya' yinh kaw ip:

—¡K'ul yekoj sunil mamin!, xhi naj.

X'ay jahnoj naj yinh sat ya' rey tu', x'aykanoj spalanh naj sat tx'otx', xalni naj:

—Okojab' smay Komam Yahveh haDiosal mamin rey, haxkam xakoj Komam heb' naj winaj x'inikanh sb'ah tawinh yul haq'ab', xhi naj. ²⁹ Xq'amb'en ya' rey tu', xalni ya':

—¿K'ulnhem yeh naj tzeh Absalón?, xhi ya'.

Xta'wi naj Ahimaas tu':

—Xwil swejchakanoj anma han mamin rey, yet xin yanitij ya' hachejab'lom Joab han, yaja' mach xwohtajnhe han tzet lanhan yuni, xhi naj. ³⁰ Xalni ya' rey tu' tet naj:

—Ek'anhtoj q'axepxa, kat hakan b'et tu', xhi ya'.

Haktu' xuh yek'toj naj Ahimaas tu', xkan linhnoj naj b'et tu'. ³¹ Lawitu', x'apnipax naj etíope, xalni naj:

—K'ul tzet ib'il tawet wuh han mamin rey. Xach skol Komam Yahveh yul sq'ab' sunil heb' naj x'inikanh sb'ah tawinh, xhi naj.

³² Haktu' xuh sq'amb'en ya' rey tet naj etíope tu', xalni ya':

—¿K'ulnhem yeh naj tzeh Absalón?, xhi ya'.

Xta'wi naj etíope tu', xalni naj:

—¿Haka' hojab' xuh yek' ya' yanma naj tzet tu' mamin rey, hakojab'tu' chuh yek'oj ya' yanma hawenemigo b'oj sunil mak ch'ochen hunuj stx'ojal tawinh!, xhi naj.

³³ Ha' yet xab'en ya' rey hune' tu', tx'oj xukaniloj sk'ul ya'. Ch'oq'kanoj ya' ch'ahkantoj ya' yul cuarto ayatoj yib'anh spultahil konhob' tu', chalni ya': «¿Ay, hink'ahol Absalón han! ¿K'ahol, k'ahol Absalón! ¿Walk'anab' ayin xin kam hahelb'aloj han! ¿Ay k'ahol, k'ahol Absalón!», xhi ya' David tu'.

Xkachwa ya' Joab yinh ya' rey

19 ¹ Kaw pet-tik'a x'apni ab'ix tet ya' Joab ta kaw ch'oq'kanoj ya' rey yinh naj Absalón tu'. ² Yet xab'eniloj heb' naj soldado ta kaw b'isk'ulal yekanoj ya' David tu' yinh sk'ahol, xpak'ikanoj hune' stzalalal heb' naj tu' yinh oq'ilal. ³ Yuxin ewantajnhe x'oktoj heb' naj yul konhob'. Haka' chute heb' naj soldado ch'elkanh yinh howal yuh tx'ixwilal, haktu' xuh yoktoj heb' naj. ⁴ Yaja' wal ya' rey tu', pichb'ilkantoj sat ya' yuh, ch'awikanoj ya' yinh kaw ip, chalni ya': «¿Ay, Absalón, k'ahol! ¿Ay, Absalón, k'ahol, k'ahol!», xhi ya'.

⁵ Haktu' xuh stoh ya' Joab b'ay ay ya' David, xalni ya' Joab tu' tet ya': «Kaw tx'ixwob'al xawutekanoj

sunil heb' naj hachejab'lom xkolni haq'inal ti'nanh mamin rey; xkol heb' naj sq'inal hakutz'in, hak'ahol, hej hawixal b'oj haconcubina. ⁶ Kochetajne chawoche mak chach yahni, kat hayahni mak chach ocheni. Kaw xayekaniloj yinh kaw k'ul ti'nanh, ta matzet chawi' yinh heb' naj hachejab'lom b'oj yinh heb' naj ijb'alom yinh hasoldado ti'. Xin txumiloj ti'nanh han, ta q'a' xhto hawoche ta hayonh xonh kamtoj shelb'aloj naj Absalón han. ⁷ Ti'nanh xin, elanhtoj, kat hawa'ni snimanil sk'ul heb' naj hasoldado ti'; haxkam ta mach chawub', chin ta'wekoj yul hinti' yinh sb'ih Komam Yahveh han, ta matxa hunuj heb' naj hasoldado ti' xhkanojkanoj hak'atanh hune' aq'b'al ti'. Q'a' tx'ojto chach tanhojkanoj sataj yet payxa», xhi ya' tet ya' David.

⁸ Haktu' xuh yah wanoj ya' rey tu', xtoh ya' stz'onhb'anojajoj sb'ah b'ay spultahil konhob'. Yet xab'eniloj heb' naj soldado ta hat tz'onhanayoj ya' rey tu' b'et tu', x'apni sunil heb' naj yinh sat ya'.

Xpaxtij ya' David b'et Jerusalén

Wal heb' ya' israelita tzujantik'akoj yinh naj Absalón xin, x'elkanojkanh heb' ya', xtokanoj heb' ya' yatut. ⁹ Xhpohlikanoj sunil yik'al Israel, chalnikanoj: «Xonh skoliloj ya' rey ti' yul sq'ab' heb' naj jenemigo, xonh skolni ya' tet heb' naj filisteo; yuh naj Absalón, yuxin x'elkanh ya' yul konhob' ti'. ¹⁰ Ti'nanh xin, xax kamtoj naj Absalón xjahtoj te' aceite yinh swi' yuh yok koreyaloj, xkamtoj naj yinh howal. ¿Tzet yuh mach xhja' tij ya' David, yuh yok ya' koreyaloj hunekxa?», xhi anma tu'.

¹¹ Xab'ehiloj ya' rey David tzet chalkanoj konhob' Israel tu', haktu' xuh yanitoj ya' ab'ix tet heb' ya' sacerdote: ya' Sadoc b'oj tet ya' Abiatar, xalnitoj ya': «Tzotelanhwej b'oj heb' ya' icham winaj yet Judá, kat heq'amb'en tet heb' ya', ¿tzet kaw chechmakanoj heb' ya', yuxin mach pet chin ya' toj heb' ya' b'ay hinpalacio hunekxa han? ¹² ¡Kaw juxhtaj kob'ah, kaw jet ik'alehal kob'ah! Mach schah ta stzujanilxa chin heyawtetoj okoj reyal teyinh hunekxa han, kexchinahoj. ¹³ Kat heyalnoj pax tet ya' Amasa, ta kaw hinchik'il hinb'ah b'oj ya' han, yuxin xhwaha'koj ya' swi'aloj heb' naj hinsoldado yinh stohb'al q'inal, shelb'aloj ya' Joab han. ¡Ha' hojab' Komam Dios ch'anojajoj sya'tajil wib'anh han, ta mach chin yijye' han!», xhitoj ya' David tu'.

¹⁴ Haktu' xuh sjenikanh sunil anma ay b'et Judá tu', xalni ta xhpaxtoj ya' David b'oj sunil soldado. ¹⁵ Yuxin xpaxtoj ya' David tu', x'apni ya' sti' ha' niman Jordán. Wal anma ah Judá xin, xb'eyk'oj schab' ya' b'et Gilgal, yuh skolwa yinh ya', kat sq'axponik'toj ya' yul ha' niman tu'. ¹⁶ Hakpaxtu' naj Simei sk'ahol ya' Gera ah Bahurim, yinh yik'al ya' Benjamín, yinhxanhe anhe x'aytij naj b'oj heb' ya' ah Judá, yuh stoh heb' ya' schanoj ya' rey David tu'. ¹⁷ Tzujankoj mil heb' naj winaj yik'al ya' Benjamín yinh naj Simei tu'; tzujanpaxkoj naj Siba yahaw yekoj yinh heb' naj schejab'lom ya' Saúl yinh heb' naj tu', tzujan 15 sk'ahol naj yinh b'oj 20 schejab'lom naj. B'ab'el x'apni heb' naj ti' b'ay ha' niman Jordán sataj ya' rey. ¹⁸ Lawitu', xq'axponik'toj heb' naj yul ha' Jordán b'ay tz'ulik ha', yuh skolwa heb' naj yinik'toj

sfamilia ya' rey yinh b'ay sq'axepal ha' niman tu', kat skolwapax heb' naj yinh ya' yinh tzantik'a tzetetal. Yet sq'axponojxahik'toj ya' rey tu', x'ay jahnoj naj Simei sk'ahol ya' Gera yinh sat ya', x'aykanoj spalanh naj sat tx'otx', ¹⁹ xalni naj:

—Kaw chin q'an tawet han mamin rey, ta chawa' nimank'ulal winh han. Nahulnhetoj hej stx'ojal xwuh tawinh hayin hin hachejab'lom ti' han yet xach eltij b'et Jerusalén. Chin q'an tawet han mamin ta chanahulnhetoj. ²⁰ Kaw wohtaj han, ta xwakoq hinmul tawet hayin hin hachejab'lom ti' han. Yuxin hayin kaw b'ab'el xin aytij hach hinchab' yinh sunil yik'al ya' José^d ti'nanh han, xhi naj.

²¹ Xalninkanh naj Abisai yunin ya' Sarvia:

—¡Yilal skam naj Simei ti', haxkam xtz'akti'nhe naj ya' rey sik'leb'il yuh Komam Yahveh!, xhi naj.

²² Xta'wi ya' David tu', xalni ya':

—¿Mak xq'an-ni teyet hex yuninal ya' Sarvia ti', ta cheyaktij heyet xol hune' ti'? Lahan cheyute b'oj heb' naj wenemigo han. ¡Mach yuhuj skam anma yuxin xhjek'tze hune' q'inh ti' ti'nanh, to yuh xin ok reyal hunekxa b'et Israel han!, xhi ya' David tu'.

²³ Lawitu', xta'wenkankoj ya' David tu' yul sti' tet naj Simei, ta mach kamoj naj.

²⁴ Hakpaxtu' ya' Mefi-boset yihtxikin ya' Saúl, x'aypaxtij ya' schab' ya' rey tu'. Yet-taxtik'a x'eltij ya' rey b'et Jerusalén, maxhtotik'a stx'ahkankoj ya' Mefi-boset tu' yoj b'oj xil sq'ap, b'oj maxhtotik'a chikaniltoj ya' xil sat yet x'apni ya' rey tu' hunekxa.

^d19:20 *sunil yik'al ya' José* Ha' sunil hej ik'ale ay b'et Israel yinh sreinohal norte.

²⁵ Yet x'apni ya' Mefi-boset b'et Jerusalén tu', xq'amb'en ya' rey tet ya':

—¿Mefi-boset, tzet yuh mach xach toh winh han, yet xin el b'et Jerusalén ti' han?, xhi ya' rey tu'.

²⁶ Xta'wi ya' tet ya' rey tu', xalni ya':

—Mamin rey, xin sub'cha yuh naj Siba hinchejab'lom han. Xwal tet naj han: “Akoj yarquillohal hinburro han, yunhe hintoh yinh ya' rey han”, kinchi tet naj han; haxkam hawohtaj mamin, ta mach chuh wek' han. ²⁷ Yaja' xichekanh naj leq'ti'al winh tawet han mamin rey. Hach ti' mamin rey, lahan hach b'oj hune' yángel Komam Dios, uh b'aytet-tik'a q'a' k'ultu hawab'en winh han. ²⁸ Xchah hin hapotx'ni b'oj sunil hinfamilia han mamin rey; yaja' sk'ulch'anil hak'ul xayeh wet han, xin hachani wa'oj yinh hamexhah han. ¡Matxa hunujxa tzet chuh hinq'an-ni tawet han mamin!, xhi ya'.

²⁹ Xta'wi ya' David tu', xalni ya':

—Xa'a, matxa tzet chawala, xax waktoj yul hin-nab'al han, ta hex chepoho'ayoj tx'otx' tx'otx' teyinh b'oj naj Siba, xhi ya'. ³⁰ Haktu' xuh yalni ya' Mefi-boset tu' tet ya' rey:

—Kanojab'kan naj Siba tu' yinh sunil tx'otx', tanhk'a k'ul xuh hawul yul hapalacio hunekxa mamin rey, hanhk'anhe hune' tu' kaw ay syilalil yeh wet han, xhi ya'.

³¹ Hakpaxtu' ya' Barzilai ah Galaad, x'el b'el yuh ya' b'et Rogelim, x'ayapnoj ya' b'ay ha' Jordán, x'ok ya' yetb'ihoj ya' David tu', xq'axponik'toj heb' ya' yul ha'. ³² 80 hab'ilxa ya' Barzilai tu', kaw ichamxakanoj ya', b'oj kaw q'alomkanoj ya'. Ha' ya' x'a'ni tzet sloh

ya' rey tu' yet x'ehayoj ya' b'et Mahanaim. ³³ Xalni ya' rey tu' tet ya':

—Tonh winh b'et Jerusalén han, xhwaha' sunil tzet ch'oknojkoj hawuh han, xhi ya' rey tu' tet ya'.

³⁴ Xta'wi ya' Barzilai tu' tet ya' rey tu':

—Machoj mamin rey, mach chin toh tawinh han, kaw icham hinxa han. ³⁵ 80 hab'il hinxak'a han, matxa hunuj tzet chuh wab'en xuq'al han. Matxa xhwab'e xuq'al tzet chin loh b'oj tzet xhwuk' han, b'oj matxa xhwab'epax yul snuq' heb' naj b'itnom han. Kaw ya'taj xhwub'kuj tawinh han mamin rey. ³⁶ jHanhk'anhe tzet xhwoche han mamin rey, ha' wok hawetb'ihoj haq'axponik'toj yul ha' Jordán ti' han, mach hunujxa tzet chawa' spaj sheleloj wet han!

³⁷ Kaw chin q'an tawet han mamin, ta chin hachatoj b'ay hinkonhob' b'ay mujb'ilaytoj hinmam hinmi' han. Yaja' ay naj hink'ahol Quimam han, okojab' naj hachejab'lomoj. Tojab' naj tawinh mamin rey, uh b'aytet q'a' k'ultu hawab'en yinh naj, xhi ya' Barzilai tu' tet ya' David.

³⁸ Xta'wi ya' rey David tu', xalni ya':

—K'ultik'a xin, tojab' naj Quimam ti' winh han. Xhwub' b'aytet q'a' k'ultu hawab'en han; xhwub' sunil tzet chaq'ana' wet han, xhi ya' David tu'.

³⁹ Lawitu' xq'axponik'toj ya' David b'oj sunil anma tu' yul ha' Jordán, xtz'ohnikanoj ya', ya' Barzilai tu', stxahyenkanoj ya' rey tu' ya'; lawitu' xpaxkantoj ya' Barzilai tu' yatut. ⁴⁰ Hat xka stoh ya' David tu' b'et Gilgal b'oj naj Quimam b'oj sunil heb' ya' ah Judá, yok yiktaj heb' ya' israelita tzujankoj yinh ya'.

X'eltoj howal yinh ya' rey

⁴¹ Lawitu' xtoh sunil heb' ya' israelita tu' yilnoj ya' rey David, xalni heb' ya' tet ya':

—¿Tzet yuh kaw yahaw xutenapaxkoj sb'ah heb' naj juxhtaj ah Judá tawinh han mamim rey, yet xkolwa heb' naj tawinh xach q'axponik'tij yul ha' Jordán b'oj hafamilia b'oj heb' naj hasoldado?, xhi heb' ya'.

⁴² Haktu' xuh sta'wi heb' ya' ah Judá tu', xalni heb' ya':

—¿Tzet yuh xhtit lemna cheyil yuh hune' tu'? Ayto tzet jeh b'oj ya' rey ti' han. Lawitu' maxhto yitah ya' xhkolotoj han b'oj mach hej sab'ehal xax ya' ya' jet han, xhi heb' ya'.

⁴³ Xta'wipax heb' ya' israelita tu', xalni heb' ya':

—Q'a' ayto tzet jok yinh ya' rey ti' hesataj han, haxkam lahunheb'k'a jik'al hayonh israelita honh ti' han. ¿Tzet yuh chonh heyah han? Hayonh b'ab'el xjal han, ta xhpaxtij ya' rey ti', kat yok ya' koreyaloj hunekxa han, xhi heb' ya' israelita tu'.

Yaja' q'a' xhto pohlikanoj heb' ya' ah Judá tu', sataj heb' ya' israelita.

20 ¹ Ay hune' naj winaj kaw tx'oj ay b'et Gilgal Seba sb'ih, sk'ahol ya' Bicri yeh naj yinh yik'al ya' Benjamín. Yet kaw aykoj howal tzoti' yuh Israel b'oj Judá, x'ok naj yoq'tzenoj ch'en trompeta, xalni naj:

«Matzet xhji' yinh ya' David sk'ahol ya' Isaí ti', b'oj matzet xhjiha' joko'j tzujnuj yinh ya'; paxojonhwejtoj jatut hayonh israelita honh ti'», xhi naj Seba tu'.

²Haktu' xuh yok tzujnuj heb' ya' yinh naj Seba tu', xtinhchankanoj heb' ya' ya' David. Wal heb' ya' yik'al ya' Judá, x'ok tzujnuj heb' ya' yinh ya' David tu', yet-taxtik'a x'el heb' ya' b'ay ha' Jordán masanta Jerusalén.

³Ha' yet x'apni ya' David tu' yul spalacio b'et Jerusalén, xinikaniltij ya' heb' ix lahunheb' sconcubina xakanoj stanhenoj spalacio, xmajchenkanoj ya' heb' ix; xto sq'aptze ya' heb' ix, yaja' matxa hunekoj xway ya' b'oj heb' ix. Xkankanoj heb' ix haka' mak kamnajxa yichamil, masantotik'a xkamkantoj heb' ix.

⁴Lawitu', xalni ya' David tu' tet naj Amasa: «Yamb'akoj sunil heb' naj soldado yinh yik'al ya' Judá wet han, kat heyuluj hink'atanh b'et ti' yinh syox tz'ayik han, xhi ya'. ⁵Haktu' xuh stoh naj Amasa tu' syamb'anojkoj heb' ya' yik'al ya' Judá tu', yaja' x'ek'b'alnikanotoj naj yib'anhiloj haka' tz'ayik x'a'lax tet. ⁶Haktu' xuh yalni ya' David tu' tet naj Abisai:

—«Q'a' tx'ojto tzet chub' naj Seba sk'ahol ya' Bicri ti' jinh, sataj naj Absalón. Yuxin itoj heb' naj hinsoldado ti' tawinh yinh anhe han, kat hetoh tzujwal yinh naj, yalanhto maxhto ch'apni naj b'ay hunuj konhob' kaw k'ul yekoj speyab'il, kat matxa chuh stzujchahoj naj heyuh, xhi ya'».

⁷Haktu' xuh yel b'el yuh heb' naj soldado ya' Joab tu' b'et Jerusalén, heb' naj peleteo, heb' naj cereteo b'oj sunil heb' naj soldado kaw k'ul yinh howal, yuh stoh heb' naj tzujwal yinh naj Seba tu' yalanh schejb'anil naj Abisai. ⁸Ha' yet x'apni heb' naj b'ay hune' ch'en niman ch'en ay b'et Gabaón, x'eliløj naj

Amasa chawal yinh heb' naj. Aykoj xil sq'ap ya' Joab yet soldado yinh, ximb'ilkoj hune' ch'en cuchillo ayaytoj yul yatut yinh stx'anhb'al ya' yuh; ha' yet xb'elwitoj ya', x'ayk'ay yespada ya'. ⁹Xitzkoj ya' Joab sk'atanh naj Amasa tu'; lawitu' xtzab'nihayoj ya' xil sat naj Amasa tu' yuh swatx' q'ab', haka' stz'ohnojxahayoj ya' naj xutenapaxoj, xalni ya' tet naj: «¿K'ulnhem haweyi wuxhtaj?», xhi naj Joab tu'. ¹⁰Yaja' mach xil naj Amasa tu' ch'en espada ayiktoj yul smek q'ab' ya' Joab tu'; haktu' xuh yanitoj ya' Joab tu' ch'en yul sk'ul naj Amasa tu', x'elkaniloj q'uyna yul sk'ul naj, x'aykanoj wet'na sat tx'otx'. Kaw huneknhe xa' ya' Joab spotx'ni naj Amasa tu', hatik'a tu' xkamnakanoj naj. Lawitu' xtoh ya' Joab b'oj naj Abisai yuxhtaj tu' tzujwal yinh naj Seba sk'ahol ya' Bicri tu'. ¹¹Lawitu' x'ah linhnoj hune' soldado ya' Joab b'ay snimanil naj Amasa tu', ch'awi naj, chalni naj: «Ta ayexkoj yetb'ihoy ya' Joab b'oj ya' David, okanhwej tzujnuj yinh ya' Joab ti'», xhi naj.

¹²B'ejankanayoj snimanil naj Amasa tu' xol schik'il yiktajb'al b'eh, yuxin maktik'a ch'ek'toj, masan ch'ah linhnoj, kat st'anhxihayoj yib'anh naj. Ha' yet xilni naj soldado ya' Joab hune' tu', xtarniloj naj snimanil naj yul b'eh, xanihaktoj naj xol telaj, xanikoj naj hune' q'ap q'ape yib'anh snimanil naj Amasa tu'.

¹³Lawi yilaxiloj snimanil naj yul b'eh, x'ek'kantoj sunil heb' naj soldado x'ok yetb'ihoy ya' Joab, xtoh tzumb'enoj naj Seb'a sk'ahol ya' Bicri tu'.

¹⁴Wal naj Seba xin, x'ek' naj shoyo' sunil skonhob' yik'al Israel, x'apnikanoj naj masanta b'et konhob' Abel-bet-maaca. Xyamb'ankoj sb'ah sunil yik'al ya'

Bicri,^e x'ok tzujnuj yinh naj Seba tu'. ¹⁵ Ha' yet x'apni heb' naj soldado ya' Joab tu', xshoynihayoj heb' naj, naj Seba tu' b'et Abel-bet-maaca. Xanikanh heb' naj hune' q'och yinh sk'ul speyab'il konhob' tu', yunhe yanojkoj heb' naj howal yinh. Lawitu' x'ichikoj heb' naj soldado tzujan yinh ya' Joab tu' shuchanojajoj speyab'il hune' konhob' tu'. ¹⁶ Lawitu' ay hune' ix ix kaw tz'ajan sk'ul ay yul hune' konhob' tu'; x'awikanh ix, xalni ix:

—¡Ab'ewej tzet xhwal han! ¡Ab'ewej tzet xhwal han! ¡Chin q'an teyet han ta cheyal tet ya' Joab, ta xhtit ya' hink'atanh han, xhwoche tzoteloj b'oj ya' han!, xhi ix. ¹⁷ Ha' yet x'apni ya' Joab tu' sk'atanh ix, xq'amb'en ix tet ya':

—¿Hach ti' Joab hach?, xhi ix.

Xta'wi ya' Joab tu':

—Ho' hayin han, xhi ya'. Haktu' xuh yalni ix:

—Ab'e yinh k'ul, tzet xhwala' tawet hayin hin hachejab'lom ti' han, xhi ix.

Xta'wi ya' Joab tu', xalni ya':

Alah, xhwab'e han tzet chawala', xhi ya'.

¹⁸ Xto kam tzotelpax ix, xalni ix:

—Yet payxa, yet ay hunuj sya'tajil ch'ek'ayoj, jichan chal anma: «Aswej q'amb'ewej b'et konhob' Abel», xhi anma; haktu' chuh swatx'elax howal tu', xhi ix tet ya'. ¹⁹ Kaw haknheti' yeh kokonhob' ti' han, mach stinhchakanoj hej yaq'b'ilxa skonhob'al Israel; kaw ay yelapnojal yeh kokonhob' ti' yul Israel han. ¿Tzet yuh chawoche haweta'toj hune' konhob'

^e20:14 *Bicri* Hakti' yeyoj yinh griego. Barim yeyoj yinh yaq'b'ilxa te' hum, yaja' heb' ya' kaw helan yinh hebreo, chal heb' ya' ta mach k'uluj yeyoj hune' tzoti' Barim tu'.

kaw ay smay ti'? ¿Tzet yuh chawoche haweta'toj tzet yet Komam Yahveh?, xhi ix tet ya'.

²⁰ Xta'wi ya' Joab tu', xalni ya':

—¡Machoj, machiktoj yul hin-nab'al wetantoj hekonhob' ti' han, machiktoj yul hin-nab'al hintanhtzeniloj han! ²¹ Mataj hune' tu' xhwoche wub' han. Ay hune' naj winaj xikanh sb'ah yinh ya' rey David, ha' naj chin hul hintzab'a'toj han, Seba sb'ih naj, sk'ahol ya' Bicri yeh naj, hat elnajkoj naj b'ay tx'otx' q'eb'tajlaj yet ya' Efraín. Ta cheyakoj naj yul hinq'ab' han, matzet xhwute' hekonhob' ti' han, xhi ya'.

Haktu' xuh sta'wi ix ix tu', xalni ix:

—K'ultik'a, xhkohira'aytoj swi' naj tawet yib'anh speyab'il hune' konhob' ti' han, xhi ix.

²² Hatik'a tu' xtoh ix tzoteloj b'oj sunil anma ay yul hune' konhob' tu', kaw tz'ajan sk'ul xuh stzotel ix; haktu' xuh sk'upniltoj anma swi' naj Seba tu', xshirnihaytij anma tu' swi' naj tet ya' Joab. Xchejni ya' Joab tu' oq'tzelaxoj ch'en trompeta, xpaxkantoj hunun heb' naj soldado tu' yatut, xanikanoj heb' naj hune' konhob' tu'. Wal ya' Joab xin, xpaxkantoj ya' b'et Jerusalén, yuh stzotel ya' b'oj ya' rey.

Heb' naj smunlawom ya' David

(2 S. 8.15-18; 1 Cr. 18.14-17)

²³ Ha' ya' Joab tu' aykoj swi'aloj yinh sunil heb' naj soldado israelita. Ya' Benaía, sk'ahol ya' Joiada, ha' ya' aykoj swi'aloj yinh heb' naj cereteo b'oj heb' naj peleteo. ²⁴ Naj Adoram, ha' naj aykoj swi'aloj yinh heb' naj yilal smunlahi. Ya' Josafat sk'ahol ya' Ahilud, ha' ya' stz'ib'nhen hej tzetet ch'ek'toj yinh

sq'inal konhob'. ²⁵ Ya' Seva, ha' ya' stz'ib'nhen hej te' hum. Ya' Sadoc b'oj ya' Abiatar, ha' heb' ya' sacerdote. ²⁶ Sacerdotepax ya' David yeh ya' Ira ah Jair.

Xpajni heb' naj ah Gabaón

21 ¹ X'ay wahilal oxeb' hab'il yulb'al aykoj ya' David reyal. Haktu' xuh sq'amb'en ya' David tu' tet Komam Yahveh, xalni Komam tet ya': «Ya' Saúl ay smul b'oj sfamilia, haxkam xpotx'toj ya' heb' naj gabaonita», xhi Komam tet ya'.

² Haktu' xuh yawtentij ya' rey tu' heb' naj gabaonita. Mach israelitahoj heb' naj ah Gabaón tu', haxanhe hune' majan heb' naj tu' xkankanoj yinh skonhob' heb' naj amorreo. Ta'web'ilkoj yul sti' heb' ya' israelita yuh, ta mach spotx'o'toj heb' ya' heb' naj ah Gabaón tu'; yaja' x'ok ya' Saúl sawenal yinh heb' ya' israelita b'oj yinh heb' ya' ah Judá; yuxin xoche ya' stanhtze'iloj heb' naj ah Gabaón tu'. ³ Xq'amb'en ya' David tu' tet heb' naj gabaonita tu', xalni ya':

—¿Tzet cheyoche ta xwuh teyinh han? ¿Tzet chuh wa'ni spaj shelel teyet yinh sunil hej stx'o'jal x'ulax teyinh han, yunhe heyinitij txahyeb'al yib'anh skonhob' Komam Yahveh hunekxa?, xhi ya'.

⁴ Xalni heb' naj ah gabaonita tu':

—Mach xhjoche smelyuh ya' Saúl b'oj sfamilia han; mach chuh kopotx'nitoj hunuj israelita han, xhi heb' naj.

Xq'amb'enpax ya' David tu', xalni ya':

—¿Tzet cheyoche xin ta xhwuh teyinh han? Alwej; xhwub' han, xhi ya'. ⁵Haktu' xuh yalni heb' naj ah Gabaón tu' tet ya' rey:

—Xoche ya' Saúl honh spotx'o'toj han, xanihaktoj ya' yul snab'al honh stanhtzenkaniloj han, yunhe matxa chonh ehik'oj sat hetx'otx' hex israelita hex ti' han. ⁶Yuxin xhjoche han ta chawa' hujwanhoj heb' naj yik'al ya' Saúl tu' jet han, kat kopotx'nikamoj heb' naj yinh sat Komam Yahveh b'et Gabaa han,^f hune' witz yet Komam Yahveh, xhi heb' naj.

Xalni ya' David tu':

—K'ultik'a, xhwaha' heb' naj teyet han, xhi ya'.

⁷Xa' nimank'ulal ya' rey tu' yinh ya' Mefi-boset, sk'ahol ya' Jonatán yihtxikin ya' Saúl, haxkam ay tzet ta'web'ilkoj yul sti' ya' David tu' yuh b'oj ya' Jonatán yinh sb'ih Komam Yahveh. ⁸Yaja' wal heb' naj kawanh sk'ahol ya' Saúl xil yinh b'oj ix Rizpa skutz'in ya' Aja: naj Armoni b'oj naj Mefi-boset, xmajche ya' heb' naj, b'oj heb' naj howanh yunin ix Mereb skutz'in ya' Saúl xil yinh b'oj naj Adriel sk'ahol ya' Barzilai ah Mehola. ⁹Xak'oj ya' heb' naj yul sq'ab' heb' naj ah Gabaón tu', ha' heb' naj xpotx'nikamoj heb' naj yinh sat Komam Yahveh b'ay witz. Yet x'ichikoj yah tz'unub' yet ixim cebada, ha' tu' xkamtoj heb' naj hujwanh tu'; hune'nhe tz'ayikal b'ay xkamtoj heb' naj.

¹⁰Lawitu' xlib'antoj ix Rizpa, skutz'in ya' Aja tu' hune' q'ap q'ape ehom yib'anh hune' ch'en niman ch'en, x'ay hilnoj ix yib'anh ch'en. Hat xkankanoj ix

^f21:6 Gabaa Yet ya' Saúl sik'leb'il yuh Komam Yahveh, haktu' yeyoj hunq'ahan tzoti' ti' yinh hebreo.

b'et tu' yet x'ichikoj yah tz'unub' tu' masantotik'a x'ok ha' nhab'. Mach xchayoj ix no' ch'ik sk'atanh hunq'ahan kamom tu' yinh tz'ayikalil, b'oj mach no' xol-telajil noq' xlonitoj hunq'ahan kamom tu' yinh aq'b'alil. ¹¹ Ha' yet xab'en ya' David hune' tzet xuh ix Rizpa skutz'in ya' Aja sconcupina ya' Saúl, ¹² xtoh ya' b'et Jabes yet Galaad, yuh yinitij ya' sb'ajil ya' Saúl b'oj yet ya' Jonatán sk'ahol ya' Saúl tu'; haxkam b'ay txonhb'al yet Bet-sán, hat xlokb'akanh heb' naj filisteo ya' Saúl, yet xk'aywa ya' yuh heb' naj b'et Gilboa; yuxin ha' anma ah Jabes tu' x'elq'ankantoj snimanil heb' ya'. ¹³ Haktu' xuh schejni ya' David ilaxojtoj sb'ajil ya' Saúl tu' b'oj yet ya' Jonatán sk'ahol ya' Saúl tu' b'et Jerusalén. Lawitu' x'ilaxpaxkanh sb'ajil heb' naj hujwanh xpotx'laxkamoj tu'. ¹⁴ Lawitu', xmujlaxaytoj sb'ajil ya' Saúl b'oj yet ya' Jonatán sk'ahol ya' Saúl tu' b'ay mujb'ilaytoj ya' Cis, smam ya' Saúl, b'et konhob' Zela b'ay stx'otx' heb' naj yik'al ya' Benjamín. Haka' xute ya' rey ya'ni schejb'anil heb' naj, haktu' xuh yijni sb'ah sunil.

Xkol ya' Abisai sq'in al ya' David tet hune' naj nimej winaj

¹⁵ X'ok heb' naj filisteo yaha'koj howal yinh heb' ya' israelita hunekxa, yuxin x'eltij ya' David b'oj heb' naj soldado yaha'koj howal yinh heb' naj; yaja' kaw xpaxkaniloj yip ya' David tu' yinh machnhe hanik'oj, ¹⁶ yuxin etza xpotx'lax ya' yuh naj Isbi-benob, yik'al heb' naj nimejtaj winaj. Ximb'ilkoj hune' ak'la espada yinh stx'anhb'al naj tu', ib'il hune' lanza nab'a' bronce yuh naj; hujeb'k'a libra yalil swi'

slanza naj tu'. ¹⁷ Yaja' k'uxanto x'apni naj Abisai, yunin ya' Sarvia skolo' ya' David tu'; xpotx'nikanoj naj, naj filisteo tu'. Haktu' xuh sta'wenkankoj heb' naj soldado ya' David tu' yul sti', xalni heb' naj: «Matxa b'aq'inh chach tij jinh yinh howal han mamin rey, tajka ay tzet chuh hapotx'laxi, kat skankanoj konhob' Israel ti' yinh manh reyal», xhi heb' naj.

**Xpotx'toj soldado ya' David
heb' naj nimejtaj winaj**

(1 Cr. 20.4-8)

¹⁸ Lawitu' x'okpax howal yinh heb' naj filisteo b'et Gob hunekxa, xpotx'laxkantoj naj Saf yik'al heb' naj nimejtaj winaj yuh naj Sibecai husatita.

¹⁹ X'alaxpaxkoj hunxa howal yinh heb' naj filisteo b'et Gob tu', xpotx'nikantoj naj Elhanán sk'ahol ya' Jaare-oregim ah Belén naj Goliat ah Gat. Haka' snimejalil yinh te' chemb'al, haktu' snimejalil yinh ste'al slanza naj Goliat tu'.

²⁰ Lawitu' x'okpax hunxa howal b'et konhob' Gat. Ay hune' naj winaj kaw nimejkanoj stel ay b'et tu', yik'alpax heb' naj nimejtaj winaj yeh naj; wajeb'k'a yiximal sq'ab' naj yinh hunun sq'ab', yoj wajeb'k'a yiximal yoj naj yinh hunun yoj, yuxin 24 yinh sunil.

²¹ Xuchkuj naj heb' ya' israelita yinh howal, haktu' xuh spotx'nikantoj naj Jonatán sk'ahol ya' Simea yuxhtaj ya' David, naj nimej winaj tu'. ²² Yik'al heb' naj nimejtaj winaj ah Gat yeh heb' naj kanhwanh filisteo tu'; ya' David b'oj soldado xpotx'nikantoj heb' naj.

Xb'itni ya' David tet Komam Yahveh

2 S. 22:1-51; Sal. 18:1-50

22 ¹ Hakti' yalni stzoti'al hune' b'it xakoj ya' David tet Komam Yahveh, yet xkolni Komam ya' tet ya' Saúl b'oj tet sunil heb' naj yenemigo.

² Hakti' xute ya' sb'itnhentoj:

«Hach hune' ch'en niman ch'en b'ay chuh
web'ankoj hinb'ah han Mamin Yahveh,
hach chin hakol han;
tawinh-nhe chuh web'ankoj hinb'ah han.

³ Hach hinDiosal han, tawinh xhweb'akoj hinb'ah
han,

tawinh aykoj skawxob'al hink'ul han.
Haka' hunuj ch'en pahb'al lanza, haktu' hawekoj
wet han,
skanhil hamay ha' chin kolni han;
tawinh chin kolkoj hinb'ah han,
hinkolomal haweh han. Hach xin hakol tet stx'ojal
han.

⁴ Yet xin awi tawet han Mamin Yahveh,
xin hakolni tet heb' naj wenemigo han;
hachnhe yetwanoj ay yalaxkoj hamay.

⁵ »Xin slek'kanayoj kamikal han,
xin xiwkanojkanh han;
xin yinikantoj ha' nimejtaj ha'
mach sq'ahul chuh sch'ib'kanh han.

⁶ Xin slek'ayoj b'ay ch'apni kamom han,
xanihayoj lanhte' yul hinb'eh han,
yuh wayk'ay yul sq'ab' kamikal han.

⁷ Yaja' yet tx'oj wekankoj han,
x'ah waw tet Komam Yahveh han,

xin q'an-ni han ta xhkolwa Komam Dios winh han,
xab'entoj YA' tzet xwal han;

hat-ta x'ahapnoj wawi b'ay yatut Komam han,
x'ahapnoj yul stxikin YA' tzet xin q'an han.

⁸ »Yukanxanhekanoj tx'otx' tx'otx' yuh chixkab',
xhb'ilikanoj b'ay ch'ichikanh satkanh,
xhk'uyk'unkanoj yuh showal Komam Dios.

⁹ Ch'elkaniloj nhub' yul stxam Komam,
sxaj q'a' q'a' ch'elkaniloj yul sti' Komam;
kajxanhe nhatxno hej tzaq'a' ch'elkantoj tz'ito
yinh Komam.

¹⁰ Xshajtoj Komam Dios satkanh, x'aytij Komam;
kaw tat yekanayoj sk'ejalholo yalanh yoj Komam.

¹¹ Yib'anh hune' querubín ayatoj Komam,
ch'ek'kanoj Komam xol kaq'e'.

¹² Xol hej sk'ejalholo xaktoj sb'ah Komam,
haka' spat YA' xutekoj hej moyan kaw k'ejxanhe
topto,

ch'aykanoj ha' nhab' xol moyan tu'.

¹³ Yuh sq'aq'al smay Komam,
tzejoxanhe yahkanoj kayompah.

¹⁴ »Xq'anhkanh satkanh,
x'ab'elax yul snuq' Komam Yahveh Nimej
Hitzantajil Yeyi.

¹⁵ Xaytij Komam sflecha yib'anh heb' naj wenemigo
han,

nananxanhe b'ay xka stokankoj heb' naj;
xaytij YA' k'uh yib'anh heb' naj,
x'elkanojkanh heb' naj.

¹⁶ Yipal xob' hatxam
xkachwa yinh ha' mar Mamin Yahveh,
x'ixtanhwikanh yich ha' mar,

xyenikanh sb'ah b'ay ayayoj tx'otx' tx'otx'.

¹⁷ »Hat-ta satkanh xawaytij haq'ab' wet han Mamin,
xin hakolni han;
xol hej yip ha' ha' xin hawiloj han.

¹⁸ Xin skoliloj Komam tet heb' naj wenemigo kaw
ay yip han,
xin skoliloj YA' tet heb' naj q'a' ayto yip hinsataj
aykoj showal winh han.

¹⁹ Yet kaw aykanayoj sya'tajil wib'anh han,
ha' tu' x'ok lemna heb' naj yinh howal winh han,
ha' Komam Yahveh x'ok wetb'ihoj han.

²⁰ Xin skoliltij Komam han,
xin yinitoj YA' b'ay hune' lugar kaw k'ul han,
haxkam stzalah Komam yinh tzet xhwuh han.

²¹ »Xa' Komam spaj shelel wet yuh st'inhanil xhwuh
han;
xyeh YA' sk'ulch'anil sk'ul wet han,
yuh xhwuh tzet choche sk'ul Komam han.

²² Chin ehik'oj yinh sb'eyb'al Komam Yahveh han,
mach chin pohiltoj hinb'ah yinh Komam Dios han;
mach wuh hej stx'ojal han.

²³ Chin yijye wuni sunil hej tzetet yetwanoj ay
yulax han,
mach hunekoj xax hinpohiltoj hinb'ah yinh hej
chejb'anile yilal syijyelax han.

²⁴ Mach ninnoj stx'ojal ch'ilchahiloj winh yuh
Komam Dios han,
kaw chin tanhe hinb'ah han,
yunhe mach chin ayk'ay yinh stx'ojal han.

²⁵ Ha' Komam Yahveh x'a'ni spaj wet yuh hej
st'inhanil xhwuh han;
xhwuh tzet choche sk'ul Komam han.

²⁶ »Chayeh sk'ulch'anil hak'ul tet mak k'ulch'an
sk'ul Mamin;
kaw k'ul chawil mak mach ninoj stx'ojal
ch'ilchahiloj yinh.

²⁷ K'ul hab'eyb'al yinh mak k'ul sb'eyb'al;
wal mak sub'um anma, hach chach pajni yinh.

²⁸ Hach chach kolwa yinh mak ch'a'lax ek'oj ya'
yanma,
yaja' hach chawiloj spixan mak xhpalk'on slolo'al.

²⁹ Hach chach mujli yinh hinq'inal
haka' hunuj lámpara han Dios Mamin,
hach chin hab'eytze xol sajilq'inal han Mamin
Yahveh.

³⁰ Chuh wanikoj howal yinh hun tenan
heb' naj soldado yuh hakolwal han Dios Mamin,
kat wahtoj yib'anh hej speyab'il konhob' kaw k'ul
yekoj han.

³¹ »Kaw tohol sb'eyb'al Komam Dios.
Kaw syelal chal stzoti' Komam Yahveh,
mach kab'kon kok'ul yinh.
Mak aykoj skawxob'al sk'ul yinh Komam,
ha' YA' xholni haka' ch'en pahb'al lanza.

³² Mach hunujxa Dios haka' Komam Yahveh.
Hanhe koDiosal hune' ch'en niman ch'en,
b'ay chuh jeb'ankoj kob'ah.

³³ Ha' Komam Dios ch'a'ni wip han,
ha' YA' xhwatx'eniloj hinb'eyb'al han.

34 Ha' Komam ch'a'ni wip han,
 kat wanhewi haka' no' sajcheh han,
 yunhe mach chin ayk'ay satlaj witz nahat yekanh
 han.

35 Ha' Komam xhyeni wet han tzet chuh hinkolni
 hinb'ah yinh howal han;
 ha' YA' ch'a'ni wip han,
 kat hinkonhb'an ch'en arco nab'a' bronce han.

36 Chin hatanhe han kat hin hakolni han Mamin;
 sk'ulch'anil hak'ul ha' xin inikanh han.

37 Xawatz'etoj b'eh b'ay chin ek' han,
 yunhe mach ch'eltoj hatxna woj han.

38 »Xin ok surnuj yinh heb' naj wenemigo han;
 xtotik'a hintanhtzekaniloj heb' naj han,
 xin meltzotij han.

39 Yalanh woj x'aykanoj b'ejna heb' naj han;
 kaw k'ul xwute hinpotx'nikantoj heb' naj han,
 yunhe matxa chuh sik'nikanh sb'ah heb' naj.

40 Hach xawa' wip han Mamin yuh hinkolni hinb'ah
 yinh howal han.

Hach xin hawa' i'wahoj yinh heb' naj wenemigo
 han.

41 Xawa' elojkanh heb' naj wenemigo wet han,
 xin tanhtzenkaniloj sunil heb' naj aykoj showal
 winh han.

42 Ch'awi heb' naj yuh skol-lax heb' naj,
 yaja' mach mak xkolni heb' naj;
 x'ah yaw heb' naj tet Komam Yahveh,
 yaja' mach xab'etoj YA' tzet xal heb' naj.

43 Xin kok'tzekantoj heb' naj haka' spojojal tx'otx'
 tx'otx' han,

xin xanhnikantoj heb' naj haka' tz'otz'ew ay yul
b'eh han.

⁴⁴ Xin hawa' i'wahoj yinh hej howal yet hinkonhob'
han,

xin hatanhen wekoj reyal yinh hej konhob' han.

Anma mach wohtajoj han,

ha'xa ch'ek' b'atxb'on wet han.

⁴⁵ Chinhetik'a yab'en anma wib'anhiloj han,

kat syijyen-na tzet xhwal han;

anma nan konhob'al ch'anikankoj hinmay han.

⁴⁶ Xiwkanojkanh heb' naj nan konhob'al,

xanhe xhk'uyk'unkanoj heb' naj

kat yelkantij heb' naj b'ay eb'ab'iltoj sb'ah yuh.

⁴⁷ ;Itzitzal yeh Komam Yahveh!

;Alaxojab'koj smay Komam, ha' YA'

hune' ch'en niman ch'en b'ay xhweb'akoj hinb'ah
han!

;Okojab' smay Komam Dios hinkolomal han

b'oj yinh YA' xhweb'akoj hinb'ah han!

⁴⁸ Ha' Komam Dios xhpajtzen tet heb' naj ch'iniloj
hinpixan han,

ha' Komam Dios ch'aniktoj hej konhob' yalanh
hinchejb'anil han.

⁴⁹ Ha' Komam Dios chin kolniloj yul sq'ab' heb' naj
wenemigo han.

Ha' YA' chin kolni tet heb' naj winaj ch'inikanh
sb'ah winh han,

kat hin skolni YA' tet heb' naj winaj kaw tx'oj han.

⁵⁰ Xhwakoj hamay yul hej

konzob' han Mamin Yahveh,

xhwakoj hamay yinh hej b'it han.

⁵¹ Kaw tx'ihal b'ay chin hawa' i'wahoj hayin xin
 hasik'le reyal ti' han,
 kaw k'ulch'an-nhetik'a chin hawil hayin David hin
 ti' han,
 maxhtik'a chin hawakanoj han;
 kaw k'ulch'anpax chawil hej wik'al han.

Staq'b'al xtzotelkanoj ya' David

23 ¹ Ha' hunq'ahan ti' taq'b'al stzoti' ya' David:
 «Ya' David sk'ahol ya' Isaí,
 kaw nimej yelapnojal xutekoj Komam Dios ya';
 xahtoj Komam sDiosal ya' Jacob te' aceite yinh swi'
 ya',
 yuh yok ya' reyal.
 B'itnom ya' David ti'
 b'itnom ya' yul konhob' Israel,
 chal ya' yinh hakti':
² «Ha' Yespíritu Komam Yahveh stzotel winh han,
 ha' Komam stzotel yinh hinti' han.
³ Xtzotel Komam sDiosal Israel wet han,
 xtzotel Komam xhtanhen Israel wet han,
 xalni Komam:
 Maktik'a ch'i'ni b'elwoj anma yinh st'inhanil,
 kat ay sni'anb'ahil tet Komam Dios;
⁴ lahan b'oj sajlilq'inal yet sajb'iloj, yet mach
 moyanoj,
 lahan b'oj haka' smujli tz'ayik yib'anh hej telaj yet
 lawi ya'niloj ha' nhab'.
⁵ Xakoj Komam Dios hune' lahk'ulal hinxol b'oj
 han,
 kaw k'ul xuh stxolb'ankanoj Komam sunil,

xkawxenkankoj Komam wik'al reyoj yinh stohb'al
q'inal han;

ha' Komam chin kolnoj yinh sunil hej tzetet han,
kat ya'noj Komam sunil tzet xhwoche han.

⁶ Wal heb' naj winaj kaw tx'oj,

lahan heb' naj b'oj te' tx'ix xhirlaxtoj,
matxa mak ch'inikanh te' yuh sq'ab',

⁷ haxa ch'en hierro mato lanza ch'inikanh te',
kat snhuslaxkantoj te' xol q'a' q'a'», xhi ya'.

Heb' naj soldado ya' David q'a' k'ultu yinh howal

(1 Cr. 11:10-47)

⁸ Ha' heb' naj soldado ya' David ti' q'a' k'ultu
yinh howal: naj b'ab'el, ha' naj Joseb-basebet
tacmonita,⁸ ha' naj ti' aykoj swi'aloj yinh heb' naj
oxwanh kaw k'ulkanoj yinh howal. Hune' tz'ayikalil,
yinh hune'nhe howal, waxajeb'k'a ciento heb' naj
yenemigo naj kaw k'ul yinh howal xpotx'toj yuh
slanza. ⁹ Naj skab' yetij yinh naj ti', ha' naj Eleazar
sk'ahol ya' Dodo ahohíta. Tzujankoj naj ti' yinh ya'
David, yet xyamb'ankoj sb'ah heb' naj filisteo yinh
howal b'et tu'; x'elkanojkanh sunil heb' naj soldado
israelita tu'. ¹⁰ Wal naj Eleazar ti', mach x'elkanh
naj, xkankanoj naj spotx'o' heb' naj filisteo tu' yinh
ch'en espada, masantotik'a xkamkaniloj sq'ab' naj
sikilal. Haktu' xuh ya'ni i'wahoj Komam Yahveh heb'
ya' israelita tu'. Yuxanhe yinitoj heb' naj soldado
israelita tu' hej tzetet x'ilaxiloj tet heb' naj yenemigo
tu', yuxin x'apni heb' naj sk'atanh naj Eleazar tu'.

⁸23:8 *Joseb-basebet tacmonita*, Kaw ya'taj stxumlax hebreo b'et
ti', yuxin nanan-nhe yeyoj yinh hej te' Biblia.

¹¹ Naj syox, ha' naj Sama sk'ahol ya' Age ararita. Yet xyamb'ankoj sb'ah heb' naj filisteo b'et Lehi b'ay tz'unb'il te' hub'al lenteja, yuh yanikoj heb' naj howal yinh heb' naj soldado israelita, x'elkanojkanh heb' naj soldado israelita tu' tet heb' naj. ¹² Wal naj Sama tu', mach x'elkanh naj; xkankanoj naj yiktajb'al b'ay tz'unb'il te' hub'al tu', xkolni naj tzet tz'unb'il tu', x'i'wakanoj naj yinh heb' naj filisteo tu'. Haktu' xuh ya'ni i'wahoj Komam Yahveh heb' naj soldado israelita tu'.

¹³ Hune' tz'ayikalil, yet lanhan yilaxkanh tz'unub', xtoh oxwanh heb' naj soldado ya' David tu' sk'atanh b'ay ch'en nhahch'en Adulam; aykoj heb' naj oxwanh ti' stz'ajoj heb' naj 30 soldado ya' q'a' k'ultukanoj yinh howal. Hat ch'ehayoj heb' naj filisteo b'ay Yak'alil sti' ha' ha' yet Refaim. ¹⁴ Yet hat ay ya' David tu' yul ch'en nhahch'en, ha' tu' aykoj hune' scuartel heb' naj filisteo b'et Belén. ¹⁵ Xalni ya' David tu' yinh hakti': «Eh, walk'anab' ay hunuj mak chul a'noj ninoj ha' ha' ch'ahtij yul hune' oq' b'ay spultahil konhob' Belén wuk'u' han», xhi ya'.

¹⁶ Haktu' xuh stoh heb' naj oxwanh tu' b'ay ch'ehayoj heb' naj filisteo tu', xinihatij heb' naj ha' ha' yul hune' oq' b'et konhob' Belén tu', xinitoj heb' naj ha' tet ya' David; yaja' maxhtik'a xk'ojcha ya' yuk'ni ha', xshamnihayoj ya' ha' yinh sat Komam Yahveh ofrendahil, ¹⁷ xalni ya': «Ha' hojab' Komam Yahveh chin kolni han, yunhe mach xhwuk'tuj ha' ha' ti' han, haxkam ta xhwuk'u'tuj ha' han, haka'tik'a schik'il heb' naj ti' xhwuk'u'tuj han, haxkam xakoj heb' naj sq'inal yinh kamikal yet xb'eyk'oj heb'»

naj yinojatij ha' wet han», xhi ya'. Maxhtik'a xk'ojchakanoj ya' yuk'ni ha'.

Ha' ti' xuh heb' naj oxwanh soldado ya' David q'a' k'ultukanoj yinh howal tu'.

Heb' naj 30 soldado ya' David k'ul yinh howal

¹⁸ Naj aykoj swi'aloj yinh heb' naj 30 soldado ya' David tu', ha' naj Abisai, yuxhtaj ya' Joab, yunin ya' Sarvia. Yet hunek, oxeb'k'a ciento heb' naj winaj xpotx'toj naj yinh yespada; yuxin kaw ay yelapnojal xukuj naj xol heb' naj 30 soldado ya' David tu'.

¹⁹ Kaw ay yelapnojal yeh naj Abisai tu' xol heb' naj 30 tu', yuxin x'ok-kanoj naj swi'aloj yinh heb' naj; yaja' mach xk'ojikoj naj yinh heb' naj oxwanh q'a' k'ultu yinh howal tu'.

²⁰ Aypax naj Benaía ah Cabseel sk'ahol ya' Joiada, kaw helanpax naj ti' yinh howal. Kaw tx'ihal hej nimejtaj tzetet xuh naj ti'. Xpotx'toj naj kawanh^h heb' naj soldado ah Moab kaw k'ul yinh howal. Hunekxa xin, yet lanhan yaykanoj ch'en sajb'at, ha' tu' x'aytoj naj yul hune' holan, xpotx'nitoj naj hune' no' b'alam.

²¹ Xpotx'paxtoj naj hune' naj egipcio kaw nimejal stel. Ib'il slanza naj egipcio tu' yuh yul sq'ab', wal naj Benaía tu', hune'nhe te' te' ib'il yuh naj. Xiloj naj slanza naj egipcio tu', ha'tik'a slanza naj egipcio tu' xpotx'nikantoj yuh naj. ²² Ha' hunq'ahan ti' xuh naj Benaía sk'ahol ya' Joiada, yuxin kaw ay yelapnojal xukuj naj xol heb' naj oxwanh q'a' k'ultu yinh howal tu'. ²³ Kaw ay yelapnojal xukuj naj Benaía tu' xol heb' naj 30 tu', yaja' mach lahanoj xukuj naj haka'

^h23:20 *Xpotx'toj naj kawanh* Mach kaw stxumlaxi tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti'.

heb' naj oxwanh q'a' k'ultu yinh howal. Xanikankoj ya' David naj swi'aloj heb' naj xhtanhen ya'.

²⁴Ha' heb' naj ti' aykoj stz'ajoj heb' naj 30 soldado: naj Asael yuxhtaj ya' Joab, naj Elhanán sk'ahol ya' Dodo ah Belén, ²⁵naj Sama harodita, naj Elica ah Harod; ²⁶naj Heles paltita, naj Ira sk'ahol ya' Iques ah Tecoa. ²⁷Naj Abiezer ah Anatot, naj Mebunai husatita; ²⁸naj Salmón ahohíta, naj Maharai ah Netofa; ²⁹naj Heleb sk'ahol ya' Baana ah Netofa, naj Itai sk'ahol ya' Ribai ah Gabaa b'ay stx'otx' yik'al ya' Benjamín. ³⁰Naj Benaía ah Piratón, naj Hidai hat elnajkoj b'ay snuq' ha' Gaas; ³¹naj Abi-albón ah Arba, naj Azmavet ah Bahurim. ³²Naj Eliaba ah Saalbim, naj Jonatánⁱ sk'ahol ya' Jasén; ³³naj Sama ararita, naj Ahíam sk'ahol ya' Sarar ararita. ³⁴Naj Elifelet sk'ahol ya' Ahasbai ah Maaca, naj Eliam sk'ahol ya' Ahitofel ah Gilo. ³⁵Naj Hezrai ah Carmel, naj Paarai ah Arba. ³⁶Naj Igal sk'ahol ya' Natán ah Soba, naj Bani ah Gad. ³⁷Naj Selec amonita, naj Naharai ah Beerot; ha' naj ti' ch'ijnik'oj sch'en ya' Joab yet howal, ya' yunin ya' Sarvia. ³⁸Naj Ira ah Jatir, naj Gareb ah Jatir, ³⁹b'oj ya' Urías heteo. 37 sb'isil heb' naj yinh sunil.

Xikanh ya' David sb'isil heb' naj soldado

(1 Cr. 21.1-27)

24¹ Xtitpax lemna chil Komam Yahveh yinh heb' ya' israelita hunekxa, xanikoj Komam yinh yanma ya' David yuni stx'ojal yinh heb' ya', xinikanh ya' sb'isil sunil heb' naj soldado israelita b'oj heb' naj

ⁱ23:32 *Jonatán* Tita sk'ahol ya' Sama yeh ya' Jonatán ti', haka' yeyoj yinh versículo 33. Ya'taj stxumlax hebreo b'et ti'.

ah Judá. ²Xalni ya' rey tu' tet ya' Joab ay sk'atanh, ya' aykoj swi'aloj yinh heb' naj soldado ya':

—As yul sunil skonhob'al yik'al Israel, kat hawinikanh sb'isil heb' naj winaj xahuh stoh yinh howal; hat chach ichojtoj b'et Dan masanta Beerseba. Haktu' chuh wohtajnhenoj han hantaj sb'isil heb' naj soldado yinh sunil, xhi ya' David tu'.

³Xta'wi ya' Joab tu' tet ya' rey, xalni ya':

—Ha' hojab' Komam Yahveh haDiosal stx'ihalnhenojiloj sb'isil konhob' ti' cien eloj, sataj hantajtik'a sb'isil, kat ya'noj Komam haq'inal, haximwal xhtoh hawila'. Yaja' ġtzet yuh chawoche hawub' hune' ti' mamin rey?, xhi ya' Joab.

⁴Yaja' xchilb'a ya' David tu' yilaxkanh sb'isil heb' naj winaj, haktu' xuh stoh ya' Joab tu' b'oj heb' naj aykoj swi'aloj yinh heb' naj soldado tu' yinojkanh sb'isil sunil heb' naj yul konhob' Israel.

⁵Xq'axponik'toj heb' naj yul ha' Jordán, hat x'ichikoj heb' naj yinikanh sb'isil heb' naj tu' b'et Aroer b'oj yul hune' konhob' aykoj yiktajb'al ak'al sti' ha' ha' masanta Gad b'oj Jazer. ⁶Lawitu' xtoh heb' naj b'et Galaad b'oj b'ay tx'otx' q'axnal tx'otx' nahat yeyoj yet Hodsi;^j xtopax heb' naj b'et Danjaán b'oj hej shoyanil konhob' Sidón. ⁷Lawitu' xtoh heb' naj b'et Tiro aykoj speyab'il b'oj yul sunil skonhob' heb' naj heveo b'oj heb' naj cananeo; stzujanilxa xtokanoj heb' naj b'et Beerseba b'et Neguev yet Judá. ⁸B'alunheb' x'ahaw yok 20 tz'ayik, xi'to yinh sb'eyk'oj heb' naj yinojkanh sb'isil heb' naj winaj tu' yul sunil konhob', lawitu' xmeltzotoj heb' naj b'et Jerusalén. ⁹Xa'ni ya' Joab tu' sb'isil heb' naj winaj

^j24:6 nahat yeyoj yet Hodsi Ya'taj stxumlax hebreo b'et ti'.

tet ya' rey tu': 800 mil heb' naj xahuh stoh yinh howal ay b'et Israel, yok 500 mil heb' naj ay b'et Judá.

¹⁰ Yet lawi yah sb'isil konhob' tu', tx'oj yab'enkanoj sb'ah ya' David, haxkam xtxumiloj ya' ta mach k'uluj tzet xuh ya', haktu' xuh yalni ya' tet Komam Yahveh:

—«Dios Mamin, mach k'uluj hune' tzet xwuh ti' han, xwako'j hinmul tawet han, yet xwinikanh sb'isil konhob' han. Yaja' chin q'an tawet ti'nanh han Mamin, ta chawa' nimank'ulal yinh hinmul hayin hin hachejab'lom ti' han, haxkam kaw wi'e hin han», xhi ya' David tu' tet Komam.

¹¹ Yet x'ah wanoj ya' David yinh hunxa tz'ayik, xalni Komam Yahveh tet ya' profeta Gad, ya' vidente schejab'lom ya' David tu': ¹²«As il ya' David, kat hawalni tet ya' ta hayin xhwal han. Oxeb' sya'tajil xhwa' tawet han, sik'le hune' chawoche xol syoxeb'al tu', ha' hune' tu' xhwub' tawinh han, xhi Komam tawet; xhi ya' Gad tu'. ¹³Haktu' xuh stoh ya' Gad tu' yilnoj ya' David, xalni ya' tet ya':

—¿B'aytet chawoche? ¿Tom chawoche ta chul hujeb' hab'il wahilal yib'anh hune' konhob' ti', mato chawoche ta chach stzumb'e heb' naj hawenemigo yulb'al oxeb' x'ahaw, mato ta ch'ay hunuj yab'il kaw tx'oj yib'anh konhob' ti' yulb'al oxeb' tz'ayik? Sik'le yinh k'ul b'aytet chawoche, kat hawalni wet han, tzet chuh wa'noj spaj stzoti' Komam Yahveh xin anitij han, xhi ya' Gad tu'. ¹⁴Haktu' xuh yalni ya' David:

—Kaw ya'taj wekankoj han, yaja' q'a' k'ultu wayk'ay yul sq'ab' Komam Yahveh ti'nanh han, haxkam tzet stz'a' sk'ul Komam, sataj wayk'ay yul sq'ab' heb' naj wenemigo han, xhi ya'.

¹⁵ Haktu' xuh yanitij Komam Yahveh hune' niman yab'il kaw tx'oj yib'anh konhob' Israel tu' yinh sab'sahk'alil, masanta yinh stz'ayikal b'ay alb'ilkanoj yuh Komam. 70 mil anma xkam yinh sunil, x'ichitij b'et Dan masanta Beerseba. ¹⁶ Yet yetanojxatoj yángel Komam konhob' Jerusalén tu', xalni Komam Yahveh tet yángel tu': «Matxa, k'uxanxa», xhi Komam; haxkam xsheltoj Komam snab'al yinh Konhob' tu'. Hat aykanh yángel Komam Yahveh b'ay ch'ilaxiloj sq'al ixim trigo b'ay yet ya' Arauna jebuseo. ¹⁷ Yet xilni ya' David yángel Komam ch'anihayoj sya'tajil yib'anh konhob' tu', xalni ya' tet Komam Yahveh:

Hayin xwako'j hinmul han Mamin, hayin xwuh tzet stx'ojal han. Mach ninoj smul hune' konhob' ti'. Lahan hune' konhob' ti' b'oj no' kaneluh, mach ninoj tzet xhja' smuluj. Kaw chin q'an tawet han Mamin, ta mach chawayoj sya'tajil yib'anh hinkonhob' ti' han; q'a' k'ultu hawanihayoj wib'anh b'oj yib'anh hinfamilia han», xhi ya' David tu' tet Komam.

¹⁸ Yinhtik'a hune' tz'ayik tu', xb'eyk'oj ya' Gad yila' ya' David, xalni ya' tet ya': «As ahanhtoj b'ay ay stx'otx' ya' Arauna jebuseo b'ay ch'ilaxiloj sq'al ixim trigo, kat hawanikanh hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tet Komam Yahveh b'et tu'», xhi ya' Gad tu'. ¹⁹ Haktu' xuh yahtoj ya' David tu', xyijyen ya' tzet xal Komam Yahveh. ²⁰ Yet xilni ya' Arauna ta lanhan shitzkoj ya' rey b'oj heb' naj schejab'lom sk'atanh ya', x'eltij ya' chawal, x'ay jahnoj ya' yinh sat ya' rey tu', x'aykanoj spalanh ya' sat tx'otx', ²¹ xalni ya' Arauna tu':

—¿Tzet yuh chach hul hin hawila' hayin hin hachejab'lom ti' han mamin rey?, xhi ya'.

Xta'wi ya' David tu':

—Chin hul hach wila' han, yuh hinloq'nik'oj hatx'otx' b'ay xhwatx'elaxkanh ixim trigo ti' han, kat wanikanh hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tet Komam Yahveh han, yunhe stanhayoj hune' yab'il lanhan spotx'nikantoj anma ti', xhi ya' David tu'.

²² Xalni ya' Arauna tu' tet ya' David:

—Ay tx'otx' la mamin rey, xhwa' tx'otx' tawet han; akoj b'aytet-tik'a chawoche hawaha'koj xahanb'alil. Ay no' buey chuh hawanikoj xahanb'alil xhnhuslaxkantoj sunil, ay te' aq'in stark'oj no' buey yib'anh ixim trigo yuh spohlaxiloj sat ixim yinh yoj b'oj aypax te' te' ch'ok stel snuq' no' yuh smunla no'; oknojab'koj te' si'al hawuh. ²³ Xhwa' sunil ti' tawet han mamim rey. Oxhimi xhchab' Komam Yahveh haDiosal haxahanb'al chawaha'koj tu', xhi ya' Arauna tu'.

²⁴ Haktu' xuh yalni ya' rey tu':

—Kaw xhwa' yuch'antiyoxh tawet han, yaja' yilal hintohlank'oj tx'otx' haka' stohol tx'otx' han; haxkam mach chuh wanikoj xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil tet Komam Yahveh hinDiosal han, ta tonhe chin matnhe han, xhi ya' David tu'. Haktu' xuh yanik'oj ya' 50 k'itan ch'en plata tet ya' Arauna tu' stoholoj tx'otx' tx'otx' b'ay xhwatx'elaxkanh ixim trigo tu' b'oj stoholoj no' buey. ²⁵ B'et tu' xakanh ya' David hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tet Komam Yahveh, xanikoj ya' xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil b'oj xahanb'al yet aq'ank'ulal tet Komam. Haktu' xuh stz'a'kanh sk'ul Komam Yahveh yinh konhob' tu', xtanhk'okanoj hune' yab'il kaw tx'oj yib'anh konhob' Israel.